OLGA PÎRÎIALĂ
LITERATURĂ PENTRU COPII
CLASA A IV-A

DISCIPLINE Ne OPŢIONALE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României PÎRÎIALĂ, OLGA
Literatura pentru copii: clasa a IV-a / Olga Pîrîială. Bucureşti: Aramis Prinţ, 2005
ISBN 973 – 8473 – 84 – 5
821.135.1 – 82 (075.33) 372.41 = 135.1
Redactor: Alina Nicolae DTP: Cosmin Popescu
ISBN 973 – 8473 – 84 – 5
Copyright © 2005 Aramis Print s.r.l.
mailto:desfacere@edituraaramis.ro
„Nu poţi răspândi lumina dacă nu arzi…"

ARGUMENT

Această lucrare (concepută în conformitate cu programele şcolare în vigoare pentru disciplinele opţionale de la învăţământul primar) reprezintă o nouă încercare de a elimina caracterul expozitiv al prezentării materiei, plasând lecţia de literatură pentru copii într-un cadru problematic, ecou al permanentei strădanii de a-l învăţa pe elev cum să înveţe, al preocupării de a privi cartea ca pe un minunat şi „statornic prieten", „cameră de provizii", dar şi ca un real instrument de lucru, cultivând disciplina mintală interogativă, acel gen de lectură în cadrul căreia te întrebi şi întrebi, cunoşti şi te cunoşti, căci, ştiut este, „există o adevărată prăpastie între a şti să citeşti şi a şti să înveţi, a şti să exploatezi lecturile, adică a te sluji cum trebuie de acest mijloc specific care este textul tipărit". (Bertrand Schwartz, *Educaţia mâine*, Editura Didactică şi Pedagogică, 1976, p. 157).

Textele propuse sunt accesibile prin simplitatea şi claritatea tematicii, a structurii compoziţionale, a mijloacelor de expresie. Sunt însoţite de exerciţii variate, cu dificultate crescândă, menite să-i

surprindă pe elevi cu mecanismele corecte ale limbajului şi înţelegerea progresivă a textului literar, trecând de la caracterul reproductiv al învăţării la aspectul productiv al acesteia, în favoarea prelucrării şi redimensionării materiei în structuri inedite, personalizate. Sunt prezentate creaţii literare şi plastice ale elevilor – mod concret de participare a acestora la organizarea şi desfăşurarea lecţiei – aspect cu valoare formativă deosebită, ce vine cu succes întru întâmpinarea necesităţii imperative de transformare a elevului, din receptor pasiv, în activ participant la propria formare.

Şi cum „utilitatea oricărei capacităţi de învăţare va fi sporită dacă ea va fi exercitată în situaţii cât mai variate cu putinţă" (Robert Dottrens, *A educa şi a instrui*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1970, p. 179), răspunzând preocupărilor, intereselor, particularităţilor dezvoltării psihice a copiilor la această vârstă, manifestări cultural-artistice cu cartea (precum: procesul literar, şezătoarea literară, file de recenzie, teatrul de marionete, diferite jocuri didactice, concursurile pe teme literare, expoziţie de carte ori creaţie plastică, revistă literar-vorbită), vin să completeze acest univers, invitând la inedite corelaţii intraşi interdisciplinare.

Stimulând şi modelându-le personalitatea, îmbinarea creaţiei plastice cu cea literară conduce elevii la confluenţa dintre arte, interferenţă cu acelaşi numitor comun: creaţia. Creaţia, veşnică chemare întru valorificarea imaginaţiei, a fanteziei creatoare, în mânuirea cuvântului ori a culorii, într-un demers cognitiv personal, ce implică relaţia simultană observare-asociere-exprimare.

Finalitatea în formarea fiinţei umane e descoperirea, cultivarea, punerea în valoare a capacităţii creative, condiţie sine qua non a mersului societăţii.

„Există adesea, în prima copilărie, o prospeţime a imaginaţiei, o curiozitate neobosită, un fel de geniu poetic, pe care savanţii sau artiştii ajunşi la maturitate nu le pot găsi decât cu deosebită greutate". (Gaston Berger, *Educaţia omului modern*, Editura Univers, Bucureşti, 1967, p. 130).

…Şi-atunci din jocul parcă instabil al flăcărilor lecţiei, din umbrele albăstrii care pâlpâie neliniştire în jurul lor, se desprinde un

sens nebănuit şi parcă de necrezut: puterea de a dura. Adânci mulţumiri tuturor colegilor şi copiilor de la Şcoala Generală „Petru Rareş" – Hârlău, membrilor Cenaclului de creaţie literară şi plastică „Fiii Cătălinei" – Buhalniţa, condus de prof. Vasile Aioanei, şi cadrelor didactice şi elevilor din Liceul „Ştefan cel Mare" – Hârlău, pentru colaborare.

Scrisul va rămâne pentru multă vreme unul dintre instrumentele fundamentale ale activităţii intelectuale.

Scrisul nu va putea fi înlocuit.

OLGA PÂRÂIALĂ

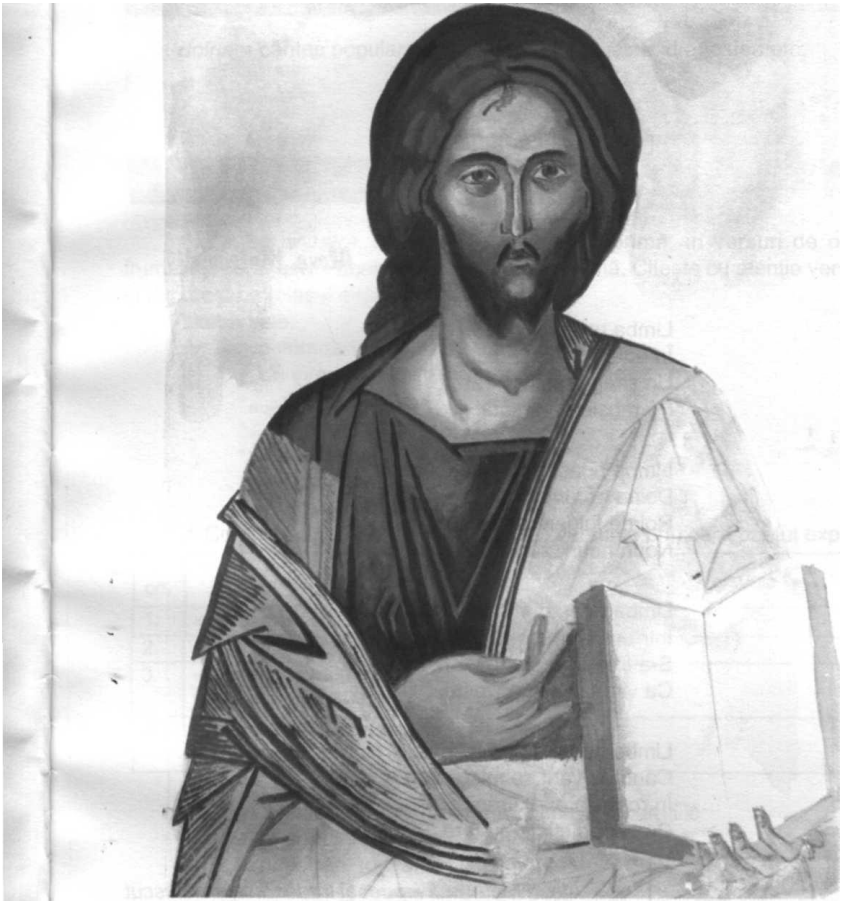

Alina Obadă – clasa a XII-a Premiul III – faza naţională (icoane

pe lemn), *Sibiu*, *1996*

„Dumnezeu, prima oară când a plâns printre astre
El a plâns peste ţară cu lacrima limbii noastre".
(*Pentru ea* – Grigore Vieru)

1

Limba wmbui

Limba noastră-i o comoară în adâncuri înfundată, Un şirag de piatră rară Pe moşie revărsată.

Limba noastră-i numai cântec, Doina dorurilor noastre, Roi de fulgere ce spintec Nouri negri, zări albastre.

Limba noastră-i foc ce arde, într-un neam ce, fără veste, S-a trezit din somn de moarte, la viteazul din poveste.

Limba noastră-i graiul pâinii, Când de vânt se mişcă vara; în rostirea ei, bătrânii cu sudori sfinţit-au ţara.

Alexe Mateevici
în 1888, în Basarabia.

Florin Constantin Petrac
naţional „Lumea ca met
Iaşi, 2003

— *Poet şi traducător*, *s-a născut i – Premiul I – concursul oră şi culoare*", *revista* Cronica.

Vocabular *doină* = cântec popular care exprimă dorul, jalea, dragostea etc.

Exerciţii şi teme

1. *Limba noastră*, de Alexe Mateevici, exprimă, în versuri de o rară frumuseţe, dragostea poetului pentru limba română. Citeşte cu atenţie versurile şi lămureşte înţelesul expresiilor:

Limba este:

*" o comoară/ în adâncuri înfundată";

„Un şirag de piatră rară"; „... foc ce arde";

*… numai cântec”;

„Doina dorurilor noastre”;

„Roi de fulgere…”; *”… graiul pâinii”.

Completează, în tabelul de mai jos, versurile prin care poetul exprimă:

Nr. crt.	Însuşirile limbii române	Versurile
1.	— Vechimea	
2.	— Bogăţia, valoarea nepreţuită	
3.	— Frumuseţea fără asemănare, muzicalitatea versurilor	
4.	— Nelipsită prietenă a românilor de-a lungul zbuciumatei lor istorii	

= Reconstituie versurile, pentru a obţine comparaţiile:

a. o, comoară, noastră-i, limba;

b. noastră-i, foc, arde, ce, limba; o noastră-i, numai, limba, cântec; d. graiul, limba, noastră-i, pâinii.

4. Memorează versurile care ţi-au plăcut cel mai mult.

5. a. Consemnează, în caietul de lectură suplimentară, câteva date biografice despre poetul Alexe Mateevici. b. Pe acelaşi caiet, notează ce alte poezii închinate limbii române ai citit. Te poţi folosi de tabelul următor.

3

Nr. crt.	Autorul	Poezia	Sentimentul puternic şi statorn exprimat de poet pr versurile poeziei
1.	Alexe Mateevici	Limba noastră	dragostea pent limba română
2.	George Sion	Limba românească	
CO			

6 – Organizaţi un concurs de scriere corectă. Desemnaţi drept

câştigători primii zece copii din clasă, care şi-au autodictat şi scris corect versurile poeziei.

7. Încercaţi să realizaţi un recital de poezie cu tema „Limba noastră-i o comoară".

Tema campionilor

Alcătuieşte un text în care să vorbeşti frumos, adevărat şi convingător despre limba română.

Îţi sugerez titlul: „Limba română, patria mea".

Lasă-ţi imaginaţia să zboare! încearcă să explici următorul text:

Cuvintele sunt ca apele, cuvintele sunt ca pietrele, prundişul, dealurile, munţii…

Cuvintele sunt ca marea…

Odoare crescute de generaţii, cuvintele sunt chiar fiinţe. Ele se nasc, cresc, descresc şi mor.

Cuvintele sunt ca oamenii… „Cuvintele sunt bucăţi din sufletul nostru".

(Nicolae Titulescu)

Sfaturi la început de drum

NU UITA! Literatura este un model permanent din care poţi învăţa cum să vorbeşti şi cum să scrii.

EVALUARE CURENTĂ I Probă scrisă

I Completează afirmaţiile:

a. Fiecare rând dintr-o poezie se numeşte…

b. Un grup de mai multe versuri formează… o între strofe se lasă…

2. Transcrie versurile prin care poetul exprimă:

a. bogăţia şi valoarea nepreţuită a limbii române;

b. vechimea limbii noastre;

c. muzicalitatea acestei limbi.

3. Autodictează-ţi ultima strofă a poeziei.

a. Textul autodictat este:

— Dialogat

— Narativ

— În versuri

b. Scrie cifra corespunzătoare numărului versurilor care

rimează: … şi…

…şi…;…şi…

c. Scrie cuvinte ce au acelaşi înţeles cu cel al cuvântului „grai”.

4. Folosind comparaţiile utilizate de autor, caracterizează limba română:

a. „Limba noastră-i o comoară”; b…; e…; d…

II Probă orală

Lauda umăm 2

(că în tomt)

Formaţi trei grupe de lucru.

Alegeţi-vă, în cadrul fiecărei grupe, câte doi reprezentanţi: unul pentru a scrie textul, celălalt, pentru a-l prezenta în faţa clasei. m

Puteţi invita, pentru a face parte din juriu, profesorul de limba română de 1

la clasele a V-a şi elevi premiaţi la concursurile de literatură.

Presupuneţi că ar trebui să-i vorbiţi unui prieten dintr-o ţară îndepărtată despre frumuseţea limbii poporului român, despre ceea ce înseamnă pentru noi 2 limba română.

Ce i-aţi scrie?

Utilizaţi expresii artistice întâlnite în textele parcurse, dar şi expresii 4

construite de voi.

Nu spuneţi „Start!” înainte de a stabili timpul afectat lucrului!

Este o întrecere între grupe şi, cum e firesc, textul cel mai bine realizat va fi publicat în revista clasei, a şcolii, sau afişat la gazeta literară a clasei voastre.

Nu uitaţi! Calificativul echipei este şi al fiecărui membru al ei! Succes!

DACĂ VREI SĂ ŞTII MAI MULT… LECTURI SUPLIMENTARE

Pewtou *ea*

Gtig Me *V'wul*

Pentru ea la Putna clopot bate, Pentru ea mi-i teamă de păcate, Pentru ea e bolta mai albastră, Pentru limba noastră.

Dumnezeu, prima oară când a plâns printre astre, El a plâns peste ţară, Cu lacrima limbii noastre.

Pentru ea ninsori se cern din spaţii, Pentru ea puternici sunt Carpaţii, Pentru ea e caldă vatra poamei, Pentru limba mamei.

Pentru ea noi văruim pereţii, Pentru ea mai sunt răniţi poeţii, Pentru ea cresc florile visării, Pentru limba ţării.

3

Limba românească Este aşa cum alta nu-i, Limbă veche de lumină, De eroi şi de statui.

Câţi au vrut să ne-o răpească, Niciodată n-au putut, A rămas aici de veacuri, Unde viaţa şi-a-nceput.

Cel care-o vorbeşte astfel, Cum ne este-n bătătură, în loc de cuvinte spuse, Numai flori îi ies din gură.

Este scrisă pe ulcioare, Pe ştergare şi pe îi şi pe inimile noastre, la pe-atâtea veşnicii.

Noi ne ducem, fiecare, Unde-i datul, rând pe rând, Ea, cât lumea va rămâne Veacurile luminând.

Sugestii practice

Pe coli de dimensiunea celei de-a patra părţi a unei foi din blocul de desen, realizează imagini în care să redai, prin culoare, ideea principală a unui text literar parcurs (text în versuri sau în proză).

Tema? „Limba română, patria mea…”

Nu va fi prea uşor, dar va fi o activitate interesantă…

Succes!

Cuvântul care zideşte

Sub genericul „Cuvântul care zideşte”, organizaţi, în clasă, activitatea „Cuvântul zilei”.

În fiecare zi, alegeţi-vă un cuvânt ce v-a atras atenţia în mod deosebit, care să rămână scris la tablă sau la gazeta clasei, până la terminarea orelor, încercaţi să alcătuiţi cât mai multe propoziţii cu acesta, mai ales dacă este un cuvânt ce poate avea mai multe sensuri.

Procedând astfel, după o anumită perioadă de timp, veţi observa că tărâmul împărăţiei cuvintelor peste care domniţi devine din ce în ce mai mare şi mai interesant.

Vă veţi putea exprima gândurile, sentimentele, mai uşor, mai precis, mai repede şi mai frumos!

Veţi descoperi minunata lume a limbii noastre ca pe o cetate ce vă aşteaptă să o cuceriţi…

Călătorie în lumea cărţilor în cadrul şezătorilor literare pe care le organizaţi, sau o dată la două săptămâni, programaţi-vă prezentarea uneia dintre creaţiile citite. Puteţi lucra individual sau în echipă, formulându-vă părerile în scris, pe caietul de literatură pentru copii sau pe fişe de studiu întocmite separat. Acestea pot cuprinde:

a. autorul, titlul cărţii;

b. conţinutul, pe scurt;

c. personajele principale şi cele secundare;

d. menţionarea episodului, fragmentului, faptei, personajului care v-a atras atenţia în mod deosebit;

e. impresiile personale.

Până la următoarea întrunire, lăsaţi fişa de recenzie la gazeta clasei, într-un spaţiu special rezervat, pe care-l puteţi intitula chiar „Călătorie în lumea cărţilor". Tot aici puteţi afişa noutăţile editoriale din literatura pentru copii.

Caietul isteţilor

Poate fi un caiet al clasei sau al fiecăruia dintre voi. Pe lângă alte date interesante ce le veţi nota în el, scrieţi şi părţile foarte reuşite din compunerile alcătuite de colegii voştri la diverse ore.

Veţi învăţa astfel, unii de la alţii, ceea ce este frumos şi bun şi veţi avea la îndemână un instrument de lucru pe care să-l utilizaţi împreună cu prietenii şi familia.

Un imn al literaturii pentru copii

Alegeţi-vă un cântec pe care să-l cântaţi la începutul fiecărei ore de literatură pentru copii.

Puteţi încerca să compuneţi voi, individual sau colectiv, un imn al clasei voastre.

Ştiaţi că…

…*Ziua de 23 aprilie este Ziua Internaţională a Cărţii pentru Copii*?

Realizaţi în cadrul orei de abilităţi practice un colaj sau o machetă cu elemente alese de voi, care să ilustreze sărbătoarea acestei minunate zile. Lucraţi pe ateliere; comentaţi lucrările realizate.

DIN CREAŢIILE COPIILOR

„Cerească floare, albă, strălucită, Cu blând miros de rai e Poezia; Sămânţa ei de îngeri e zvârlită şi brazda caldă-i e copilăria”. (Vasile Voiculescu – *Poezia*)

I

Dumnezeu, în imensa Lui dragoste pentru oameni, sădeşte în aceştia unele însuşiri speciale, care, influenţate de anumiţi factori, înfloresc sub forma talentului.

Când simţi că ai fost înzestrat cu un har anume, trebuie să munceşti, să perseverezi pentru a-ţi cultiva talentul.

3

Ar fi minunat ca vocaţia ta să o pui în slujba semenilor tăi… Atunci ai fi sigur că clarul tău nu este o floare efemeră şi l-ai simţi ca o forţă ce poate cuceri întreg universul.

Talentul tău poate aduce mângâiere celor trişti, lumină celor orbi, dragoste celor întunecaţi, căldură celor singuri.

Dacă simţi că soarta te-a favorizat şi ţi-a oferit un dar aparte, nu-l lăsa să se risipească, cu el vei aduce fericirea în viaţa ta şi în viaţa celor din jur, asemeni florilor ce-şi împrăştie miresmele peste oameni şi locuri…

Creaţie colectivă clasa a IV-a

ai fi
ıceri

ɔste

ı să
eni

Twutuui

Geotge *Cmlwc* în septembrie, zilele scad mereu şi pe la sfârşitul lunii se fac deopotrivă cu noaptea.

Florile de pe câmp încep să moară, căci de multe ori noaptea cade brumă şi numai câteva îndrăznesc să înflorească tocmai acum. Care dintre ele, ştiţi? Nu mai vezi nici fluturi.

Albinele nu mai au de unde să adune miere şi acum stau mai mult în stupi şi se pregătesc de iarnă.

Frunzele copacilor îşi schimbă faţa lor cea verde. Unele se fac roşii, altele cafenii şi cele mai multe galbene; iar când bate vântul, ele se scutură şi cad jos.

Prin grădini oamenii adună legumele, ca să le păstreze pentru iarnă.

Cât de darnică e toamna, cu atâtea fructe ale pomilor! Acum se culeg merele, perele, piersicile şi nucile.

Noaptea auzi pe sus ţipătul cocorilor care se duc, se duc departe. Şi tot mai mult se împuţinează oastea păsărilor. Odată cu păsările piere şi cântecul de prin păduri şi prin câmpie. Dar când s-au dus cele din urmă păsări şi au căzut şi frunzele toate, atunci a început toamna adevărată.

Acum nopţile încep să fie mai reci, aşa că roua de pe frunze şi de pe flori se preface în brumă. Dimineaţa, câmpul pare acoperit cu un strat subţire de zăpadă pe care soarele tot mai are putere să-l topească, în cele dintâi ceasuri ale zilei.

Arse de brumă, frunzele ierburilor şi ale florilor se veştejesc şi cad, ale copacilor abia se mai ţin, galbene şi ofilite, şi când vine câte un vânt, ele se scutură toate şi lasă crengile goale.

Furnicile sprintene şi-au strâns hrană de ajuns în muşuroaiele lor; şi-au strâns şi şoarecii de toate în culcuşurile lor; şi veveriţele, nuci şi ghindă; iar harnicele albine au agonisit atâta, că pot da, din mierea adunată, şi oamenilor şi au şi ele de ajuns, până va înflori câmpul.

Câmpurile rămân goale şi pădurile fără de cântecul păsărilor şi fără de verdeaţă.

Norii încep să se plimbe singuri prin văzduh şi ţin cu zilele ascunsă faţa cerului. Vântul începe să cânte cântecul jalnic şi zilele se

fac tot mai scurte.

3

George Coşbuc s-a născut, în 1866, în Transilvania – în localitatea Hordou, în preajma Năsăudului. Printre volumele sale de poezie se numără şi Balade şi idile, Fire de tort, Cântece de vitejie, Poezii. *A murit în 1918, înainte de a-şi vedea visul împlinit – Marea Unire.*

Lucian Lupu, clasa IV-a
Premiul special al juriului, JKutori, copiii", 2000

Întrebări

1 Ce se întâmplă cu florile, toamna? Dar cu frunzele copacilor?

2. Ce fac vieţuitoarele?

3. Cum se pregătesc oamenii pentru iarnă?

4 Când putem spune că a venit toamna cu adevărat?

Exerciţi! şi temei Lămureşte înţelesul expresiilor:

* „se împuţinează oastea păsărilor";

* „piere cântecul prin păduri"; „roua se preface în brumă"; „arse de brumă";

* „norii se plimbă singuri prin văzduh";

* „cântecul jalnic al vântului".

„" Alcătuieşte propoziţii în care să cuprinzi cuvintele şi expresiile următoare: *fructe parfumate*; *văzduhul freamătă*; *porumbul auriu*; *must amărui*; *frunze mute*; *oastea păsărilor*; *poleită cu aur*.

Transcrie fragmentul în care se vorbeşte despre hărnicia vieţuitoarelor. Notează cât mai multe însuşiri prin care să caracterizezi munca.

5. Citeşte rândurile care descriu începutul toamnei pe câmp şi în livezi.

6. Toamna este personajul principal al următoarelor două texte. Citeşte-le cu atenţie şi completează tabelul care urmează după acestea.

A. în aer plutește o mireasmă dulce de fân și frunze ruginii. Stoluri grăitoare cântă deasupra foșnitorului covor de aur ce-și întinde țesăturile până departe.

Fiinţă blândă, coaptă la minte, răbdătoare, toamna adună în

3

desagi tot ce întâlnește în cale: fructe parfumate, legume ce ne încălzesc privirea, porumbul cu ţinte aurii, nerăbdător să intre în hambare.

Trebuie numai să ridici privirea și culmile înalte ale dealurilor, încărcate de rod bogat, te întâmpină cu o bunătate cerească. La marginea poienii, un grup de crini albi, cu potirul plin de colbul auriu, îmbată o albină care mai rătăcește încă. Covoarele de flori suflate cu cele mai minunate culori și-au ascuns pălărioarele.

Lăicer de corăbii aurii se așterne sub ramurile copacilor.

B. O secetă cumplită s-a abătut asupra noastră.

Vânturi bat, bat zi și noapte. O toamnă săracă, haină, grăbită, cu desagi goi, ne cheamă la luptă. Pe câmpuri tremură podoaba zdrenţuită a porumbului. Frunzele parcă sunt săbii sfârtecate. Cât vezi cu ochii, pământ sterp se întinde. Fire uscate de iarbă plâng printre pietre în bătaia vântului aspru. Stâncile colţuroase ale dealurilor golașe te întâmpină răutăcioase. Oamenii parcă au fost uitaţi de Dumnezeu.

Selectează cuvintele și expresiile artistice care caracterizează toamna în cele două texte.

TOAMNA	
Textul A	Textul B
— Blândă	— Haină

7. a. Memorează versurile:

„Lasă-mi, toamnă, pomii verzi, Uite, ochii mei ți-i dau, Ieri spre seară-n vântul galben Arborii-n genunchi plângeau”.

(Ana Blandiana – *Cântec*)

b. Transformă primul vers într-o propoziţie exclamativă, al

doilea vers – într-o propoziţie enunţiativă, iar ultimele două versuri – într-o propoziţie interogativă.

8. împreună, să ne jucăm!

Imaginaţi-vă că sunteţi într-o drumeţie la pădure. Un brotăcel de pe marginea lacului parcă v-ar spune:

„— Preacinstită adunare, toamna, iată, a sosit!”

Un coleg al vostru vă adresează întrebări, iar voi veţi răspunde, alcătuind propoziţii pe măsura puterii voastre de a auzi, a vedea, a simţi, a exprima. Aşadar:

„Ce face vântul? Cântă… Vântul cântă…

Când vântul cântă, ce fac frunzele?

Cântă şi ele…

Şi-apoi?

Vântul cântă din frunze.

Copacii se leagănă în vânt.

Frunzele foşnesc parcă ar vorbi.

Copacii se mişcă de parcă dansează pentru oameni.

Frunzele spun păsărilor să se adăpostească.

Frunzele spun, ce spun?…”

Continuaţi!

Tema campionilor

Alcătuieşte un text în care să îţi imaginezi un dialog care ar putea avea loc între frunzele toamnei.

Realizează un text asemănător cu textul *Toamna*, de George Coşbuc. Adaugă, în cuprins, şi date referitoare la activitatea şcolarilor în acest anotimp. Te poţi folosi de următorul plan: Introducere:

Sosirea toamnei. Cu cine putem asemăna toamna? Cuprins:

Care sunt primele semne ale sosirii toamnei?

Cum încălzeşte soarele?

Cum sunt zilele, nopţile?

Ce fac păsările călătoare?

Ce se întâmplă în grădină, pe câmpuri, în livezi? Dar în vii?

Care sunt activităţile oamenilor?

Ce fac şcolarii? încheiere:

Ce fel de anotimp este toamna?

Impresii personale.
3
EVALUARE CURENTĂ
Probă scrisă

Nr. crt.	Ce trebuie să ştii?	Sarcini – conţinut
1.	Identifică cuvintele cu acelaşi înţeles.	Uneşte fiecare cuvânt din coloana cu acel cuvânt din a doua coloană care ar înţeles identic sau apropiat: darnică scade se împuţineaz moare oastea strigătul piere mărinimoas ţipătul armata au agonisit trist jalni veştejite ofilite au strâns
2.	Recunoaşte formele specifice ale unor scrieri cu destinaţii diferite.	1. Telegramă Da, eu sunt şi m bucur c-a de felicitare venit toamna c covoru-i înmiresmat. 2. Scrisoare A fost odată o toamn blândă, bună, răbdătoare şi tare bogată! 3. Poveste Dragii mei părinţi, ai toamna e tare haină… Seceta a ucis totul. 4. Convorbire E ziua ta şi fie c marele telefonică farmec al toamnei să- încânte sufletul şi gândul!
3.	Realizează corect acordul dintre subiect şi predicat.	Precizează propoziţiile în care est realizat corect acordul predicatului c subiectul: Au plecat cocorii spre zare albastră. rj Frunzele ofilite cade suspinând. Firul de iarbă a prins colţ auriu.

4.	Pornind de la cele două propoziţii scrise corect, alcătuieşte un text de zece rânduri, cu un subiect ales de tine. Dă-i un titlu.	
5.	Identifică ideea principală a textului alcătuit.	Formulează ideea principală textului în forma dorită de tine.
6.	Ordonează ideile din planul unei compuneri, în funcţie de părţile compunerii.	Citeşte ideile din planu compunerii cu titlul „Toamna, anotimpu recoltelor bogate”. A. Bogăţia toamnei D B. Munca în livezi D C. Munca pe ogoare D. Munca în grădinile de zarzavat E. Recolta, izvor de bucurie D F. Sosirea toamnei D G. Impresii personale Ordoneaz ideile de mai sus, completând numerel corespunzătoare în casete.

4

V

Probă orală i

Hlmdaia tomna în fu *ml* (tanuuua…

(cialie afectiva)

Cred că aveţi o mantie rămasă de la serbările şcolare, nu?

Nu e greu de confecţionat! împodobiţi-o, la ora de abilităţi practice – pe măsura imaginaţiei voastre – cu toate elementele toamnei. Nu uitaţi fermecătoarea paletă de culori a acestui anotimp! împărţiţi-vă pe ateliere de a lucru, fiecărui atelier revenindu-i sarcini diferite, stabilite de voi în cadrul clasei. La fel procedaţi şi cu a toamnei coroană!…

La ora de literatură pentru copii, alegeţi – dintre copiii care ştiu

cele mai frumoase versuri despre acest îndrăgit anotimp – personajul *Toamna*. Poate ascultaţi şi *Toamna*, din concertul *Anotimpurile*, compus de Antonio Vivaldi.

E gata personajul?

Din clipa aceasta, porniţi împreună pe aripile acestui fermecător anotimp. Alcătuiţi o compunere colectivă. Alegeţi un reprezentant care să scrie \ compunerea. Utilizaţi cât mai multe expresii artistice. Ele vă vor face vorbirea mai frumoasă. Căutaţi idei interesante, completaţi-le cu desene, versuri, noi apariţii editoriale referitoare la acest anotimp. Gândiţi-vă la razele palide ale soarelui, la pădurea poleită cu aur, la coroanele de flăcări ale copacilor, la pânza mai puţin senină a norilor, la porumbul cu ţinte aurii, fructele parfumate, legumele multicolore, şi câte încă!

Şi dacă, la sfârşitul orei, veţi putea spune „Niciodată toamna nu a fost mai a frumoasă!", adresaţi-vă – în tăcere, de data aceasta – întrebările:

„Ce calificativ mi-aş acorda pentru participarea la realizarea compunerii?"

„Sunt mulţumit de mine?"

„Se poate mai bine?"

Şi

1 AI MULT. ENTARE

Odovim Gwja

Văl de brumă argintie Mi-a împodobit grădina, Firelor de lămâiţă Li se uscă rădăcina.

Peste creştet de dumbravă Norii suri îşi poartă plumbul.

Cu podoaba zdrenţuită 1

Tremură pe câmp porumbul.

Şi cum de la miazănoapte Vine vântul fără milă, De pe vârful şurii noastre Smulge-n zbor câte-o şindrilă.

De viforniţa păgână Se-ndoiesc nucii, bătrânii, Plânge-un pui de ciocârlie Sus pe cumpăna fântânii.

Îl ascult şi simt sub gene Cum o lacrimă-mi învie: Ni se-aseamănă povestea, Pui golaş de ciocârlie.

S-au *mvul a fomuă pădwiih*…

Gkmqfo Tojtuzei

(*Dacă treci râul Selenei… Copilăria lui Eminescu*)

Zilele trec.

S-au aurit a toamnă pădurile cu arbori tineri ale Ipoteştilor…

lazurile s-au acoperit cu o pânză subţire de verdeaţă. Firele ierburilor ascunse taie oglinda domol mişcătoare şi păsări cu pene galbene trec peste ele, clătinându-le blând.

Se aud sunete îndepărtate… Ciocănitorile? Nu, gospodarii bat nucii cu prăjini lungi şi cad în otava proaspătă frunze rupte. Şi cad nuci lemnoase, îmbrăcate cu cămăşi zdrenţuite. Must amar curge în lut. Se face poteca amară.

…Degetele lui Minai sunt negre. Degete mici cu unghii stelate de noiţe…

E septembrie…

Gârla e rece. Mihai îşi afundă picioarele în unda străvezie. Pe prundiş, pe nisipul mărunt, urmele paşilor lui s-au umplut cu apă…

E toamnă.

Zboară peste răchite o albină cu aripi de borangic. Mihai se gândeşte la moş Miron, la prisaca lui, şi, pe neaşteptate, îi apare în faţă, destrămându-se apoi în undele rotitoare ale amintirii, chipul bunicului. Unde s-a dus? De ce nu mai vine ca în alte daţi în casa de pe deal? Ce e aceea moarte? Copilul nu înţelege. Cum, şi mama are să plece într-o zi de acasă într-un car, şi n-are să se mai întoarcă? Şi tata?

Nuiele mlădioase se ating, mişcate de vânt.

Se face întuneric.

Mihai se îndreaptă spre casă. Ştie că Raluca a aprins luminile şi că, licărindu-şi umbra puţin în cerdac, îşi strigă pruncii. „Diavolul mic", cum spunea ea în clipe de împăcare şi linişte, e aproape de treptele de piatră. Întârzie o clipă, şi ochii lui caută, fără să găsească, printre miriadele1 de lacrimi stelare, zimţii de gheaţă fierbinte ai luceafărului de seară.

Uşa se deschide pe neaşteptate. Ceva din aerul rece de-afară pătrunde în odaie, mişcând flacăra lumânărilor.

Un glas se aude adiind printre pereţii albi:

— Mihai…

Temuta

A venit pe nesimţite Toamna – cea din zarea-albastră, şi-a stropit din zbor, cu aur, Pomii din livada noastră.

În parfum de tufănele A deschis larg, zâmbitoare Poarta şcolilor gătite Pentru marea sărbătoare.

A plecat apoi să-ntindă Peste câmpuri, peste vie, Peste prunii de pe coastă Văl de brumă argintie.

1 miriade = număr foarte mare.

DIN CREAŢIILE COPIILOR

Uu de *tomna*

A venit şcoala: odată cu ea Zâna Toamnă a pictat şi frunzele, făcând tabloul pastelat.

Într-o zi, când am venit de la şcoală, am vrut să mai citesc o carte. Căutând prin pod, la bunici, printre cărţile prăfuite şi uitate, am găsit o carte cu pagini aurii.

Când am ajuns în cameră, cartea s-a deschis singură. Pe pagină era un semn lăsat de o palmă, cu nişte litere ciudate pe el. Potrivindu-mi palma acolo, m-am trezit pe un tărâm de nor. Privind curios noile lucruri, am dat de un palat care era făcut din flori de toate culorile. Intrând în el, mi-am dat seama că mă aflu într-o sală imensă. Am urcat scările şi am găsit o încăpere unde se aflau tronul şi Zâna. Ea avea împletită pe cap o coroniţă de frunze arămii, ochii erau v ca două Dumitriţe, iar buzele – ca petalele unei dălii. Avea părul mătăsos şi auriu, rochia împletită în tot felul de petale de flori, iar în mână avea o baghetă – din frunze aurii, cu care i-a ordonat vântului să iasă din închisoare.

Zâna m-a invitat pe terasă. Am urcat pe nişte scări din flori şi am ajuns pe un nor, unde era terasa ei. Acolo scaunele erau din ciorchini de struguri, iar masa era numai din flori roşii. Ea a pus două pahare din frunze pe masă şi mi-a dat să beau din ultima aromă a florilor.

Eu am întrebat-o de ce s-a hotărât să aducă acum şcoala, iar ea m-a lămurit că, fără şcoală, viaţa nu are rost…

Dăruindu-mi un covor zburător din ultimele flori şi frunze şi câteva suveniruri, mi-a urat: „drum bun!”

Ajungând acasă, am închis cartea şi am păstrat-o mult timp…

Andrei Emerich Rotam clasa a IV-a

Fluaza

Sunt tristă acum şi am roşit, Puterile m-au părăsit. Mă lupt din greu cu vântul rece şi simt că viaţa mi se trece.

Eram un mugure mai ieri, Deschis în calde primăveri, Blând mângâiat de soare cald, în mici explozii de smarald.

În vară am primit lumină şi de-oxigen e lumea plină! M-am însoţit c-un cântec lin Al păsărilor din senin.

Acum e frig şi sunt slăbită, în toamna cea neobosită, Voi luneca înspre pământ Dar reveni-voi în curând…

Creaţie colectivă clasa a IV-a întorcându-mă de la şcoală, mi s-a părut, ca prin vis, că aud şoapte… Ridicând privirea, am văzut cum trei frunze îşi vorbeau. Una era roşie, alta's galbenă şi cealaltă, verde. Cea verde spuse:

— Fetelor, dragile mele surori, o să mor! Oamenii or să mă calce în picioare! Vai mie!

Îi răspunse cea galbenă:

— Nu te teme, noi îţi suntem prietene, mergem cu tine!

— Chiar aşa! adăugă frunza roşie.

— Totuşi, îmi place marele farmec al toamnei, murmură frunza galbenă, privind la unda străvezie acoperită cu verdeaţă.

— Şi mie, completă cea roşie, privind visătoare la legumele strânse în piramide.

Deodată, dinspre locul Tainicului Răsărit, se ridicară nori negri ca balaurii din poveste. Într-o clipă, înconjurară crestele vinete ale munţilor. Vântul răspândea fiori. Florile îşi închiseră feţele; puful păpădiilor se risipi în neştire, papura tremură pe lac, o gărgăriţă începu să-şi blesteme zilele…

Toată suflarea fu invitată la dansul toamnei de către vântul şăgalnic. Hainele de carnaval ale florilor începură a se rupe.

3

Întorcându-mi privirea spre frunze, am observat că dispăruseră. Au plecat toate trei, ca nişte prietene adevărate…

Le voi mai auzi oare? *… De acum înainte, orişicum, or să plece

ploile la drum…”

Daniela Tăbăcelea clasa a IV-a

Mcdwwa wm fjtuwze gofete

Era primăvară când a apărut pe lume. Micuţă şi plăpândă, o frunzuliţă se încălzea la soare. Acum e toamnă şi verdele a devenit un galben palid. Semnul trecerii timpului şi al vieţii. Astă-vară, florile o ameţeau cu parfumul lor puternic. O rândunică i-a cântat, odată, ceva vesel. Un gândăcel a mângâiat-o cu aripioarele lui mici. Ce frumos era atunci! Acum, rândunica a plecat departe, spre alte zări, gândăcelul a căzut amorţit în ţărână, soarele nu mai este aşa de prietenos, vântul mereu o învăluie, gata-gata să o dea jos.

Cine are nevoie de o frunză?

Mădălina Belcescu clasa a IV-a

Kwiâfci

Anotimpul ploilor a cuprins pământul. Frunzele multicolore cad una câte una. Pământul, acum rece, este acoperit cu un lăvicer de frunze uscate şi triste. Ele oftează spulberate de vântul hain, lovite de ploaia luminoasă.

— Iar eu, eu, eu… o, Doamne, sunt prea tânără ca să mor! Nu am decât trei anotimpuri! Ce repede trece viaţa mea!

Parcă mai ieri eram un mugure fraged, care, mângâiat de razele soarelui, s-a deschis într-o explozie de verde. Primăvara mi-am petrecut-o alături de gingaşele flori transparente, până acestea au fost răpite de un vânt sturiubatic.

Vara m-am maturizat. Am fost alături de cântecul păsărilor, de mângâierea razelor dogoritoare, privind freamătul vacanţei, dăruind vieţii oxigenul.

La începutul ei, toamna m-a impresionat cu bunătatea ei. Ea mi-a adus, ca tovarăşe, mere roşii, asemenea obrajilor unui copil vesel. Treptat, toamna şi-a schimbat atitudinea şi aşa am ajuns aici…

Poate într-o viaţă viitoare voi fi om…

Creaţie colectivă clasa a IV-a

Din *µm fa tewfa*

Eu mi-am şters genunchii

De-a vacanţei joacă

Și-am șters colbul verii
De pe-al meu ghiozdan;
Noi caiete, rigle, pun în el cu grijă.
Vin din nou la școală
Și încep alt an…
Andreea Alexandra Iancu clasa a IV-a

„O zi trecută fără
Care să-ţi fi răma
În viaţa ta e ca o
Ori ca un basm f

CMW Gwia

Din pricina ploii nu se vedea nimic pe fereastră. Marina se învârtea de colo colo, prin cameră şi deodată îşi dădu seama că e singură. Dacă i-ar spune cineva o poveste ar fi altfel… Nu se gândi mult şi se apropie de ceasul deşteptător.

— Spune-mi o poveste, ceasule!

— Tic-tac, tic-tac, eu o tot spun întruna, răspunse ceasul… Povestea timpului…

— Dar nu pricep nimic, zise Marina.

— Cine stă degeaba nu poate asculta povestea timpului. Tic-tac, tic-tac. Marina îl întoarse cu faţa la perete şi se opri în faţa florii din glastră.

— Dragă floare, spune-mi o poveste. Mi-e atât de urât!

— Uită-te bine la florile mele, la frunzele mele şi ai să vezi o poveste. Povestea vieţii. E atât de frumoasă!…

— Nu văd nicio poveste…

— Dacă ai desena florile mele, dacă ai potrivi bine culorile, urâtul ar fugi pe fereastră…

— Nu-mi place să desenez! Şi Marina mută ghiveciul pe birou şi deschise fereastra…

— Ploaie, dragă ploaie, strigă fetiţa, spune-mi o poveste…

— Numai una?… Ştiu sute de poveşti. Ascultă-le bine… Ascultă-le!

— Ce fel de poveşti?

Poveşti cu nori, cu râuri curgătoare, cu seminţe, cu boabe de grâu, cu poieni, cu boabe de struguri… Minunate poveşti!… Dar ca să le poţi asculta trebuie să pricepi vorbele picăturilor de apă, şi vorbele şi cântecul lor, şi graba cu care se strâng în pârâiaşe şi aleargă, aleargă…

Dar nici nu-şi sfârşi ploaia cuvintele ei fermecate şi bune, că pe pervazul ferestrei poposi o rândunică.

— Am ajuns, spuse rândunica, ce bine că am ajuns acasă… Sunt obosită. Dar sunt nespus de fericită…

— Spune-mi o poveste, dragă rândunică…

— Acum am multă treabă de făcut. Trebuie să curăţ, să schimb aşternutul, Bă lipesc crăpăturile casei şi, când isprăvesc, ne ţinem de

poveşti. Dar tu ce faci, Marina?

— Eu? Nimic. Stau degeaba şi mă plictisesc.

— Bine ar fi să mă ajuţi. Să-mi faci un covoraş numai cât palma ta. Ai ac şi aţă?

— Am. Am şi o bucăţică de pânză numai potrivită pentru casa ta…

— Ştii, spuse în şoaptă rândunica, o să-mi vină în vizită nişte prietene…

— Am înţeles, spuse Marina.

Şi se apucă repede de lucru. Cusu, cu aţă colorată, chipul florii, al picăturilor de ploaie şi, în mijlocul covoraşului, faţa ceasului. Şi pe dată începu să audă povestea timpului, povestea florii din fereastră, povestea picăturilor de apă şi nu se mai simţi singură în casă.

Scriitorul Călin Gruia s-a născut, în 1915, la Trifeşti, judeţul laşi.

A scris, pentru copii, romane, legende şi basme în versuri.

Nucul lui Toderiţă, Nuielușa de alun, Ciuboţelele ogarului, Poveste mică cu cei mici, Povestea lăcrămioarelor, Profesorul cel nou, Izvorul fermecat, Minunata împărăţie cu palate de hârtie, Poiana lunii, Drumul spune poveşti, Ograda, Jucăuşul, Domniţa de rouă, Măriuca, Vântură-lume, Ramura de măr înflorită, Cu ochii ca iarba – *iată câteva dintre minunatele texte care vă aşteaptă să le descoperiţi tainele*…

Întrebări

1 Cum se simţea fetiţa? De ce?

2 Cum comentezi dialogul fetiţei cu ceasul?

3, Ce sfaturi a primit Marina de la floare? Dar de la ploaie?

4, Ce a rugat-o rândunica? De ce?

5, De ce nu s-a mai simţit singură Marina?

Ce învăţătură putem desprinde din acest text? *7*. De ce crezi că lectura se numeşte „O întâmplare deosebită”?

Ex. erc 7 şi „* – 5

4 Pornind de la următoarele idei principale, delimitează textul în fragmente:

a. Singurătatea Marinei.

b. Dialogul cu ceasul deşteptător.

c. Îndemnul florii.

d. Sfaturile ploii.

Îl ac şi ne…

Iturilor i audă a şi nu e. Rugămintea rândunicii.

f. Sfârşitul singurătăţii.

2. Povesteşte oral textul, dezvoltând planul de idei.

3. În tabelul de mai jos vei descoperi, privind cu atenţie, un proverb care ar putea constitui chiar învăţătura textului „O întâmplare deosebită".

Care este proverbul?

! mica lecat, >veşti, e măr teapfă

w	M	A	E	T	D	R	
A	U	E	B	A	E	V	
Z	N	S	R	R	A	X	
u	C	T	A	A	U	Z	

4. Scrie câteva proverbe despre muncă.

5. Explică expresiile:

„Urâtul ar fugi pe fereastră"; „cuvintele fermecate ale ploii";

„Să pricepi vorbele picăturilor de apă, şi vorbele şi cântecul lor".

6. Explică semnele de ortografie şi punctuaţie aflate în casete:

0 Spune-mi o poveste [jeeasule O QNumai una [Ţ] Completează, folosind expresiile din text:

a. Cine stă degeaba nu poate asculta…

b. Dacă priveşti atent florile, poţi vedea…

c. Ca să poţi asculta minunatele poveşti cu nori, cu râuri, cu poieni smălţuite de lumina soarelui, trebuie să pricepi…

8. Singur acasă!

a. Ai rămas singur acasă? Enumera cel puţin cinci activităţi pe care le-ai putea desfăşura pentru ca „urâtul să fugă pe fereastră".

b. Dacă ai un hobby, încearcă să dai curs preferinţelor tale… Scrie, desenează, meştereşte, stai în faţa calculatorului, nu lăsa timpul să treacă fără folos, căci o zi în care n-ai făcut nimic e o zi pierdută…

Vorbeşte-mi despre preferinţele tale, va fi foarte interesant să te ascult!

9. Organizaţi, în sala de clasă, o expoziţie cu lucrări realizate de voi în timpul liber.

! O. Ilustrează proverbul:

„Munca îţi înveseleşte sufletul, iar trândăvia ţi-l frământă”.

lente: i *i*

Tema campionilor

Cu ajutorul imaginilor în acuarelă, arată cine spune:

a. povestea timpului;

b. povestea vieţii;

c. poveşti cu nori, cu râuri curgătoare, cu seminţe şi boabe de grâu, cu poieni, cu boabe de struguri. Comentează imaginile realizate la ora de educaţie plastică. 2. Celor care vreţi să răspundeţi în scris la întrebările de mai sus, v-am advis în dar un personaj care ne va însoţi mereu la orele de literatură pentru copii. Vă întrebaţi cine-i, nu? Ascultaţi!

„Eu, şopteşte Gândul, din desişul lui, trezit la basme şi poveşti…”

Invitaţii săi sunt colegi ai noştri care doresc să comunice cu noi, prezentându-vă unele dintre răspunsurile lor la întrebările întâlnite în textele literare, în versuri ori în proză, pe care le vom parcurge împreună.

Sperăm ca încercările literare pe care le veţi citi în timpul vostru liber să vă placă şi, îndemnându-vă la scris, să arătaţi la rându-vă, felul în care puteţi depăna poveşti pe Roata Timpului…

Succes!

EVALUARE CURENTĂ

Proiectul TIMPUL LIBER

1 Ce vei face?

Un proiect din care să reiasă clar, precis, cum ţi-ai propus să îţi petreci timpul liber la sfârşitul unei săptămâni de lucru, după ce ţi-ai învăţat lecţiile şi ţi-ai scris temele.

2. Cum vei face?

a. Informează-te!

Vorbeşte cu prietenii, cu colegii şi întreabă-i cum îşi petrec ei timpul liber.

b. Reaminteşte-ţi texte literare parcurse din care ai aflat cum îşi petrec timpul liber diferite personaje. Reaminteşte-ţi textele în care ai aflat date referitoare la viaţa şi activitatea marilor personalităţi.

c. Ai nevoie de ajutor?

Citeşte şi completează, în casetele corespunzătoare, imagini reprezentând posibile activităţi de desfăşurat în timpul liber:

calculator gimnastică fotbal bicicletă şah tenis pictură cinematograf

TV

curăţenie lectură pescuit la bunici în parc laştrand case pentru păsări teatru cântat, la instrument cusut îngrijit. animale

3. Organizează-ţi activitatea!

a. Alege, dintre activităţile de mai sus, pe cele preferate. Enumeră-le.

b. Alege, dintre activităţile preferate, pe cele pe care ţi le-ai propus pentru acest sfârşit de săptămână. Reprezintă, cu ajutorul ceasului, timpul pe care vrei să-l acorzi fiecărei activităţi.

4. Ai reuşit?

a. La sfârşitul zilei de sâmbătă sau duminică, revezi proiectul. Precizează, oral sau în scris, ce ţi-a reuşit, ce nu ţi-a reuşit şi de ce.

b. Ceea ce ţi-ai ales să faci a fost plăcut şi util? în ce măsură?

c. Lucraţi în perechi!

Schimbă proiectul cu cel al colegului de bancă. El cum şi-a petrecut timpul liber? Ce părere ai?

DIN CREAŢIILE COPIILOR

Pe *wupifo umidid*

Marele orologiu al timpului îşi roteşte acele mereu, din vremuri îndepărtate, încă de când Măria-Sa Cuvântul nu căpătase culoare…

În fiecare dintre noi este o părticică din el şi parcă auzi mereu: tic-tac! tic-tac!

Mii de ochi se întorc asupra lui odată cu ochii Anotimpurilor, anotimpuri pe care Dumnezeu are grijă să ni le trimită în fiecare an…

Primăvara şi-a trimis deja un alai uriaş de fluturaşi, supuşi ai Măriei-Sale, pentru a vedea ce vesteşte orologiul. De la depărtare s-a putut observa cu uşurinţă că acele orologiului, fermecate de lumina albă, au înmugurit. După ce a primit vestea, Zâna Primăvară şi-a făcut apariţia în ţara noastră minunată, România.

Imediat ce au trecut trei luni, Zâna Vară şi-a trimis şi ea la

orologiu razele dogoritoare, în frunte cu marele conducător, Soarele. Ele au văzut că pe acele fermecate au apărut auriile spice de grâu. La auzirea veştii, flori multicolore au înmiresmat marea de verdeaţă, păsările şi-au înălţat trilurile până la Dumnezeu, pentru ca, apoi, să coboare iarăşi printre oameni. Valurile înspumate ale mării, cu nisipul alunecos al plajei, dar şi crestele şi drumurile sinuoase ale munţilor au început a intona Imnul Vacanţei.

După douăsprezece săptămâni, Zâna Toamnă şi-a trimis pensulele şi acuarelele vrăjite la orologiu. Pe acele fermecate era deja un copac ce-şi pierdea veşmântul de smarald, înlocuindu-l cu o coroană când galbenă, când roşcată, arămie…

După nouăzeci de zile, Zâna lamă şi-a trimis şi ea, ca toate celelalte surate, supuşii ei, fulgii de argint, la orologiu. Uşorii fulgi şi-au văzut, pe fermecatele şi misterioasele ace, chipul lor, coborând pe pământ.

Dintr-odată, marele orologiu al timpului a scos un sunet strident. Atunci eu m-am trezit şi mi-am dat seama că e sunetul ceasului meu deşteptător.

Rămăsese ca iarna să-şi facă datoria.

Când m-am uitat afară, am văzut chipurile fulgilor de argint coborând pe pământ…

Mi-am dat seama că a sosit iarna cu adevărat, cu veşmântu-i alb ce avea să-mi aducă atâtea daruri.

Cred că în timpul liber (îmi place să-mi organizez timpul liber!) voi încerca să o desenez. O să-i dăruiesc un colier făcut din steluţe când aurii, când argintii, pietre preţioase şi diamante, artificii şi, la mijloc, câte o perlă mare şi rotundă, îmbrăcată în straie argintii, albe, strălucitoare.

Ce n-aş da să fiu în locul ei!

Vouă, dragi prieteni, ce anotimp vă place?

Mihaela Lungu – clasa a IV-a Premiul III – putori, copiii", *revista* Cronica, Iaşi, *2000*

Şi câte lucruri nu visam, Câte poveşti nu ne spuneam… Lumea era cât o nucă, Cerul era mult prea mic, Timpul era o nălucă, Dar noi nu ştiam, Nu ştiam de nimic…

Horn amimprivai

Ce minunată e lumea care ne înconjoară!

Rămâi uimit când vezi frumuseţea soarelui, a florilor, a copacilor, frumuseţea unui apus ori farmecul unui răsărit!

Să învăţăm să pătrundem tainele naturii, să ne bucurăm de toate pentru a fi mai buni şi mai fericiţi!

Natura îşi are rosturi de ea ştiute.

Timpul ne aduce-n dar, rând pe rând, toate fiicele bătrânului an. Fiecare îşi caută bogăţia şi frumuseţea.

— Eu sunt cea mai tânără şi mai frumoasă, spune primăvara. Pe mine mă mângâie soarele sclipitor ca argintul. Eu trezesc natura la o nouă viaţă. Aici flori, dincolo verdeaţă, zumzet mângâietor de albine, pe ramuri plesnesc mugurii de bucurie. Ogoarele răsună de duduitul tractoarelor. Arături negre de catifea ne încântă. Păsările călătoare cu foşnetul lor de mătase veche, fără asemănare de frumoasă, se întorc din ţările calde. Animalele ies din vizuinile lor. O furnică mică, cât un grăunciorde mică, îl ceartă pe bondarul leneş, cerşetor în primăvară. Triluri dulci de ciocârlie trâmbiţează în câmpie. Gingaşii ghiocei ies de sub albe învelişuri. Vioreaua, cum a dat de frig, s-a strâns, sub frunzar, covrig. Mieii zburdă cu canaf în ureche.

În zbor liniştit, timpul şi-aduce acum vara.

— Eu sunt cea mai frumoasă şi mai strălucitoare! Soarele mă iubeşte mai mult! El îmi coace fructele, cireşele parfumate, caisele, vişinele, prunele dulci şi moi. Cât vezi cu ochii, spice de aur, livezi îmbelşugate, pregătindu-se pentru o albă sărbătoare de pace, şi pajişti odihnitoare. Oamenii mă ajută la secerat şi treierat, la cosit fânul şi la cules fructele aromate.

Mierla fluieră în zăvoi, noaptea cântă privighetoarea, bufniţa cu ochii de cărbune cântă legende timpurii şi cucul îşi strigă numele. Fluturi multicolori şi gândăcei în hăinuţe aurii vestesc sosirea mea!

— Hm! Nici eu nu mă las mai prejos! Am din belşug struguri întunecaţi cu boabe fermecate, mere înfocate, pere, amărui gutui, nuci cu cămăşi verzi, legume, zarzavaturi, rosti toamna.

Hambarele sunt pline de porumb, cu ţinte aurii. Gospodinele nu mai reuşesc să-şi adune roadele ce le aduc în dar. Cântecul meu se

aude până departe. Fiecare vieţuitoare îşi adună belşugul în desagi. Până şi Rilă-lepurilă, moş Martin şi acest ghem de blăniţă de culoarea flăcării nu mai încetează cântecul hărniciei!

Continuaţi!

Mihaela Tăbăcelea – clasa a IV-a Premiul I – faza judeţeană a concursului de literatură

Mihai Eminescu", Iaşi, *1993*

FILE DIN POVESTE

Vmmim um pic Mwti de *apa*

Salut! Deja mă cunoaşteţi, nu?

Astăzi, vă invit la mine, să ne întoarcem în timp, pentru a afla povestea unei picături de apă.

1 Odată, demult, când doar Dumnezeu şi lumea sa nevăzută existau acolo, sus în cer, s-a întâmplat ceva… o să vă spun imediat… Ascultaţi!

3

Într-o zi, Îngerul Alma, ce în spaniolă înseamnă „suflet" şi, în latină – „soare", l-a rugat pe Dumnezeu, cerându-i să-l lase să plece pentru o clipă din împărăţia Cerului, căci el vrea să-şi caute aleasa.

La început, Dumnezeu nu a vrut să-l lase pe Alma, pentru că El ştia ce o să-l aştepte. Dar până la urmă i-a dat binecuvântarea Sa şi l-a lăsat să plece.

Peste numai o săptămână de căutare, Alma şi-a găsit aleasa. Era şi ea un înger.

Era foarte frumoasă, dar pe dinăuntrul ei era tare rea şi vicleană, căci ea nu era înger al lui Dumnezeu, ci al celui rău.

Îngerul Alma a crezut că aleasa lui îl iubeşte şi i-a propus să o ducă acolo unde îi era locul, în împărăţia Cerului. Dar ea, firește, fiind foarte vicleană, l-a invitat să meargă mai întâi la palatul ei pe care îl avea în altă „împărăţie a Cerului"… Pentru că Alma o iubea, a acceptat. Au mers împreună şi, ce să vezi?! O baracă dărăpănată, foarte mică şi sărăcăcioasă.

Şireata iubită a lui Alma l-a invitat pe el să intre primul, dar el fiind politicos, a încercat să o determine pe ea să treacă prima. În următoarea clipă, l-a împins însă şi Alma a căzut într-o groapă adâncă

şi întunecată, unde bice îl băteau şi ţepuşe îl împungeau. După puţin timp, căzu chiar pe o saltea de ţepuşe.

Atunci şi-a înălţat fruntea şi a spus:

— Iartă-mă, Doamne, am greşit că nu te-am ascultat!

Şi atunci a lăcrimat, iar Dumnezeu a luat o lacrimă în palmă şi din ea a făcut un nor pe care l-a împărţit primăverii, verii şi toamnei, iar iernii i-a dat o steluţă strălucitoare şi neasemuit de frumoasă.

Restul picăturii, Dumnezeu l-a transformat în mări, râuri, oceane şi fântâni. Şi a mai făcut o ploaie răcoritoare pentru natură, atunci când ea va fi însetată.

A, nu v-am spus de ce Dumnezeu a făcut din lacrima lui Alma o ploaie pentru natură?! Pentru că Alma iubea natura din cer şi i-a spus lui Dumnezeu să facă „precum în ceruri aşa şi pe pământ”…

Aceasta este povestea unei picături de apă, a unei lacrimi…

Cred că şi voi veţi încerca să aflaţi cât mai multe despre ea, nu?

Aştept descoperirile voastre!

Pe curând!

Andreea Alexandra Iancu – clasa a IV-a Premiul III – Autori, copiii”, *revista* Cronica, Iaşi, *2000*

Vicihvux fa apa

Sunt Andrei şi astăzi o să vă spun povestea picăturii de apă.

La început, Dumnezeu a creat cerul şi pământul. Pământul era pustiu şi gol.

Dar Duhul lui Dumnezeu plutea peste ape.

Dumnezeu a spus: „Pe sus să treacă norii! Din ei să cadă ploaie şi să ude pământul! Jos să se adune apa şi să iasă la iveală uscatul”.

Dacă, pentru oameni, bogăţiile sunt reprezentate de aur, diamante şi bani, trebuie să vă spun că am aflat că, în anumite zone ale globului pământesc, bogăţia supremă o reprezintă însăşi apa.

Apa, cea mai de preţ bogăţie, aflată într-o continuă mişcare şi transformare…

Apa, atât de necesară vieţii!

Fără apă, animalele, plantele, omul ar trece pe tărâmul întunecat al morţii. Circuitul apei în natură salvează Planeta Albastră, iar omul continuă să trăiască…

Datorită căldurii soarelui, apa din sol, râuri, fluvii, mări şi oceane se evaporă, ridicându-se în straturile superioare ale aerului, formând norii. Din nori cad ploile şi zăpezile care, la rândul lor, ajung de unde au plecat, de parcă s-ar juca între ele, gândind că omului îi place să le privească, să le caute, întrebându-le mereu unde au fost, unde sunt şi încotro pleacă…

Iată, deci frumoasa poveste a picăturii de apă.

Închei, amintindu-vă că:

APELE MICI FAC RÂURILE MARI!

Andrei Merchez clasa a IV-a

DACĂ VREI SĂ ŞTII MAI MULT. LECTURI SUPLIMENTARE

¡*ídem*

VmMiem Botez

Când te duci seara la culcare şi-ţi pui o mână sub obraz, Să te întrebi cu-ngrijorare „Ce am făcut eu oare azi?”

O zi trecută fără fapte, Care să-ţi fi rămas în minte, în viaţa ta e ca o noapte Sau ca un basm fără cuvinte.

E ca şi cum n-ai fi trăit, şi ţi-ai pierdut o zi din viaţă.

Şi soarele s-ar fi oprit, i

Căzut în somn de dimineaţă.

Cât timp tu n-ai făcut nimic Pământul s-a-nvârtit o dată, şi doară nu-i atât de mic, şi-a dus în spate lumea toată.

Să-ţi fie aceste vorbe-ndemn Al vieţii tale care vine, Să laşi pe unde treci însemn că ai făcut şi tu un bine.

Şi de eşti vrednic cum aş vrea.

Drept semn al timpului prezent, >

Tu să ridici prin munca ta

Şi gândul tău, un monument.

„Ileweo” M „Hfrwicta”, ut (aia *mimid iiiduâhmil* îmi Rodica legiuit

PREZENTATORUL I:

Completul de judecată este format din preşedinte, judecător, grefier. (*Toţi aceştia se aşază la masa judecătorilor*.)

PREZENTATORUL îi

Inculpat: HĂRNICIA Reclamant: LENEA

PREZENTATORUL I:

Ca avocaţi, pe Lene o apără Delăsarea, iar pe Hărnicie o apără Perseverenţa.

(*Avocaţii apar lângă clienţii lor*.)

LENEA:

D-le judecător, Hăr… Hăr… Cum o cheamă?

JUDECĂTORUL: … Hărnicia!

LENEA:

D-le judecător, Hărnicia m-a jignit – m-a făcut „cucoană mare”. Mi-a mai spus că „n-am de mâncare”!

HĂRNICIA:

Recunosc, d-le judecător! l-am zis aşa cum este: adevărat! LENEA:

Vedeţi, d-le judecător? Asta-i! Mi-a spus că omul leneş e bou la mâncare şi vulpe la treabă! Vedeţi, m-a făcut bou, vulpe!

HĂRNICIA:

D-le judecător, păi… păi… când e vorba de mâncare, nu se mai opreşte, iar la treabă e şmecheră ca o vulpe.

LENEA:

Nu-i adevărat! Nu-i adevărat!

HĂRNICIA:

Ba da! Ba da!

(*Cele două personaje se ceartă*, *aproape să se bată*; *judecătorul sună din clopoţel pentru a se face linişte*.)

LENEA:

Eu lucrez din zori şi până noaptea, ca o al-al-bină (*căscând*). HĂRNICIA:

Ha! Ha! Ha! Cine să te crează? Ştiu eu foarte bine – munceşti din zori şi până seara ca băiatul din povestea cu pielea.

(Urmează dramatizarea „Un băiat leneş”.)

(*Băiatul leneveşte pe o laviţă*.) TATĂL (*către pielea din cui*):

I Piele, eu mă duc la lucru. Tu să dai de mâncare puilor, porcilor, să ai grijă de toate lighioanele şi deseară, când oi veni, să găsesc de-ale gurii şi toate cele ce ţi-am spus.

(*Băiatul. rămâne dormind, iar tatăl pleacă la lucru.*)

TATĂL (*întors de la lucru*):!

Ei, băiete, te-a ascultat pielea?

BĂIATUL (*abia vorbind*): Nu m-a ascultat, tată!

TATĂL:

Las-o, că e vai de pielea ei. Să-i arăt eu acum dacă nu te-a ascultat… ta, scoală tu şi ajută-mă! (*îi pune pielea pe spate şi dă-i… şi dă-i…*)

BĂIATUL:

Valeu, tătucă! Valeu! Am înţeles eu treaba asta cu pielea…

JUDECĂTORUL:

Ei, ce-ai de zis, duduie Lene?

LENEA:

Păi, sărmanului băiat îi era atât de somn! Nu avea decât să facă pielea treaba. Doar ei i-a spus ţăranul… Băiatul nu putea, sărmanul…

HĂRNICIA:

Ce să mai vorbim, domnule judecător, pentru Lene, de la sobă până la foc e mult loc! Lenea la toate zice că nu poate… Şi-apoi, în casa Lenei e mereu sărbătoare.

JUDECĂTORUL:

Nu, nu m-ai convins nici tu, Hărnicio! Ascultaţi-mă pe mine! Eu ştiu o poveste şi mai tristă: „Povestea unui om leneş".

Atenţie! (*Bate în masă.*) Să poftească omul leneş, cucoana şi ţăranii!

(Urmează dramatizarea „Povestea unui om leneş".)

CUCOANA:

Oameni buni, se vede că omul din car e bolnav, sărmanul, şi-l duceţi la vreo doftoroaie, undeva să se caute!

PRIMUL ŢĂRAN:

Ba nu, cucoană, să ierte cinstita faţă a dumneavoastră, dar aista e un leneş care nu cred să mai fi avut pereche în lume, şi-l ducem la spânzurătoare, ca să curăţăm satul de-un trândav.

CUCOANA:

Alei! Oameni buni, păcat să moară ca un câine fără lege! mai

bine duceţi-l la moşie la mine. Eu am un hambar plin cu posmagi, aşa, pentru împrejurări grele, Doamne fereşte! A mânca la posmagi şi a trăi şi el pe lângă casa mea. Dă, suntem datori a ne ajuta unii pe alţii.

AL DOILEA ŢĂRAN:

I-auzi, măi leneşule, spune cucoana că te-a pune la coteţ, într-un hambar cu posmagi. Iaca peste ce noroc ai dat, bată-te întunericul să te bată, urâciunea oamenilor! Săi degrabă din car şi mulţămeşte cucoanei că te-a scăpat de la moarte ş-ai dat peste belşug.

AL TREILEA ŢĂRAN:

Noi gândeam să-ţi dăm sopon şi frânghie. Iar cucoana, cu bunătatea dumisale, îţi dă adăpost şi posmagi; să tot trăieşti, să nu mai mori! Hai, dă răspuns cucoanei, ori aşa, ori aşa. Că n-are vreme de stat la vorbă cu noi.

LENEŞUL:

Dar muieţi-s posmagii? (*cu jumătate de gură, fără să se mişte măcar*)

CUCOANA: Ce-a zis?

— AL TREILEA ŢĂRAN:

Ce să zică, milostivă cucoană, ia, întreabă dacă muieţi-s posmagii.

CUCOANA:

Vai de mine şi de mine! încă asta n-am auzit! Dar el nu poate să şi-i înmoaie?

AL PATRULEA ŢĂRAN:

Auzi, măi leneşule, te prinzi să înmoi posmagii singur, ori ba?

LENEŞUL:

Ba! Trageţi mai bine tot înainte! Ce mai atâta grijă pentru astă pustie de gură!

AL CINCILEA ŢĂRAN:

Bunătatea dumneavoastră, milostivă cucoană, dar degeaba mai voiţi a strica orzul pe gâşte. Vedeţi bine că nu-l ducem noi la spânzurătoare, aşa de dori de cuc, să-i luăm năravul. Cum chitiţi? Un sat întreg n-ar fi pus oare mână de la mână ca să poată face dintr-însul ceva? Dar ai pe cine ajuta? Doară lenea-i împărătească mare! Ce-ţi baţi capul!

CUCOANA:

Oameni, faceţi dar cum v-a lumina Dumnezeu! (*Ţăranii*, *cucoana şi leneşul ies*.)

JUDECĂTORUL (*către Lene*): Ce mai zici, duduie Lene?

LENEA:

Are dreptate omul din căruţă, nu, nu poate să-şi înmoaie posmagii! E atât de greu!

HĂRNICIA:

Ce să mai pierdem vremea, domnule judecător! Lenea spune la toate că nu poate!

JUDECĂTORUL:

Să nu ne pripim în luarea hotărârii! Dar avocaţii n-au spus nimic, ch dumneavoastră v-aţi tot contrazis şi-n faţa instanţei judecătoreşti, ia să vedem ce părere au.

DELĂSAREA (*vorbind tărăgănat*):

Eu aş zice să mai lăsăm, să mai amânăm, că doar nu dă laptele-n foc şi n-au intrat zilele-n sac. Să mai dăm un termen, că doar şi mâine va mai fi o zi.

JUDECĂTORUL (*hotărât*):

Nu! Astăzi e ziua mare! Vom da sentinţa! Am tot încercat s-o convingem pe Lene, dar n-am reuşit! Dar să ascultăm ce are de zis şi avocatul Hărniciei, Perseverenţa.

PERSEVERENŢA:

Eu aş crede că, dacă-i mai oferim un exemplu, se va schimba. Mă gândesc că banii!... Câte nu fac banii! Dar banul muncit cu sudoare şi cu perseverenţă în muncă are preţ şi temeinicie!

(Urmează dramatizarea unui fragment din „Banul muncit”.)

ILIUŢĂ (*cu o traistă în mână*; *arată tatălui său un ban*, *care de data aceasta-i muncit şi nu primit de la mama sa*):

Te uită, tată, ce lucitor e! E câştigat de mine! (*Tatăl ia banul*, *îl cântăreşte într-o mână şi-n cealaltă*; *se întoarce către public*.)

TATĂL:

E muncit, oare? E furat? ia să vedem! (*încearcă să-l arunce în*

*cuptor**; *lliuță îl oprește disperat*.)

ILIUȚĂ:

Nu, tată! Nu-I arunca! (*se repede cu mâinile în flăcări să scoată banul*.) E ban muncit, tată! în el sunt strânse zile multe şi nopţi trudite! îmi pare rău de el! Zău!

TATĂL (*luminându-se la față*):

Ehe, băiatul meu! Acum ştiu că rosteşti adevărul! De bani străini nu-ţi pare rău niciodată, dar acesta, dobândit prin truda ta, vezi cum te doare inima, vezi cum îţi pare rău, măi lliuță? (*Lenea stă ruşinată*, *cu capul plecat*.)

JUDECĂTORUL:

Curtea se retrage pentru deliberare. (*Se va aplauda*; *judecătorul se întoarce*.) Curtea judecătorească a hotărât ca Lenea să fie închisă şi să nu i se mai dea drumul niciodată, să n-aibă ce căuta nici prin şcoala voastră. Ce părere aveţi, copii?

COPIII (*în cor*):

Iertare, iertare! UN COPIL DIN SALĂ:

Poate deveni şi ea harnică, bună şi ascultătoare!

LENEA:

Aşa, aşa! Da, da! Ajutaţi-mă, copii! La acest proces am găsit secretul transformării mele – MUNCA! Promit în faţa instanţei judecătoreşti că o să urmez exemplul fetei moşului din povestea „Fata babei şi fata moşneagului”. Să vă conving şi pe voi!

(Urmează o dramatizare după „Fata babei şi fata moşneagului.)

(*Moşul şi fata lui*, *în prim-plan*; *moşul are o cutie mică din care scoate mărgele*.)

MOŞUL:

Mărgăritare?

t (*Baba şi fata ei trag cu ochiul şi repetă*: „*Mărgăritare*!”)

— Cuptorul poate fi desenat pe un carton.

3

MOŞUL:

Pietre nestemate? (*Baba şi fata repetă cuvintele moşului*.) Cât mă bucur, fata mea! Sunt tare mândru de tine!

(*Moşul şi fata lui ies din scenă*; *baba şi fata ei vin în prim-plan*.)

BABA:!

Ai văzut ce-a adus fata moşului? Du-te şi tu! Să ne îmbogăţim şi noi!”

*

(*Baba o sărută, iar fata pleacă şi se întoarce apoi cu un geamantan mare*.) FATA:

Mămucă, mămucă, am sosit! BABA:

Mititica mamei, cred c-ai muncit mult! (*Moşul şi fata lui vor să vadă ce a adus fata babei*.) Ce veniţi de pomană? Fata mea a adus numai pentru mine! ia să vedem! (*Deschide geamantanul, se sperie şi ţipă*.) Valeu, săriţi oameni buni! (*Toţi ies din scenă*.)

LENEA:

Mulţumesc, copii! Aţi fost tare buni cu mine! M-a uns la inimă acel cuvânt – IERTARE! Ştiam eu că şi proverbul „Vorba dulce mult aduce” mă va ajuta”.

(*Apar toate personajele şi se cântă melodia „Proverbe”*.)

Gândul înţelept îl ascunde lumea în proverbe.

Verbe.

Şi un om deştept ştie să se ia după proverbe.

Verbe.

Sfatul cel mai bun îl găseşti doar la momentul

Oportun.

Dacă nu amâni şi urmezi o vorbă din bătrâni.

Refren:

Vorba dulce, mult aduce, Apă dacă dai la moară, Lenea e cucoană mare, Hărnicia e comoară!

cur,

e a
la
ni!

t –

Florin Constantin Petrachi

Rfox Muku Vomi

Racul, broasca şi o ştiucă, într-o zi s-au apucat, De pe mal în iaz s-aducă Un sac cu grâu încărcat. Şi la el toţi se înhamă: Trag, întind, dar iau de seamă că sacul stă neclintit, Căci se trăgea neunit. Racul înapoi se da, Broasca tot în sus sălta, Ştiuca foarte se izbea şi nimic nu isprăvea. Nu ştiu cine-i vinovat; însă, pe cât am aflat, Sacul în iaz nu s-a tras, Ci tot pe loc a rămas.

Aşa-i şi la omenire, Când în obştii nu-i unire.

Vocabular *obşte* = colectivitate, grup de oameni

3

SA ne reamintim!

Fabula este o povestire, în versuri sau în proză, în care se critică n-are oamenilor cu scopul de a le îndrepta.

personajele fabulei sunt animale, plante, lucruri.

urile

Întrebări

1. De ce n-au putut racul, broasca şi ştiuca să ducă sacul în iaz?

2. Ce defect omenesc critică autorul?

3. Ce proverbe poţi folosi pentru a reda învăţătura acestei fabule?

Exerciţii şi teme

1. Explică înţelesul expresiilor:

a. „iau de seamă”;

b„Se trăgea neunit”.

2. Comentează versurile:

„Trag, întind, dar iau de seamă că sacul stă neclintit, Căci se trăgea neunit. Racul înapoi se da, Broasca tot în sus sălta, Ştiuca foarte

se izbea şi nimic nu isprăvea”.

3. Alcătuieşte propoziţii cu următoarele cuvinte şi expresii: *fabulă*, *obşte*, *se înhamă*, *stă neclintit*, *se trăgea neunit*, *nu isprăvea*.

4. Completează pe caiet câteva date biografice referitoare la Alexandru Donici.

5. Relatează o întâmplare din viaţa clasei care ar putea avea ca învăţătură: „În unire stă tăria”.

6. Recunoşti fabula, personajele şi autorul?

„— Bună vremea, corb fârtate!

— Bună pace, sănătate.

— Încotro aşa grăbit?! Ce frumos şi înţelept, împărat puteai să fii!

3

Însă, ştii, am auzit, Că de cântat, zău, nu prea ştii!?…” 7. Citeşte şi alte fabule şi scrie pe caiet învăţătura desprinsă din ele.

Tema campionilor

Alcătuieşte un text, cu titlul la alegere, din care să reiasă învăţătura fabulei *Racul*, *broasca şi ştiuca*, de Alexandru Donici. Personajele trebuie să fie animale.

DACĂ VREI SĂ ŞTII MAI MULT… LECTURI SUPLIMENTARE

În *Mpwuttjux lobdei*

(*teabu*l de *mwmneie*)

după Alecu *Vopwiti*

PERSONAJE:

— Prezentatorul I

— Furnica

— Greierele

— Licuriciul

— Broasca

Tabloul I

PREZENTATORUL I:

Bună ziua, copii! să nu vă temeţi, căci nu o să vă ţin prea mult de vorbă. În locul oamenilor, astăzi au să vă vorbească animalele. Ştiţi, asta se întâmplă numai în fabule. Aşa e. Vă voi povesti deci câteva fabule, câteva mici întâmplări şi mai vesele şi mai triste, în care leii,

câinii, pisicile, vulpile, urşii, şoarecii şi alte jivine au să vă spună păţaniile lor, pentru ca voi să învăţaţi din ele.

Dar mai întâi, cine din voi ştie o fabulă? Dacă nu ştie una mare cu un elefant, poate ştie una mică, mică, numai cu o furnică sau cu un şoricel?! Ei, cine ştie?

— Broasca bătrână

— Altă broască

— Corul broaştelor

— Prezentatorul II

— Povestitorul

3

(*Un copil din sală este invitat în faţă şi ajutat de prezentator să spună o fabulă foarte cunoscută*.)

— Aşa! Bravo! Acum, ca răsplată, noi doi o să mergem împreună în împărăţia fabulei. Sus cortina!

(*Cortina se ridică*. *Ca într-o vitrină*, *stau aranjate leul*, *vulpea*, *lupul*, *furnica*, *greierele*, *broasca*, *boul* etc.)

— Cum să le aranjăm noi, ca să iasă fabulele mai bine? Ce ziceţi? Să punem furnica lângă lup?

COPIII:

Nu, nu…

PREZENTATORUL îi

Cu cine trebuie să fie alături furnica?

COPIII:

Cu greierele!

PREZENTATORUL I:

Aha! Dar broasca asta care a vrut să se umfle mare, mare… cu cine? Cu… vulpea?

COPIII;

Nu, cu boul!

PREZENTATORUL II Bine!

(*Interpreţii trec în culise*.)

PREZENTATORUL I:

Şi acum, copii, să intrăm încet, încetişor, în lumea fabulei. Închideţi cu toţii ochii până plec eu.

I-aţi închis? Văd câţiva copii care nu au închis bine ochii… Aşa, acum e bine… Eu o să plec tiptil, tiptil (*merge aplecat de spate*, *în vârful degetelor*) şi în locul meu o să vină…

Oare cine? Cât o să merg, dacă o să ascultaţi, o să ghiciţi! t Ajutaţi-mă să completez versul pe care nu-l ştiu!

Colo, pe cărarea mică, Vezi, copile, o…? Printre pietrele mărunte Duce-n gură un…

3

Toată vara voinicește, Singurică se trudește, ia să aibă de… Când va fi zăpada

Vezi, copile, dragul meu, Cum muncește ea din…? Spor în toate vei avea, Dacă vei munci ca…!

Gmmeh & i Iwutica

Un mușuroi. Un copac. Undeva e câmpul. Soarele închide un ochi și o pânză de umbră curge peste pământ. Pace, liniște și lene. De undeva se aude un greiere, care târâie alene. Pe drum trece furnica mică, negricioasă și păroasă, cu ochelari mari, ducând în spate un uriaș bob de grâu. îl pune jos la ușa mușuroiului și se șterge pe frunte cu o basma roșie. Se așază pe prima treaptă din fața ușii și răsuflă.

FURNICA (*pe muzică*):

Chiar pe arşiţă, căldură,»

Strâng bucate pentru gură. Căci în miezul cald de vară Pun bucatele-n cămară. Sacii-s plini şi dolofani, Am făină pe doi ani. Am slănină sus la pod, Şapte ani din ea să rod, Varza stă în poloboace… Sărmăluţe îmi voi face. Şi plăcinte „poale-n brâu", Dar din cel mai straşnic grâu. Şi clătite cu dulceaţă – Vişine voi lua din piaţă. Şi fripturi, şi tocăniţă, şi budincă şi alviţă, Căci pe arşiţă, căldură, Strâng bucate pentru gură. (*Se aude cântecul greierelui*, *tare*.)

GREIERELE:

Nimic nu mă-nspăimântă.

Nimic nu mă doboară, Dar, daţi-mi o vioară!…

FURNICA:

Ehei, numai dumnealui, greierul, nici că-i pasă.

Şi-a pus surtucul cel verde, pălăria pe-o sprânceană, şi tot trage din arcuş. Scârţa-scârţ şi iarăşi scârţ. A, iacătă-l!

GREIERELE (*subţire şi politicos*):

Sărut mâna, coană furnică! Greu cu căldurile!

FURNICA:

Greu, căci eu duc în spinare poveri grele, iar scripca ta e uşoară.

GREIERELE:

Nici ea nu-i chiar atât de uşoară. O fi pentru unii din cei care trag cu arcuşul pe strune ca a-i da cu băţul prin iarbă. Şi cântecul e cu meşteşug. Cine-l învaţă, ştie că-i cu osteneală şi năduf.

FURNICA:

La ce bun?

GREIERELE:

Nu-i aşa că eşti ostenită?

FURNICA:

Mai e vorbă? Duc poveri cale de zece poşte. GREIERELE:

la ascultă! (*începe o sârbă sprinţară*. *Furnica ascultă la început şi*, *până la urmă*, *cuprinsă de iureşul melodiei*, *începe să bată pământul cu foc*.)

Aşa, furnico! Joacă, uită oboseala! Vezi că şi cântecul e bun la ceva?

FURNICA:

Gata. Nu mai pot. Du-te şi lasă-mă-n pace! (*Furnica intră cu bobul ei în muşuroi*.)

GREIERELE:

Cine-n lume nu e prost ştie: cântecu-i cu rost. Când îi potrivită ora

3

Bună-i sârba, dar şi hora. Cântecul ne este frate, Ne urmează întru toate.

De aceea, chiar acuşi, 1

Am să trag iar din arcuş!

În timp ce cântă, din pom încep să cadă, odată cu frunze late, galben-roşcate, foi de calendar: iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie, decembrie şi… uşor… se lasă

Cortina.

POVESTITORUL (*în faţa cortinei*): Petrecuse cu vioara Toată

vara! însă iată că-ntr-o zi Greierele se trezi Fără muscă, fără râmă, Fără umbră de fărâmă!… Ce să facă?

Hai să ceară, la furnică, pân' la vară, Niscai boabe de secară!

Tabloul II

Greierele a dispărut. E iarnă. Cad fulgi mari, pufoşi. Pomul desfrunzit e acum strâmb, aşa cum l-a sucit vântul. Crivăţ. Crivăţ. Numai din muşuroiul furnicii ies aburi îmbietori. Greierele, slab ca vai de el, cu pălăria trasă pe ochi, vine într-o coastă, tăind aripa vântului. E jerpelit şi nemâncat.

Muzică.

GREIERELE (*bate la uşa muşuroiului*):

Coană furnică… Coană furnică… deschide (*Tăcere.*) Coană furnică, deschide că mă ia vântul pe sus…

FURNICA (*o voce subţirică de dedesubtul pământului*): Cine-i acolo?

GREIERELE:

Eu, deschide uşa, că-ngheţ.

FURNICA:

Nu pot să deschid, că-mi intră frigul în casă.

GREIERELE:

Atunci ieşi până afară!

FURNICA:

Stai puţin să termin de mâncat plăcinta. (*Pauză. Vântul şuieră.*)

FURNICA (*iese în capot îmblănit, cu basma de lână pe cap*): Ce vrei?

GREIERELE:

Să-mi dai un mic împrumut. Ce poţi şi ce vrei, că nu mai pot de foame: o păstaie de mazăre, sau poate un morcov sau poate un păstârnac…

FURNICA: N-am.

GREIERELE:

Cum n-ai? Toată vara ai strâns şi iar ai strâns.

FURNICA:

Bine că ai avut ochi să vezi şi n-ai avut minte să faci şi tu la fel. Ce-ai făcut tu toată vara?

GREIERELE (*parcă ruşinat*):

Toată vara? Vara toată am cântat…

FURNICA:

Bine, acum joacă dacă poţi! (*îi închide uşa în nas.*)

GREIERELE (*disperat*):

Dar bine, cu cântecul meu v-am veselit pe toţi, şi pe tine, furnică! Munca ţi-a fost mai uşoară cu cântec.

(*Zadarnic. Pleacă trist în acordurile „Baladei" lui Ciprian Porumbescu.*)

Cortina

POVESTITORUL (*în faţa cortinei*):

Aţi văzut? Furnica harnică» Nu-i din fire darnică

Şi-i răspunse cam răstit:

„Astă-vară ce-ai păzit?

Astă-vară ai cântat, Pentru tine, pentru toţi, Joacă astăzi, dacă poţi!"

PREZENTATORUL îi

Aşa că aţi văzut, copii, cine nu munceşte nu mănâncă.

GREIERELE (*bagă capul pe după cortină*):

Protestez! E adevărat ce spui, numai că eu muncesc. Cine cântă, munceşte! După ce m-a alungat furnica, m-am angajat să cânt aici, la teatru. Copiii, după ce o să mă audă cântând (am un concert poimâine, copii, veniţi?) au să fie mai veseli. Asta n-a ştiut-o furnica!

Cântaţi şi voi cu mine, copii?

Nimic nu mă-nspăimântă.

Nimic nu mă doboară.

Dar daţi-mi o vioară!

LICURICIUL:

Şi eu vin să cânt cu tine, pentru copii! Eu sunt licuriciul.

Precum vezi sunt un ciob dintr-o stea. Eu sunt licuriciul, Luminez, ca să cânţi, Calea ta!…

GREIERELE:

Hai, prietene! Cu-a mea strună

Voie bună, veselie, voioşie

Eu la toţi împărtăşesc

Şi tristeţea risipesc!

Cri, cri, cri, vă iubesc, dragi copii!

Btft Mca di *Imul*

(INtti Mttfe)

Margine de apă. Ochi verde de iaz. Sobor de broaşte. Broaştele bătrâne împletesc ciorapi, cele tinere zburdă, sar şi, mai ales, orăcăie de zor. Undeva, în fund, se vede desenată o vacă mare. Într-un grup de broaşte tinere, una moţată dă din lăbuţe, vorbind agitată.

BROASCA:

Ce crede dumneaei? Noi nu putem să-i semănăm? Eu o să pot.

CORUL BROAŞTELOR:

Nu! Nu! Nu! De trei ori oac, noi suntem broaşte, nu vaci.

BROASCA:

Dacă eu vreau, mă umflu şi îmi fac mai întâi pieptul mare cât o saltea, apoi cât o casă cu un etaj, cu două, cu trei, cu patru…

*

CORUL BROAŞTELOR (*admirativ*): Oac! Oac! Oac!…

BROASCA:

Atenţie, încep? (*Trage aer sonor.*) *Unu*… (*Efectul tehnic poate fi realizat foarte simplu cu ajutorul unui balon care se umflă sub „pielea" broaştei, la fiecare opintire. Când broscuţa se opinteşte, suflă într-un tubuşor băgat în balon, când va „exploda" – balonul va fi împuns cu un ac.*)

CORUL BROAŞTELOR (*îngrozit*): Destul!

BROASCA:

…doi… trei… (*începe să se umfle.*) Am ajuns-o? Sunt acum mai mare decât vaca?

CORUL BROAŞTELOR: Nu… încă nu.

BROASCA:

Atunci încă o dată. Destul?

O BROASCĂ BĂTRÂNĂ: Nu te mai încăpăţâna.

ALTĂ BROASCĂ (*cu invidie*): Nici măcar nu se cunoaşte.

BROASCA:

Bine. Atunci păzea. (*Se umflă, se umflă, în timp ce broaştele fug înspăimântate ca de pericolul unei explozii.*

Toate îşi acoperă urechile. *Bum*! *Broasca a plesnit*. *Broaştele se întorc în marş funebru*.)

BROASCA BĂTRÂNĂ (*oftând*): Nu putea, copiii mei, Să rămână-n pielea ei?

Cortina

PREZENTATORUL îi

Printre texte în proză ori poezii, Am călătorit în lumea fabulei, copii! Voi trebuie însă să ştiţi: ca să călătoriţi în lumea fabulei, trebuie să citiţi! Deci nu uitaţi: condiţia de căpătâi, E să ştii citeşti, întâi şi întâi!…

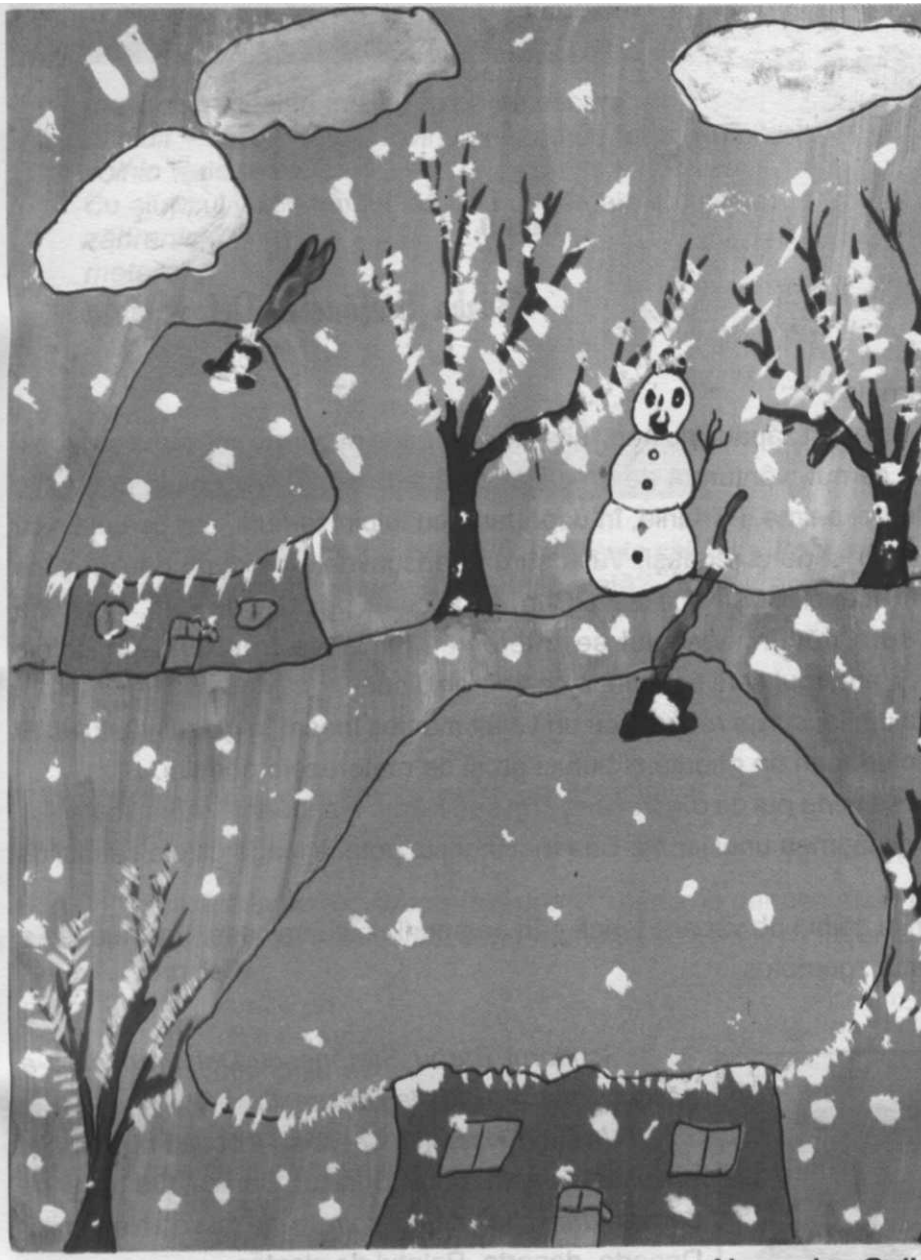

Alexandra Galb
clasa a V

„Peste noi toți, fără deosebire, cad stelele, cad fluturii botezului de gh

lama

E iarnă!

S-a aşternut zăpadă cu nemiluita şi cade, cade puzderie, măruntă şi deasă, ca făina la cernut, vânturată de un crivăţ care te orbeşte. Muscelele dorm sub zăpada de trei palme. Pădurile, în depărtare, cu tulpini fumurii, par cercelate cu flori de zarzăr şi de corcoduşi. Vuiet surd se încovoaie de după dealuri şi se pierd în văi adânci. Cerul e ca leşia. Cârduri de corbi, prididitе de vânt, croncăne căutând spre păduri. Viscolul se înteţeşte. Vârtejurile trec dintr-un colnic într-altul. Şi amurgul serii se întinde ca zăbranic sur.

Râul umflat curge repede, cu un vâjâit mânios înecat în glasul vântului. El izbeşte sloiuri mari de gheaţă şi butuci groşi de meterezele podului.

Arar se vede pui de om trecând prin sat. Pârtia e acoperită. Abia se zăresc poteci ca de lăţimea unei lopeţi. Cea mai îngrijită potecă leagă uliţele satului de şcoală.

Lumini gălbui de văpaiţă joacă prin geamurile câtorva case. Vremea rea a amorţit satul zgomotos.

Scriitorul Barbu Ştefănescu-Delavrancea s-a născut, în anul 1858, la Bucureşti.

Un loc deosebit în opera sa îl ocupă nuvelele şi povestirile pentru copii: Bunicul, Bunica, De azi şi de demult, *dar şi basmele inspirate din folclor*: Neghiniţă, Departe, departe, Palatul de cleştar.

Delavrancea este cunoscut şi pentru dramele sale – Apus de soare, Viforul *şi* Luceafărul – *care reprezintă momente importante din trecutul glorios de luptă al Moldovei, opere al căror conţinut îi veţi parcurge atunci când veţi fi mai mari.*

Florin Constantin Petrachi

Vocabular *muscele* – dealuri înalte, cu pante uşoare *pridídit* = răzbit, biruit, învins, împins cu forţa, grăbit *colnic* = deal mic

Cu ajutorul dicţionarului, explică următoarele cuvinte:

zăbranic;

meterez;

văpaifă.

Întrebări

1 Cum arată pădurea şi cum sunt înfăţişate celelalte elemente din natură: cerul, copacii, zăpada, potecile, urmele de viaţă?

2. Ce fac oamenii?

3. Ce culori foloseşte autorul?

Exerciţii şi teme

1 Explică expresiile: „muscelele dorm”, „pădurile par cercelate cu flori de zarzăr şi de corcoduşi”, „cade puzderie măruntă şi deasă, ca făina la cernut”.

2. Completaţi:

a. Cerul e ca…

b. Tulpinile sunt…

c. Totul în jur este…

d. Albul zăpezii ar putea însemna…

3. Autorul realizează un tablou măreţ al iernii. Selectează, din text, imaginile vizuale şi imaginile auditive folosite.

Exemple:

a. Imagini auditive:

* „vuiet surd”;
* „vâjâit mânios al râului”;
* „croncănit de corbi”;
b. Imagini vizuale:
* „tulpini fumurii”;
* „păduri cercelate cu flori de zarzăr şi corcoduşi”;
* „cerul e ca leşia”;
4. Scrie şi alte ghicitori despre iarnă.
a. Nu-i făină, dar se cerne.
Nu e preş, dar se aşterne,;
Nu e piatră şi-o arunci, Ce poate să fie atunci?
(*Zăpada*)
b. Cine vine de la munte
Cu steluţe albe-n frunte?
(*Iarna*) *
5. Alcătuieşte un text cu titlul „Poveste de iarnă”, text în care să foloseşti şi următoarele expresii:
— „picătură de argint din cerul pardosit cu mărgăritare”;
— „fulgii dansează ca petalele florilor de cireş”;
— „câmpiile sunt albe ca spuma laptelui”;
— „se aud cântecele vântului de iarnă”;
— „lumea e plină de ochi”.
Dacă vrei, adu în Cetatea Zăpezii din povestea noastră de iarnă, la gura sobei bunicilor, şi personaje îndrăgite de tine, întâlnite în lecturile parcurse.
6. Ilustrează textul. Comentează, în faţa colegilor, imaginile realizate.v
Tema campionilor
Imaginează-ţi că lama este o zână bună, fermecată, care ia în stăpânire Pământul. Cum ai vrea să-l împodobească?
Realizează un dialog în care să-i faci cunoscute dorinţele tale. Poţi dialoga cu lama sau cu supuşii ei, fluturaşii de argint, zburând pe aripile nevăzute ale vântului. Încearcă!

EVALUARE CURENTĂ

Probă scrisă

1. Enumera cel puţin trei lecturi în care autorul ilustrează frumuseţea iernii. Precizează titlul şi autorul.

2. Selectează un fragment, o strofă care ţi-a plăcut mai mult.

3. Alcătuieşte propoziţii cu expresiile artistice selectate de tine din acest fragment.

4. La propoziţiile alcătuite, adaugă altele, pentru a realiza un text despre iarnă.

5. Compară textul realizat de tine cu fragmentul pe care l-ai ales. Ce observi?

6. Explică ortografia şi punctuaţia, la alegere, din textul tău, sau din versurile de mai jos:

„— Pune flori pe geamuri, ţurţuri lungi pe ramuri, şi mai fă-mi, băbuţă, drum de săniuţă!”

(Vasile Anitescu – *Iarna*)

7. Dacă ai putea să-i spui ceva primului fulg de nea, ce i-ai spune? Alcătuieşte un text în care să foloseşti dialogul.

Introdu în textul tău şi următoarele expresii: moi podoabe; plapumă albă, moale şi pufoasă; dansul fermecat al fulgilor; ghemotoace de vată; valsul lent; picuri de cristal; flori de zarzăr şi de corcoduşi.

DIN CREAŢIILE COPIILOR VISÂND LA BRAŢUL IERNII

Să *wâm* ca *Memuka*

Vreau să vă spun că, într-o seară, cu ajutorul Crăiesei Visului, am ajuns în Lumea Fulgilor de Nea.

Ştiţi, cred, Crăiasa Visului mi-e tare bună prietenă, nu?!

Cum am intrat în Lumea Fulgilor de Nea, am zărit o oglindă magică pe care scria cu amintiri înflorate: BINE AŢI VENIT!

Un ţurţur mi-a zâmbit cu căldură, deşi el era rece, şi oglinda magică s-a deschis…

Trecând de pragul oglinzii, am văzut un castel imens de gheaţă. O steluţă de gheaţă m-a îndemnat să o sărut. Am sărutat-o şi am intrat în castel.

Un coridor cristalin, ca o lacrimă de şarpe îngheţat şi fermecat, m-a condus spre sala ce purta numele Lumea Fulgilor de Nea.

Zâna Iarnă a ţinut un discurs, spunând că fulgii vor fi nemuritori şi, chiar dacă ei sunt foarte reci, acum trebuie să încălzească inimile celor de pe Pământ.

Mie mi-a fost dată în dar o steluţă de nea şi mi s-a spus că trebuie să o ating de fiecare dată când vreau să ajung în Lumea Fulgilor de Nea.

Ce bine! Ce bine!

Când m-am trezit, aveam steluţa la gât. În faţa ochilor mei dansau minuscule puncte albe şi steluţe de gheaţă, gingaşe ca şi frăţiorul lor iubit, ghiocelul.

Să ştiţi că pentru mine a fost minunat să-i am alături pe dansatorii de zăpadă şi să trăiesc emoţia vieţii lor…

Andreea Alexandra Iancu clasa a IV-a i

Fulgi pufoşi valsează lent, ca-ntr-o poveste de Fraţii Grimm. O mică fiinţă – îmbrăcată cu cojocel, cu blăniţă la mâneci, cu căciuliţă albă de miel, cu mănuşi pufoase, cu cizmuliţe şi fular sclipitor – se aşază pe umărul meu.

— Fulgule, de unde vii? îl întreb, privindu-l stăruitor.

— Hei, fetiţo, e o poveste lungă. Ai timp şi vrei să mă asculţi?

— Mi-ar face mare plăcere!

— Eu, acum câteva luni, am fost o picătură din apa unui râu. Râul era puternic şi curgea mereu. Era ca şi omul, când liniştit şi visător, doinind printre şerpuirile meleagurilor, când încruntat, mânios, zdrobind pereţii malurilor. În iulie, când afară era cald ca-n cuptorul cu pâine, Soarele a spus că, alături de alţi fraţi ai mei, trebuie să mă ridic la cer. Mi-am luat rămas bun de la pânza albastră a râului, şi am plecat într-o lungă călătorie spre înălţimi, peste oameni şi locuri. Când am ajuns, m-am întâlnit cu alte rude ale mele şi împreună am format un nor.

— Un nor?

— Desigur! Tu nu ştii cum se formează norii?

— O să-nvăţ; sunt încă mică!

— Şi încă ceva: ştiai că norii au şi ei un conducător? Da, aşa cum auzi, un conducător!

— Poate… îmi spui mai departe?

— Sigur, să continuăm. Conducătorul norilor se numeşte Norul cel Uriaş. El îi cheamă în fiecare zi pe supuşii săi, norii, şi împreună hotărăsc cine pleacă spre pământ pentru a aduce ploaia. Norii care hoinăresc în straturile foarte înalte şi reci o întâlnesc adesea pe Crăiasa Zăpezii, care-i transformă în picături fine de zăpadă, pe care le păstrează pentru ea.

Când Moşul Timp îşi cheamă cea de-a patra fiică, Crăiasa Zăpezii trimite daruri albe pentru Pământ. Astăzi am fost trimis şi eu să fac Pământul mai frumos! Vezi, fraţii mei zboară ca un roi de fluturi albi. Curând totul va fi alb: casele vor avea noi căciuli, copacii vor avea podoabe ca de zahăr, câmpul va fi strălucitor ca diamantul!

Dacă întreg Pământul ar fi al meu, l-aş îmbrăca în alb strălucitor şi n-aş lăsa pe nimeni să-l murdărească. Că veni vorba, aş vrea să te întreb: tu ce-ai face dacă ar fi al tău Pământul? Cum ai vrea să fie?

Roxana Cristina Rusu – clasa a IV-a Premiul special al juriului – revista Copilăria, leagăn de vis, *1999*

Sugestii pentru timpul liber

Desenează un om de zăpadă având mărimea şi forma pe care o doreşti.

Întoarce foaia şi, pe suprafaţa ei, lipeşte cu aracet un strat vălurit de vată.

Presează şi aşteaptă să se usuce. După uscare, decupează – pe linia de contur – omul de zăpadă, având grijă ca vata să rămână corect lipită.

Lipeşte imaginea obţinută pe un carton învelit cu pânză.

Din hârtie roşie, strălucitoare, decupează tichia omului de zăpadă, apoi, din hârtie portocalie – nasul, ca un morcov, şi din alte materiale – nasturii, buzunarele, ochii.

Lipeşte-le cu mare grijă pe stratul de vată. În partea dreaptă pune o crenguţă de măr, de brad sau câteva paie împletite.

Poţi face şi o săniuţă alături, iar cu ajutorul acului poţi înfrumuseţa tabloul cu steluţe de zăpadă.

În spatele tabloului obţinut poţi chiar lipi câteva fişe de lucru în care ţi-ai adunat expresii artistice sau diferite însemnări din textele care cântă frumuseţea iernii, texte pe care tu le-ai citit.

Succes!

„Lină Lumină coboară de Sus
Noaptea e Sfântă
Se naşte Iisus...“

(Ni

Alina Obadă – clasa a X-a Premiul III – faza naţională (icoane pe lemn), Sibiu, 1996

Cad fulgii mari încet zburând şi-n casă arde focul, Iar noi pe lângă mama stând

De mult uitarăm jocul. De mult şi patul ne-aştepta.

Dar cine să se culce? Rugată, mama repeta

Cu glasul rar şi dulce

Cum sta pe paie-n frig Hristos în ieslea cea săracă, şi boul cum sufla milos

Căldură ca să-i facă, Drăguţ un miel cum i-au adus

Păstorii de la stână şi îngeri albi cântau pe sus

Cu flori de măr în mână.

Şi-auzi! Răsar cântări acum.

Frânturi dintr-o colindă, şi vin mereu, s-opresc în drum, S-aud acum în tindă – Noi stăm cu ochii pironiţi

Şi fără de suflare: Sunt îngerii din cer veniţi Cu Ler, şi Domnul mare!

Ei cântănălţător şi rar

Cântări de biruinţă.

3

Apoi se-ntorc şi plâng amar

De-a ludei necredinţă.

De spini, de-ostaşi, şi c-a murit…

Dar s-a deschis mormântul

Şi El acum e-n cer suit

Şi judecă pământul.

Şi până nu tăceau la prag.

Noi nu vorbeam niciunul – Sărac ne-a fost, dar cald şi drag în casă-ne Crăciunul.

Şi când târziu ne biruia

Pe vatra caldă somnul, Prin vis vedeam tot flori de măr

Şi-n faşe mic pe Domnul.

Întrebări

1 De ce poezia se numeşte „Colindătorii”?

2 Redă versurile în care mama vorbeşte copiilor despre naşterea lui Iisus.

3 Când sărbătorim ziua naşterii lui Iisus Hristos?

4 Ce gânduri şi sentimente transmite poetul prin versurile poeziei?

Exerciţii şi teme

Construieşte enunţuri cu următoarele cuvinte şi expresii: „glasul rar şi dulce"). „ieslea cea săracă"; „boul sufla milos"). „Îngeri albi cântau"; „frânturi dintr-o colindă"; „a ludei necredinţă".

a. La naşterea lui Iisus, îngerii au cântat primul colind. Ştiţi care este acesta?

b. Ce vestesc copiii prin colindele lor?

c. Ce urează copiii oamenilor pe care îi colindă?

3. Compune o scrisoare de felicitare cu prilejul sărbătorilor de iarnă, prin care adresezi urări, de Crăciun şi Anul Nou:

a. părinţilor;

b. bunicilor;

c. unui coleg;

d. doamnei învăţătoare/domnului învăţător.

4. Scrie un mesaj publicitar prin care să arăţi cum sărbătoreşte clasa ta naşterea lui Iisus.

5. Realizează o expoziţie de icoane reprezentând sărbătorile principale ale iernii. Cere ajutorul preotului din parohia ta şi profesorului de religie.

6. Recită poezia şi încearcă să dai câte un titlu:

a. primei şi a doua strofe;

b. strofei a treia;

c. strofei a patra.

7. Alcătuieşte un text în care să vorbeşti despre emoţia aşteptării Crăciunului. Poţi folosi următorul plan:

Introducere:

Emoţia aşteptării Crăciunului Cuprins:

Pregătirile pentru Crăciun:

— Pregătirea sufletului, postul, semnificaţia lui

— Munca familiei creştine

— Împodobirea pomului de iarnă
— Aşteptarea darurilor de Crăciun
— Pregătirea darurilor pentru colindători
— Semnificaţia colindului încheiere
Impresii personale referitoare la această mare sărbătoare
Tema campionilor

Dacă, pentru o clipă, ai fi ajutorul lui Moş Crăciun, ce ai aduce în dar:

a. Pământului, în mileniul III?
b. copiilor bolnavi de SIDA?
c. celor care nu au părinţi sau celor ce nu pot cânta odată cu noi: „Toţi copiii Pământului

Să se bucure de-o mângâiere, De felia de pâine cu miere. Toţi copiii Pământului". 2. Scrie, în caietul de lectură suplimentară, diferite colinde, Pluguşorul, Sorcova, dar şi texte străvechi cunoscute de tine şi folosite de clasa ta în cadrul

3

serbărilor Crăciunului ori ale Anului Nou. Ilustrează-le. Lasă apoi câteva pagini libere rezervate completărilor din anii următori. Cu fiecare an ce trece, îţi vei îmbogăţi cunoştinţele şi vei avea la îndemână şi un real instrument de lucru.

3. Colorează, în tabelul de mai jos, cadranul corespunzător lect Wii suplimentare parcurse:

Nr. crt.	Colindul te coboară sfânt, în casa mea, Iisuse…	
1.	Moş Crăciun	
2.	Astăzi s-a născut Hristos	
3.	Steaua sus răsare	
4.	O, ce veste minunată!	
5.	Luceafărul	
6.	Irozii	
7.	Sus, la poarta raiului	
8.	Sus, boieri, nu mai dormiţi!	
9.	Praznic luminos	

10.	Trei păstori	
11.	Bună dimineaţa, la Moş Ajun!	
12.	Noi umblăm şi colindăm	
13.	Colindiţa	
14.	Cântec de Crăciun	

— Al. I

EVALUARE SUMATIVĂ

Portofoliu

E *mema cdiudelvi*.

m

Etape de lucru:

1. Procură-ţi un dosar cu şină, coli albe de scris şi folii din plastic, în care să le introduci.

Pe prima pagină scrie tema portofoliului (cu litere pe care le împodobeşti cum doreşti): E VREMEA COLINDELOR.

Foloseşte culorile preferate, imagini alese de tine, pe măsura dorinţelor tale.

2. Conţinut obligatoriu: (pagina a doua)

a. Menţionează cel puţin una dintre cărţile împrumutate de la bibliotecă (titlurile se vor verifica şi în fişele de împrumut) al căror conţinut cuprinde datini, obiceiuri referitoare la sărbătorile de iarnă.

b. Precizează lecturile suplimentare parcurse (referitoare la sărbătorile de iarnă ale poporului român) indicând, acolo unde este cazul, şi autorul.

c. Datini şi obiceiuri străvechi ale altor popoare.

d. Scrisori de felicitare adresate:

— Părinţilor;

— Bunicilor;

— Unui coleg;

— Doamnei învăţătoare;
— Directorului şcolii;
— Unui prieten din străinătate;
e. Un mesaj publicitar prin care să arăţi cum sărbătoreşte clasa ta naşterea lui Iisus.
f. Lucrările realizate în cadrul orelor de literatură, referitoare la sărbătorile de iarnă (lucrări scrise curente, chestionare etc).
g. Desene cu teme ca:
— Dansul caprei; Căluţul; Jocul ursului; Pluguşorul; Colinda; Steaua.
— Ilustrarea unor lecturi preferate, referitoare la obiceiurile de iarnă.
h. Colaje realizate la abilităţi practice, pentru care sugerăm teme ca:
— Uite, vine Moş Crăciun!
— O, brad frumos…
— Sorcova.
I. Creaţii literare proprii, compuneri libere, j. Contribuţii la revista şcolii.
k. Interviu cu Moş Crăciun. Dacă ai fi reporterul de serviciu al clasei, ce întrebări i-ai adresa lui Moş Crăciun? Cum ai dori să îţi răspundă?
I. Scrisoare către Moş Crăciun. 3. Conţinut neobligatoriu:
a. postere;
b. vederi cu conţinut religios;
c. icoane;
d. colaje pe tema sărbătorilor de iarnă;
e. jurnal personal (jurnalul sărbătorilor de iarnă);
f. note de călătorie;
g. alte informaţii pe această temă;
h. ilustrarea colindelor preferate;
I. colinde dedicate marilor personalităţii istorice, literare etc; j. colinde din diferite zone ale ţării.
4. Păstrează acest portofoliu. An de an îl vei îmbogăţi cu noi cunoştinţe, pe măsura creşterii tale. În clasa a VIII-a va fi deja un

element cu care te vei mândri. El îţi va îmbogăţi biblioteca şi, de ce nu? îţi va arăta dacă şi cât ai progresat.

Succes!

DIN CREAŢIILE COPIILOR MAI APROAPE DE TINE

Într-o noapte rece şi albastră, într-o iesle întunecoasă, S-a născut Mântuitorul, Iisus Hristos, Izbăvitorul!

…Îngerii cântau şi se bucurau, Cu flori de măr Din cer coborau… Dar Irod, când a aflat

De acest Mare-mpărat, Mult el s-a-nfuriat şi-a trimis degrab ostaşii S-omoare toţi copilaşii!

Răpus de-o boală grea.

Irod a murit.

Binele a învins

Şi lumea s-a veselit!

…Îngerii cântau şi se bucurau, Cu flori de măr Pământu-nveleau…

Iuliana Muşei clasa a IV-a

Premiul III – putori, *copiii”*, *revista* Copilăria, leagăn de vis, *2000*

(*Met pwbw Tw* în viaţa Ta ai pătimit

Dureri prea greu de-nchipuit.

Nu ne laşi singuri în durere.

Semeni mereu Nădejde, Mângâiere…

Oricând ne este greu, în casa Ta venim mereu, Ne vindeci rănile trupeşti, Le-alini pe cele sufleteşti…

Marina Alexandra Stoica clasa a IV-a

Fuguă

O steluţă uimitoare. Se aşază pe pământ şi cu strălucire dulce Cade vesel fulgul sfânt.

Cade unul după altul, Se aşterne pe pământ şi cu-n strat pufos şi rece Umple-ndată-ntregul câmp.

…Şi omăt curat şi sfânt Ne anunţă că-n curând Vine Noaptea de Crăciun, Când S-a născut Pruncul Sfânt…

Emanuela Ciubuc clasa a IV-a

PENTRU SERBĂRILE CRĂCIUNULUI DIN CLASA TA

Wmumia pânuk a Sui *Wm Ctâcm*

(*dnamaiizwie*)
Smm Rotea *HHwvm*
(*Legendele Maicii Domnului*, Bucureşti, 1904)
PERSONAJE:
Povestitorul
Norodul călător
Maria Iosif
Baba Iova – soţia lui Crăciun
Crăciun, păstorul îngerii
POVESTITORUL:

Întâmplarea a făcut ca Mântuitorul Lumii, Domnul nostru Iisus Hristos, să se nască din Sfânta Fecioară Maria în staulul de vite al unui păstor bătrân, păgân de lege, numit Crăciun, care locuia în Vifleem.

În seara de 24 spre 25 decembrie, adunându-se în Vifleem mult norod călător pentru a se înscrie la oaste şi nemaifiind loc pe nicăierea, Sfânta Maria cu logodnicul ei, Iosif, au fost nevoiţi să poposească la marginea oraşului, ia casele păgânului Crăciun.

Simţind că trebuie să nască, baba Iova o alungă pe Maica Domnului, spunându-i că bărbatul ei e un om rău şi că nu suferă în casa lui oameni străini.

Ceasul naşterii Mântuitorului se apropia. Ce să facă Sfânta Fecioară? în culmea durerii, ea se furişă într-o iesle de boi din staulul păstorului. Seara târziu, pe la o vreme de noapte, Crăciun, doinind din fluier, se îndrepta cu turma-i spre casă.

Deodată, după ce deschise porţile, începu să strige către baba Iova, chiar dacă era aproape miezul nopţii.

CRĂCIUN:

Scoală-te, scoală-te, blestemata, şi fă-mi de mâncare! N-auzi?! Nemernico! Şi încălzeşte şi nişte apă să mă spăl pe cap, căci mâine-i sărbătoare!

POVESTITORUL:

După ce-i pregăti totul şi trecuse de miezul nopţii, pe la al doilea cântat de cocoşi, Crăciun sculă pe baba Iova din nou, să-i pună la foc să fiarbă bucatele pentru a doua zi.

Biata babă aleargă în ogradă după uscături pentru foc, dar

n-apucă să-l mai aprindă, căci toată ograda parcă era în flăcări.

Merse în staulul boilor şi, în loc de foc, ce să vadă? Văzu pe Maria lui Iosif, pe Sfânta Fecioară, că născuse în ieslea boilor pe Mântuitorul, pe Ziditorul Lumii, pe Domnul nostru Iisus Hristos. În iesle se născuse împăratul Luminilor şi în palat dumnezeiesc se schimbase staulul lui Moş Crăciun.

La această privelişte, baba Iova căzu încremenită la pământ şi strigă:

BABA IOVA:

Maică preasfântă, Fecioară slăvită, miluieşte-mă!

POVESTITORUL:

Apoi alergă la Crăciun rostind:

BABA IOVA:

Ce bucurie.
Ce veselie.
Pe noi, Crăciune.
C-a venit pe lume.
La noi s-a născut.
Domnul cel de Sus.
Domnul cerului
Şi-al pământului.
Hristos, Domnul cel slăvit.
Cum de mult s-a prorocit!

POVESTITORUL:

Crăciun nu numai că nu crezu nimic, dar în furia lui a început a striga, a luat barda, a ridicat-o deasupra capului, spunând:

CRĂCIUN:

Am să-ţi tai mâinile! Na! Să te saturi, blestemato! Aici, pe pragul casei ţi le tai. Naaa! Să te saturi! Să-ţi fie învăţătură de minte!

POVESTITORUL:

K Cu mâinile tăiate, sărmana babă alergă ţipând la ieslea dumnezeiescului prunc, rugându-l s-o mântuiască.

Şi ce să vezi? Minune! De trei ori minune!

3

Baba aleargă repede la Crăciun.

BABA IOVA: t lată, Crăciune, că în locul păcătoaselor mele mâini, pe care tu mi le-ai tăiat, împăratul Cerurilor, fiul Mariei, mi-a dat altele şi mult mai frumoase, mai albe ca zăpada, şi mai luminoase decât soarele! Uite, priveşte, Crăciune! Acum mă crezi?!

POVESTITORUL:

Crăciun, înspăimântat de îngrozitoarea faptă ce făcuse, căzu cu faţa la pământ, într-un hohot de plâns.

Într-un târziu, redeşteptat ca dintr-un somn adânc, se sculă şi, cu paşi repezi, mânat ca de-o mână sfântă, se apropie de ieslea Mântuitorului.

Smerit, el căzu în genunchi şi, cu ochii scăldaţi în lacrimi, îşi ceru iertare.

CRĂCIUN:

Iartă-mă, Sfântă Fecioară! Şi tu, Iisuse! Iertaţi-l pe păcătosul de mine! iertaţi-mă!

POVESTITORUL:

Nu mai era acel Crăciun de odinioară, cu căutătura-i fioroasă, cu faţa, posomorâtă, cu inima împietrită, ci un unchiaş bătrân, cu barba albă ca zăpada, cu fruntea senină, blând la suflet.

Glasurile de îngeri se auzeau din cer.

ÎNGERII:

Slavă întru cei de sus Lui Hristos, Domnul Iisus, Lui Hristos, lui Dumnezeu Din oraşul Vifleem. Pe pământ pace, Bucurie, veselie, La oameni bună-nvoire.

POVESTITORUL:

Şi de atunci, în fiecare an, Moş Crăciun intră în casele noastre, vestind lumii întregi MINUNEA NAŞTERII MÂNTUITORULUI.

NORODUL CĂLĂTOR:

Tot pământu-n astă noapte laudă Numele Tău, şi cu mare bucurie lasă-mă să-ţi cânt şi eu… Slavă Ţie, cinste Ţie, flori de măr şi leru-i lin

3

Sfânta naştere a Ta alunge orice suspin! Te cântă copiii-n cor, Îngerii Te preaslăvesc, Toată Lauda c-a Ta, Domn şi Fiu Dumnezeiesc!…

ÎNGERII (cor):

Lină lumină coboară de sus, Noaptea e sfântă, se naşte Iisus. Stelele scapără pe bolta senină, Pământul şi cerul se-mbracă-n lumină, îngerii cântă imnul ceresc, Păstorilor taina sfântă vestesc. Lină lumină coboară de sus, Noaptea e sfântă, se naşte Iisus. Peştera inimii se încălzeşte, Trupul – sufletul ni se sfinţeşte. Prune-împărat coboară de sus, în inima noastră se naşte Iisus…

NORODUL CĂLĂTOR:

În inima noastră se naşte Iisus… Se cântă „Deschide uşa, creştine".

Ştiaţi că…

Sărbătoarea Naşterii Mântuitorului a fost mai întâi în luna mai?

Apoi s-a hotărât ca aceasta să aibă loc în ziua de 6 ianuarie, când Iisus a schimbat apa în vin, la nunta din Cana Galileei.

Propusă pentru a fi sărbătorită la 25 decembrie, de către Papa Tiberiu, în anul 354, Naşterea Mântuitorului a fost introdusă, după 32 de ani, la 25 decembrie 386, de către Sfântul Ioan Gură de Aur.

Tradiţia pomului de Crăciun este un împrumut din universul Europei apusene, fiind de origine germană?

În ţara noastră, tradiţia pomului de Crăciun s-a răspândit în special după primul război mondial?

Colindele sunt cântecele cu care îl întâmpinăm pe Hristos, pe pământ. Primind colindători, familia creştină îl aduce pe Iisus în propria casă. 1 Colindele de Crăciun vorbesc despre viaţa zbuciumată a Mântuitorului, de la naştere până la răstignire.

Sfaturi practice

Dacă mergi cu „Pluguşorul"…»

a. Înfăşoară toba, de jur-împrejur, cu o panglică tricoloră, la capetele căreia prinde brad şi busuioc. La fel poţi proceda cu căciulile din blană de miel. b. Prinde câte doi clopoţei pe un suport din lemn. împodobeşte lemnujj cu crenguţe verzi de brad şi beteală.

În dimineaţa de Anul Nou, colindătorii merg cu „Sorcova", un obicei foarte vechi ce exprimă urări de sănătate şi de viaţă lungă.

la o ramură de brad pe care să o fixezi pe o baghetă de lemn sau plastic, înfăşurată cu şnur verde sau alb-argintiu.

Împodobeşte bradul cu flori confecţionate de voi, din hârtie colorată, mătase sau catifea.

Adaugă beteală aurie sau argintie. Printre flori, poţi pune şi spice de grâu.

Folosind un spray, imită steluţele sclipitoare ale zăpezii.

Procedând astfel vei avea o sorcovă pe măsura preferinţelor şi străduniei tale.

Succes!

l/Hikai E muica cu

— Codrule, codruţule, Ce mai faci drăguţule.

Că de când nu ne-am văzut Multă vreme au trecut şi de când m-am depărtat Multă lume am umblat.

— La eu fac ce fac de mult, lama viscolu-l ascult, Crengile-mi rupându-le, Apele-astupându-le, Troienind cărările

Şi gonind cântările; Şi mai fac ce fac de mult, Vara doina mi-o ascult Pe cărarea spre izvor Ce le-am dat-o tuturor, Umplându-şi cofeile, Mi-o cântă femeile.

— Codrule cu râuri line, Vreme trece, vreme vine, Tu din tânăr precum eşti Tot mereu întinereşti.

— Ce mi-i vremea, când de veacuri Stele-mi scânteie pe lacuri.

Că de-i vremea rea sau bună, Vântu-mi bate, frunza-mi sună şi de-i vremea bună, rea, Mie-mi curge Dunărea. Numai omu-i schimbător.

3

Florin Constantin Petrachi

Pe pământ rătăcitor, Iar noi locului ne ţinem, Cum am fost aşa rămânem: Marea şi cu râurile, Lumea cu pustiurile, Luna şi cu soarele, Codrul cu izvoarele.

*Mihai Eminescu s-a născut, la 15 ianuarie 1850, la Botoşani. Copilăria şi-a petrec*ut-*o la Ipoteşti, fiind atras de frumuseţea naturii, vocea tainică a codrului, murmurul izvoarelor, glasul vântului şi mereu atent la basmele românilor*.

Revedere, Ce te legeni… Lacul, Somnoroase păsărele, La mijloc de codru, Povestea codrului, Copii eram noi amândoi – *sunt doar câteva dintre minunatele poezii scrise pentru copii*.

Vocabular

Caută, în dicţionar, explicaţia cuvintelor:

cofei;

veacuri.

Întreb Ări

1. Ce întrebare îi adresează poetul codrului?

2. Care este răspunsul codrului? (Redă-l cu ajutorul versurilor.)

3 Ce stare sufletească îţi transmit aceste versuri?

$

Exerciţii şi teme i. Alcătuieşte propoziţii cu următoarele expresii: „troienind cărările”;

„Gonind cântările”;

* „râuri line”;

* „omu-i schimbător”;

„Pe pământ rătăcitor”.

2. Transcrie versurile care vorbesc despre veşnicia codrului. –*!*

3. Ca şi în poezia „Ce te legeni…”, poetul discută cu codrul aşa cum ar discuta cu o persoană. El atribuie codrului însuşiri omeneşti.

a. Scrie, pe caiet, verbele şi expresiile artistice care redau „acţiunile şi starea” codrului în cele două anotimpuri: iarna şi vara.

b. Separă, din text, grupurile de cuvinte care prezintă caracteristicile vieţii codrului şi cele ale vieţii omului.

4. Memoraţi şi recitaţi poezia pe roluri: rând pe rând, alegeţi, dintre cei mai buni recitatori ai clasei, câte un copil ce va interpreta rolul poetului, ceilalţi elevi ai clasei fiind „codrul”. Diferite mişcări ale corpului, ale braţelor, diferite sunete v-ar putea ajuta să redaţi mai bine cuvintele celui pe care, într-o altă poezie, Eminescu îl numea „împărat slăvit”.

Tema campionilor a. Construieşte un text în care să dialoghezi cu codrul. Presupunând că ţi-ar putea răspunde, ce întrebări, referitoare la copilăria lui Mihai Eminescu, i-ai adresa?

b. Încearcă, în timpul liber, sau la ora de educaţie plastică, să

desenezi codrul cu izvoarele, cu „iarba argintie”, cu păsările ce-i cântă, iar trunchiurile copacilor să aibă forma asemănătoare chipului oamenilor.

2. Realizează o compunere cu titlul „Scrisoare marelui poet”.

EVALUARE CURENTĂ

Probă scrisă

1 Menţionează cel puţin trei poezii pe care le-ai citit din creaţia marelui poet.

2. Explică titlul poeziei „Revedere”, de Mihai Eminescu.

3. Argumentează afirmaţia:

Poezia „Revedere” este un dialog între poet şi codru.

4. Scrie câte trei însuşiri specifice codrului în fiecare anotimp al anului (primăvara, vara, toamna, iarna).

5. Autodictează-ţi versurile care exprimă:

a. bucuria poetului la revederea codrului;

b. suferinţele codrului în anotimpul rece;

c. bucuriile codrului în anotimpul de vară;

d. veşnicia codrului în comparaţie cu viaţa trecătoare a omului.

DIN CREAŢIILE COPIILOR

Cât Luceafărul răsare şi în cer e sărbătoare…

Fulgii nu mai dansează ca petalele florilor de cireş, căci peste pământ n-a căzut încă destul argint din cerul pardosit cu mărgăritare.

Totuşi se aud cântecele vântului de iarnă şi, odată cu ele, ca într-o poveste îndepărtată, acorduri de liră aducându-ne tot mai aproape ecoul prelung al gândului de poet:

„Ninge pe Moldova, ninge.
Cu luceferi şi cu miei lama ne aşterne-n cale
Plapuma ninsorii ei:
Ninge, sfântă feerie.
Cu-amintiri şi nostalgii
Ninge, parcă Eminescu
Ne şopteşte poezii…”

Miresme fermecate de ianuarie se duc pe aripile lor către Eminescu, „cel cu ochii cât istoria de mare”! Şi astfel visul unei nopţi

înlunate începe a-şi depăna povestea ce străbate timpurile… Şi-n cugetul meu, o rază, ce lunecă uşor pe sub cer, aduce cu ea amurgul. Înserarea îşi întinde pânzele. Una câte una se aprind stelele şi luna, bălana lor regină, palidă ca o mireasă, se plimbă pe boltă, lăsând în urma ei trena aurită, scăldată în lacul cu raze unduitoare, ca-ntr-o oglindă.

În liniştea deplină, zeiţa, folosindu-şi bagheta magică, preface totul în floarea paradisului. Regina nopţii se trezeşte şi cântă privighetorile. Fluturii pudraţi cu praf de mătase zboară printre copacii ce-şi leagănă lin braţele. Dansează, şi-un freamăt le e cântecul…

În mijlocul unei insule de smarald, printre sfinte altare, printre „ziduri albite de veac", imaginea voievodului stelar, înălţându-se, sus, sus, tot mai sus, până ajunge să strălucească asemenea Luceafărului pe bolta înstelată a poeziei.

În tot cuprinsul e un farmec, în care gândul pătrunde cu mare sfială, ca pe tărâmul pragului altei lumi.

3

Şi totul din jur – apa lucind într-un chip deosebit, codrii de aramă, destăinuindu-şi a lor poveste, depanând pe creste firul de lână al timpului, sfintele altare ale bisericilor – într-un murmur prelung, deschid Calea timpului, dorind să ne amintească, iarăşi şi iarăşi, că, atâta vreme „cât cuvintele ne dor, mai avem un viitor!"

„Şi-un cântec se face pământul;
Un cântec şi-un petec de rai;
Când trece pe-obcini moldovene
Voievodul Eminescu Mihai".

Loredana Fliuşcă – clasa a IV-a Premiul special al juriului – „Autori, copiii", 1999

Cm a *apărut Lucmkwuă* pe *pomul* într-o noapte, nu se ştie când, Luceafărul a dispărut de pe bolta cerească. Luna s-a închis în lăcaşul ei, iar nopţile erau teribil de negre.

Dumnezeu a început să-l caute cu privirea şi-l zări pe o frunză de nufăr, legănându-se pe lacul din pădurea Ipoteştilor. Când îl văzu, zâmbi şi înţelese taina cea mare. Lumea avea nevoie de un împărat care să lumineze slova. Atunci zise:

— Steaua din tine va veni din nou aici, în lumea mea, să lumineze lumea, iar tu rămâi pentru vecie să luminezi poezia.

Raluca Lupuca clasa a V-a

Lima ce& *mim*

Dintr-un codru de aramă, într-o zi, s-a înălţat o stea.

În ea e ascunsă taina limbii ce-o vorbim.

Mihai Bejenaru clasa a V-a A, le; a

LECTURI SL

m

În ţara Moldovei, sus, Coborând printre obcini, pe plai, Se arată în nopţi înlunate Voievodul Eminescu Mihai.

El trece spre sfinte altare şi ziduri albite de veac, Privighetorile, când îl văd, se usucă De iubire, pe creangă, şi tac.

Se duce uşor ca o rază, Frumos pe cer lunecând, Să-l vadă pe marele Ştefan Sub bolţile Putnei trecând.

Şi-un cântec se face pământul, Un cântec şi-un petec de rai, Când trece pe-obcini moldovene Voievodul Eminescu Mihai.

La zidirea soarelui, Se ştie.

Cerul a muncit o veşnicie, Noi, muncind întocmai, Neam ales cu.

Ne-am ales cu domnul Eminescu.

Domnul cel de pasăre măiastră, Domnul cel de nemurirea noastră – Eminescu.

Suntem în cuvânt şi-n toate

Floare de latinitate

Sub un cer cu stele sudice.

De avem sau nu dreptate.

De avem sau nu dreptate.

Eminescu să ne judece.

MI-I furară Doamne, adineauri

Pe înaltul domn cu tot cu lauri.

Mă uscam de dor, în piept cu plânsul

Nu ştiam că dor mi-era de dânsul.

Nu ştiam că doina mi-o furară

Cu străvechea şi frumoasa ţară – Eminescu.

Acum am şi eu pe lume parte: Pot îmbrăţişa măiastra-ţi carte,

Știu că frate-mi eşti, şi-mi eşti părinte, Acum nimeni nu mai poate minte. Bine ai venit în casa noastră, Neamule, tu, floarea mea albastră

Eminescu.

LEGĂMÂNT LUI MIHA! EMINESCU

Știa: *cândva ia muz* de *inapte*

Giigtie *Vum*

Ori la răsărit de soare Stinge-mi s-or ochii mie Tot deasupra cărţii tale.

Am s-ajung atunci poate, La mijlocul ei aproape, Ci să nu închideţi cartea

Ca pe recele-mi pleoape.

Cartea lui Eminescu, Cugetul lui Eminescu, Sufletul lui Eminescu.

S-o lăsaţi aşa, deschisă, la băiatul meu ori fata să citească mai departe Ce n-a dovedit nici tata.

Iar de n-au s-auză dânşii Al străvechii slove bucium, Aşezaţi-mi-o ca pernă cu toţi codrii ei în zbucium.

Aw *primi w din cerne*

Eminescu e un pom, Eminescu e un om, Eminescu e un dor, Eminescu-i un izvor, Eminescu e o Stea, Eminescu-i Ţara mea, Eminescu e un neam, Eminescu-i tot ce am, Eminescu.

Am primit un dar ceresc – Doamne mult îţi mulţumesc: Eminescu.

3

Lupu Lucian – „Portret – Sabin Bălaşa”.

clasa a VI-a

— Concursul național putori, copiii”, 2002

Leqewk pwibw mi

Cunoscutul pictor român contemporan Sabin Bălaşa s-a născut, la 17 iunie 1932, în localitatea Dobriceni, judeţul Olt.

Pictor, scriitor, autor şi regizor de film, Sabin Bălaşa a studiat la Academia de Arte din Bucureşti şi la Academiile din Sienna şi Perugia, Italia.

Ca prozator, este autorul volumelor *Deşertul albastru* (1996) şi *Exodul spre lumină* (2002).

Lucrările marelui pictor se află în întreaga lume, din îndepărtata Chină, până m şi mai îndepărtata Casă Albă.

Numeroase muzee, din ţări precum Italia, Franţa, Suedia, Germania, Canada, colecţionează opere din creaţia lui Sabin Bălaşa.

Celebrele murale din Sala Paşilor Pierduţi a Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", din laşi, au fost pictate de Sabin Bălaşa între anii 1968 – 1978.

Muralele din laşi atrag anual mii de vizitatori din întreaga lume. Alături de acestea, „Norii copilăriei", „Exploratorul", „Pace", „Pământul", „Loc legendar", „Legendă", „Solie de pace" sunt doar câteva dintre tablourile marelui pictor.

Întreaga activitate, recunoscută pe plan mondial cu numeroase premii – internaţionale, face din marele pictor un adevărat ambasador al României Magice, el însuşi devenind mag călător peste timp.

Vocabular

Cu ajutorul dicţionarului, explică următoarele cuvinte:

exod;

mag;

murale;

ambasador.

Întrebări!

1 Cine este Sabin Bălaşa?

Precizează câteva date biografice ale marelui pictor.

3

3 Enumera muzee ale lumii care colecţionează opere din creaţia sa.

4 De ce Sabin Bălaşa poate fi numit Ambasador al României Magice?

Exerciţii şi teme

1 – Alege unul dintre tablourile marelui pictor şi încearcă să redai, cu ajutorul cuvântului, ceea ce crezi că exprimă prin intermediul culorii.

2 – Explică expresiile:

— „România Magică";

— „magul călător peste timp";

— „Ambasador al României Magice”.

3 – Comentează textele:

„Sabin Bălaşa a reuşit, printr-un efort greu de evaluat, să facă Operă Nemuritoare la Iaşi, el însuşi devenind Nemuritor, căci mulţimea de vizitatori din toate colţurile globului îi recunoaşte un astfel de statut. Prin creaţia sa, ne face să fim generatori de interese culturale. A trece prin laşi fără să-i vezi Opera deja Universitate este ca şi cum ai afirma că ai vizitat o ţară aflându-te în avion”.

prof. dr. Dumitru Oprea rector al Universităţii „Alexandru Ioan *Cuza”, laşi*

„Permanenta reîntoarcere a lui Sabin Bălaşa la Iaşi e o mult aşteptată reîntoarcere a mitului tinereţii fără bătrâneţe şi a vieţii fără de moarte. Veniţi la Iaşi şi vă înveşniciţi!”

Constantin Dumitru – Sabin Bălaşa, magul timpului, *România Magică, ediţie specială a săptămânalului TOP BUSINESS, iunie, 2002*

Tema Campionilor

Realizează un text cu titlul „Miracolul de la Iaşi”. Solicită şi ajutorul profesorului de desen din şcoală.

Te poţi folosi de următorul plan:

a. La laşi, Sabin Bălaşa a început să picteze încă din 1964, realizând un portret al lui Mihai Eminescu, ulei pe pânză, care se mai păstrează şi astăzi.

3

b. Între anii 1968 – 1978, realizează 21 de murale.

c. Pe 21 iunie 2002 s-a vernisat în noaptea de Sânziene expoziţia cuprinzând 45 de lucrări ale marelui pictor, faţă în faţă cu cele 21 de murale, în Sala Paşilor Pierduţi a Universităţii. Alexandru Ioan Cuza”, din laşi.

d. În ziua de 10 iulie 2002, zi în care a avut loc vernisajul expoziţiei de desene ale copiilor, sub genericul „Copiii pictează împreună cu Sabin Bălaşa”, Maestrul a dăruit o excepţională lucrare a sa – „Portretul lui Ion Creangă” – muzeului organizat la bojdeuca din Ţicău.

e. Reprezentant de seamă al artei contemporane, marele pictor Sabin Bălaşa a fost distins – de-a lungul timpului – cu numeroase

premii, printre care se numără: – Medalia de aur – Pescara, Italia, 1965;

— Pelicanul de argint – Festivalul Internaţional al Filmului de Animaţie – Mamaia, 1966;

— Medalia de aur a Parlamentului International – U.S.A., 1982;

— Marele premiu al Naţiunilor – Italia, 1983;

— Diploma de academician al Naţiunilor – Italia, 1983;

— Premiul „Statuia Victoriei" a Centrului de studii şi cercetări al Naţiunilor – Italia, 1983;

— Cavaler al Artelor – Italia, 1985;

— Palma de aur – Italia, 1986.

DIN CREAŢIILE COPIILOR

Lucian Lupu

„Când eram copii, adunam aceste cochilii;

acasă, le apropiam de ureche şi ascultam cu emoţie sunetul mării". (*Sabin Bălaşa* – Exodul spre lumină)

Sunetul manii

Eu? O scoică pe marginea prăpastiei, la hotarul dintre soare-apune şi soare-răsare… Sunt gata să mă prăbuşesc în abis, să înot în necunoscut. Luna e rece şi lipsită de culoare. Mi-a întors spatele şi nu mai vrea să-mi vorbească. E supărată pe mine pentru că am încercat să-i fur o rază de lumină ca să mă învelesc puţin. Totul în jur e cenuşiu şi mat. *t*

Totuşi, în sufletul meu e frumos, e lumină şi culoare, e cântec, e căldură. Şi ştiţi de ce? Pentru că, într-o zi, am rupt o bucăţică din mare

şi am închis-o în mine…

3

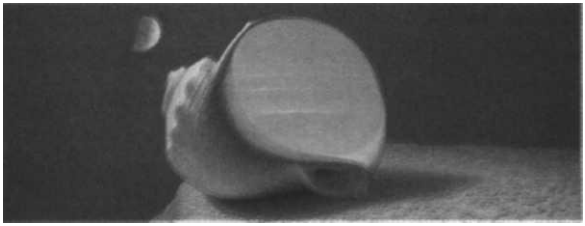

Marea, simbol al nemărginirii, al atâtor nedesferecate taine, al calmului sau al furiei dezlănţuite, se află acum în sufletul meu, se confundă cu el.

Dacă aţi şti ce frumoasă e marea mea!

Sabin Bălaşa – Sunetul mării

E crudă încă ea, marea din *

mine, dar e adâncă şi albastră, e caldă şi e chemătoare, e falnică, e amară şi aspră, e frământată şi indiferentă, uneori nu mă ascultă şi face ce vrea, e mută şi rea… Când plouă cu lacrimi din cerul sufletului, atunci marea mea e de-a dreptul obraznică, se dezlănţuie şi e furioasă, neagră, sălbatică! Atunci mi-e frică de ea şi mă supăr pentru că e neînduplecată.

…Câteodată mi-e milă de ea: e pustie şi singură, e tremurândă şi pare obosită şi grea…

În ultima vreme m-am înţeles foarte bine cu marea mea. Nu ne-am mai certat. A redevenit veselă şi blândă şi şi-a arătat din nou frumoasa-i faţă şi pletele-i azurii. Ne-am jucat „de-a v-aţi ascunselea" şi valurile ei zăpăcite nu reuşeau să mă găsească! Până la urmă m-am arătat eu, transformată într-un bob de mărgăritar. Apoi ea a vrut să-mi cânte, iar eu am ascultat-o. Un singur cântec ştie, dar mie mi se pare de fiecare dată mai frumos. În el sunt toate sunetele lumii… Sunetul mării răsunând ca un bucium ce parcă vrea să vestească mereu că cerul şi pământul sunt încă împreună, că Dumnezeu e alături de oameni şi că ea, marea, încă le cântă.

Stau şi mă gândesc că dacă n-ar fi ea, marea, fiinţa mea ar fi pustiită, secată de frumos, poate aş orbecăi prin întuneric şi poate m-aş îneca în abis…

Dar marea mea există şi nicăieri nu s-arată mai albastră.
Mai caldă, mai fermecătoare, mai pură.
De nicăieri sunetu-i nu s-aude mai viu
Ca din sufletul meu…
Otilia Aioanei
Premiul I – Concursul internaţional de artă plastică. *Welcome to Millennium*, *Let's Color Our World*!"
Tai-Pei, *Taiwan*, *2000*
TUmudu de *wwm* într-o viaţă, când eram mică de tot, vorbeam cu scaunele. Ele îmi spuneau că n-au chef să se joace de-a v-aţi ascunselea.
După un timp, masa poznaşă mă alerga ca un căluţ prin casă.
— Du-mă la geam, i-am zis, să privesc soarele, luna şi stelele.
Acum vreau să fiu mare!
Am deschis cartea la litera I.
Un tânăr mag mi-a prezis că voi fi poetă sau, poate, pictoriţă…
De-atunci alerg mereu
Cu ochii şi inima mea, mereu flămânde de univers.
Otilia-Maria Aioanei într-o vreme
Eram pictoriţă
Şi pictam cu ochii închişi
Cerul aprins.
M-am plictisit de negru şi roşu
Zic. Gata!
Îmi pun ramă şi plec. Lumea se va stinge După mine.
Otilia Aioanei
3
Iitfâtee ca *l*/*Hwbuă*
(*hik* de *jwwd*)
E 10 iulie 2002. Sunt la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza", din laşi.
Aştept cu nespusă nerăbdare să particip la vernisajul expoziţiei de desene ale copiilor ce au pictat împreună cu Sabin Bălaşa… Şi aştept să-l văd pe Maestru.
Emoţia mă copleşeşte. Aş vrea să-i prezint lucrările mele, pentru

care am" obţinut premiul I la concursul naţional. Autori, copiii – Lumea ca metaforă şi culoare", organizat de revista *Cronica*, aici, la Iaşi, în iunie 2002.

Sunt însoţit de sora mea şi de un cadru didactic de la Şcoala „Petru Rareş", din Hârlău.

Vom reuşi, oare…?

N-a trecut mult timp, dar mi se pare că aşteptarea nu se mai termină.

Dar iată că Maestrul vine spre mine. Mi se taie respiraţia. Cu „sufletul la gură", îl ascult cu mare atenţie şi-i urmăresc cu mare grijă felul în care îmi priveşte lucrările. îi sorb fiecare cuvânt.

„Eşti tare, tinere! Dar ar trebui să treci de la portret la teme pe care să le creezi tu!" îmi spune şi, aplecându-se asupra-mi, precum Soarele asupra florilor, îmi scrie pe catalogul de prezentare al lucrărilor expuse la Sala Paşilor Pierduţi, în noaptea de Sânziene: „Pentru colegul meu, Lucian Lupu…"

Nicicând n-am avut o mai mare sărbătoare…

Vă mulţumesc, Maestre!

Rândurile Dumneavoastră îmi vor fi scut şi călăuză de-a lungul anilor ce vor veni…

Vă mulţumesc, Maestre, şi mulţumesc Galeriilor de Artă Top Business şi domnului Constantin Dumitru, pentru Lumină!

Albastrul Dumneavoastră e albastrul cerului, albastrul mării, e albastrul luminii şi fie ca el să lumineze pământul şi oamenii, atât timp cât cerul va dăinui…

Lucian Lupu – clasa a VI-a Premiul I – concursul naţional. Lumea ca metaforă şi culoare – Autori, copiii!", *revista* Cronica, Iaşi, *2002*

Cojele & uijce

Sunt copil, Dar îmi place

Să mă joc de-a maturitatea; Deseori.

Mă ascund în singurătate şi privesc.

Prin culorile sufletului, Ocrotite sub retina timpului Petrecut în mine, Albastrul de Bălaşa…

Unimwam

Curg flori de măr Peste timpii din mine. Simt atâta sete de

floare, încât mă gândesc întruna să stric economii şi să cer:

Mai daţi-mi, de două clipe
De viaţă, de albastru.
O cantitate neînsemnată de floare
De măr, de martie, de bucurie.
Numai daţi-mi!

Crina Capmare Premiul I – revista Cronica

Uta de *pimmma*

Visez mereu Vise albastre şi cai măiaştri încălecaţi pe aştri, Pe spumă de mare, Făcându-şi cărare, şi ziduri înalţă-n Albastră cetate.

Visez că zbor Pe aripi de cocor, Agăţată de stele Plutesc printre ele, Stinse, nestinse, De braţele mele cuprinse…

Crina Capmare

Idem

O idee e zidită în mintea mea De ani de zile.
Ca un copac cu rădăcini infinite într-o mare de albastru.

Crina Capmare

3

Sabin Bălaşa – Ion Creangă

a ctoe

Im Oiemcă

Odată, vara, pe-aproape de Moşi, mă furişez din casă şi mă duc, ziua miaza-mare, la moş Vasile, fratele tatii cel mai mare, să fur nişte cireşe; căci numai la dânsul şi încă la vreo două locuri din sat era câte-un cireş văratic, care se cocea-pălea de Duminica Mare. Şi mă chitesc eu în mine, cum s-o dau, ca să nu mă prindă. Întru mai întâi în casa omului şi mă fac a cere pe Ion, să ne ducem la scăldat.

— Nu-i acasă Ion, zise mătuşa Mărioara; s-a dus cu moşu-tău Vasile, sub cetate, la o chiuă din Condreni s-aducă nişte sumani. […]

— Apoi dar, mai rămâi sănătoasă, mătuşă Mărioară! vorba de dinioaroa; şi-mi pare rău că nu-i văru Ion acasă, că tare-aş fi avut plăcerea să ne scăldăm împreună… Dar în gândul meu: „Ştii c-am nimerit-o? bine că nu-s acasă; şi, de n-ar veni degrabă, şi mai bine-ar fi!”

Şi, scurt şi cuprinzător, sărut mâna mătuşii, luându-mi ziua

bună, ca un băiet de treabă, ies din casă cu chip că mă duc la scăldat, mă şupuresc pe unde pot şi, când colo mă trezesc în cireşul femeii şi încep a cărăbăni la cireşe în sân, crude, coapte, cum se găseau. Şi cum eram îngrijit şi mă sileam să fac ce-oi face mai degrabă, iaca mătuşa Mărioara, c-o jordie în mână, la tulpina cireşului.

— Dar bine, ghiavole, aici ţi-i scăldatul? zise ea, cu ochii holbaţi la mine; scoboară-te jos, tâlharule, că te-oi învăţa eu!

Dar cum să te cobori, căci jos era prăpădenie! Dacă vede ea şi vede că nu mă dau, zvârr! de vreo două-trei ori cu bulgări în mine, dar nu mă chiteşte. Apoi începe a se aburca pe cireş în sus, zicând: „Stăi, măi porcane, că te căptuşeşte ea, Mărioara, acuşi!". Atunci eu mă dau iute pe-o creangă, mai spre poate, şi odată fac zdup! în nişte cânepă care se întindea de la cireş înainte şi era crudă şi pană la brâu de naltă. Şi nebuna de mătuşa Mărioara, după mine, şi eu fuga iepureşte prin cânepă, şi ea pe urma mea, pană la gardul din fundul grădinei, pe care neavând vreme să-l sar, o cotigeam înapoi, iar prin cânepă, fugind tot iepureşte, şi ea după mine, până-n dreptul ocolului pe unde-mi era iar greu de sărit; de pe laturi iar gard, şi hârşita de mătuşă nu mă slăbea din fugă nici în ruptul capului! Cât pe ce să puie mâna pe mine! Şi eu fuga, şi ea fuga, şi eu fuga, şi ea fuga, pană ce dăm cânepa toată palanca la pământ; căci, să nu spun minciuni, erau vreo zece – douăsprezece prăjini de cânepă, frumoasă şi deasă cum îi peria, de care nu s-au ales nimica. Şi după ce facem noi trebuşoara asta, i mătuşa, nu ştiu cum, se încâlceşte prin cânepă, ori se împiedică de ceva şi cade jos. Eu atunci, iute mă răsucesc într-un picior, fac vreo două sărituri mai potrivite, mă azvârl peste gard, de parcă nici nu l-am atins, şi-mi pierd urma, ducându-mă acasă şi fiind foarte cuminte în ziua aceea…

Dar mai în desară, iaca şi moş Vasile, cu vornicul şi paşnicul, strigă pe tata la poartă, îi spun pricina şi-l cheamă să fie de faţă când s-a ispăşi cânepa şi cireşele… căci, drept vorbind, şi moş Vasile era un cărpănos ş-un puiu de zgârie-brânză, ca şi mătuşa Mărioara. Vorba ceea: „Au tunat şi i-au adunat". Însă degeaba mai clămpănesc eu din gură: cine ce are cu munca omului? Stricăciunea se făcuse, şi vinovatul trebuia să plătească. Vorba ceea: „Nu plăteşte bogatul, ci vinovatul". Aşa şi tata: a dat gloabă pentru mine, şi pace bună! Şi după ce-a venit el

ruşinat de la ispaşă, mi-a tras o chelfăneală ca aceea, zicând:

— Na! satură-te de cireşe! De-amu să ştii că ţi-ai mâncat liftiria de la mine, spânzuratule! Oare multe stricăciuni am să mai plătesc eu de pe urma ta?

Neîntrecutul povestitor moldovean, *Ion Creangă*, *s-a născut*, *la 1 martie 1837*, *la Humuleşti*, *în ţinutul Neamţului*.

A iubit nespus de mult copiii, *scriind pentru aceştia povestiri* (Inul şi cămeşa, Acul şi barosul, Cinci pâini), *poveşti minunate* (Capra cu trei iezi, Povestea lui Harap-Alb, Povestea porcului *etc*), *dar şi* Amintiri din copilărie, *carte atât de iubită de către copiii de pretutindeni*.

Florin Constantin Petrachi

Vocabular *a se şupuri* = a o şterge pe ascuns, pe nesimţite a *se aburca* = a se urca (în cireş)

a *ispăşi* = a-şi lua pedeapsa, a plăti pentru o greşeală *chelfăneală* = bătaie *tâlhar* = hoţ

Întrebări

1 1. Cine povesteşte?

2. Ce înfăţişează autorul în acest text?

3

3. Cine săvârşeşte faptele, întâmplările povestite de autor?

Aşadar, studiem un text în care se povesteşte ceva, în care apar personaje, care participă la întâmplările prezentate.

Autorul redă faptele săvârşite de personaje povestind, el însuşi participând la acţiune ca personaj principal.

4. Care este ideea principală a textului? 4

5. Ce alte idei se mai desprind din acţiune? J

6. Cum procedează autorul ca să poată face cunoscute cititorului aceste idei?

Exerciţii şi teme

1. Identifică momentele acţiunii, citind selectiv părţile din text care:

a. indică locul şi timpul când se petrece acţiunea, personajele care iau parte la aceasta;

b. plecarea lui Nică la furat cireşe;

c. sosirea mătuşii Mărioara şi confruntarea cu Nică; v d. plângerea lui moş Vasile şi pedepsirea lui Nică de către tatăl său.

2. Explică expresiile:

«„ziua miaza-mare”; „mă chitesc eu în mine”; „luându-mi ziua bună”; „o cotigeam înapoi”; „mai în desară”;

„Când s-a ispăşi cânepa şi cireşele”;

„Pui de zgârie-brânză”;

„Clămpănesc din gură”;

„Ţi-ai mâncat liftiria”. 3. Pornind de la momentele acţiunii, povesteşte conţinutul textului, folosind şi expresiile de mai sus.

4. Cine este personajul?

(încearcă să interpretezi acest personaj!)

a. „Îi veni tu acasă, coropcarule, dacă te-a răzbi foamea, ş-apoi atunci vom avea altă vorbă!”

b. „Mămucă, iacătă-mă-s!”

c. „Doamne, ce harapnic ţi-oi da eu! N-ai ce mânca la casa mea? Vrei să te buşească cei nandralăi prin omăt? Acuşi te descalţ!”

d. „De vânzare ţi-e găinuşa ceea, măi băiete?”

e. „De-abia s-au culcat găinile şi voi aţi şi început? la staţi oleacă, blăstămaţilor, că vă dau eu!”

f. „Ieşi copile cu părul bălan afară şi râzi la soare, doar s-a îndrepta vremea!”

g. „Nu-i rău, măi Ştefane şi Smărănducă, să ştie şi băiatul tău oleacă de carte. […] Cartea îţi aduce mângâiere, înţelepciune şi, la drept vorbind, nu eşti numai aşa o vacă de muls pentru fiecare!”

5. a. Realizaţi, în sala voastră de clasă, o expoziţie de desene care

înfăţişează diferite aspecte din *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă, b. Alcătuiţi un album cu fotografii realizate în timpul călătoriilor pe urmele marelui povestitor.

Tema campionilor

1. *Reporter de serviciu* sau *Micul jurnalist*

Să presupunem că eşti reporterul de serviciu al clasei tale şi că trebuie să realizezi un interviu cu Nică al lui Ştefan a Petrei, pentru revista şcolii. Ce întrebări i-ai adresa?

2. Scrisoare lui Nică

Realizează o scrisoare în care să-ţi exprimi propriile gânduri, idei, sentimente în legătură cu „năzdrăvăniile" pe care le-ai cunoscut, citind cartea *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă.

3. Pe urmele marelui povestitor…

Dacă îţi place mult să desenezi, încearcă, în timpul liber, să creionezi chipul scriitorului, al fraţilor, al surorilor, al diferitelor personaje, să schiţezi casa părintească din Humuleşti sau Bojdeuca din Ţicău… Oare poţi? încearcă!

EVALUARE

Probă scrisă

1. Completează: Ion Creangă a scris:

…

3

2. Enumera cel puţin trei lecturi suplimentare pe care le-ai citit din opera marelui povestitor.

3. Precizează titlul lecturii şi autorul la care se referă ghicitorile de mai jos: Jj a. „Pu, pu, pu.

Stă cocoţată, *

Cântă în tei şi e moţată".

b. „Într-o vară, pe la Moşi, O mătuşa cam haină

L-a prins pe nepotul său chiar în pomul din grădină".

4. Recunoşti personajul?

a. „Ieşi copile cu părul bălan afară şi râzi la soare, doar s-a îndrepta vremea!"

b. Degeaba-mi spui, babo, că fata mea e leneşă, supărăcioasă şi rea la inimă. Mie parcă tot nu-mi vine să cred".

c. „Du-te şi spune sătenilor, moş Ioane, că pe unde te-a scuipat boierul, te-a sărutat domnitorul şi ţi-a şters ruşinea!”

5. Alege, din caracterizarea personajului Nică a lui Ştefan a Petrei, *şase* însuşiri potrivite şi scrie-le.

DACĂ VREI SĂ ŞTII! MAI MULT… LECTURI SUPLIMENTARE

I ffloxtie 1937 cea *mo*l la «w (Hoţiim

Comunim Vamem, Beţi *Cwciw* – ” *Oiemcă ti copiii*”.

A fost odată, că dacă n-ar fi fost şi dacă n-ar fi… nu s-ar mai povesti. Noi nu suntem de ieri şi de alaltăieri pe aceste locuri. Noi suntem de-o vârstă cu Poveştile… iar viaţa lor este fără de moarte. Începutul lor se pierde în negura veacurilor. Nu se ştie cine o fi fost întâi pe Pământ: ori Oamenii, ori Poveştile. Voi ce credeţi, copii?

Unii spun că Poveştile au născocit oameni de toate felurile şi le-au dat drumul în Lume: şi frumoşi şi urâţi; şi buni şi răi; şi curajoşi şi fricoşi… Cum spuneam: de toate felurile, ca să nu fie plictisitor.

Alţii şoptesc, în fapt de seară, pe la răspântii de drumuri, pe la stâne, pe la hanuri, pe la şezători… că Oamenii au inventat fel de fel de Poveşti şi că în de ei lăsau ca moştenire copiilor, copiilor lor, cele mai de seamă şi mai tainice învăţături. Dezlegarea lor întreagă cică nu s-ar fi făcut nici azi.

Cine mai ştie care o fi adevărul adevărat?

Acum ar fi cel mai bine să nu mai lungim vorba, că vorba lungă poate fi sărăcia noastră, nu numai a omului în general, şi să depanăm Povestea care, după cum se… citeşte, a început deja.

Era odată o ţară frumoasă-frumoasă şi bogată cum nu se mai afla pe pământ. Toţi copiii şi toţi oamenii mari ştiu numele acestei ţări minunate. Ea seamănă cu o stea şi cu o inimă de copil. Are munţi şi câmpii şi o apă mare-mare ca o Mare Neagră şi mai are şi cele mai limpezi râuri care s-au văzut vreodată. Dar între toate apele botezate fie cu nume de voinicei, precum Prut, Şiret, Mureş, Olt, Jiu, Someş, Criş… fie cu nume de fete mândre, cum ar fi Tisa, Bistriţa, Dorna, Dunărea… OZANA era cea mai „frumos curgătoare şi limpede ca cristalul”, „în care se oglindeşte cu mâhnire Cetatea Neamţului de atâtea veacuri!”

Veneau primăveri după ierni, veri după primăveri, toamne după

veri, ierni după toamne, şi iar primăveri după ierni îndelungate şi geroase; adormea şi iar se trezea la viaţă întreaga fire, ani după ani, veacuri fără sfârşit.

Şi văzând Dumnezeu hărnicia şi cumsecădenia oamenilor de pe la noi, auzindu-i cum îşi plâng dorurile şi-şi cântă doinele şi-şi joacă horele, ascultându-le gândurile şi chibzuind că face bine ce face… a hotărât într-o primăvară anume să dăruiască pentru totdeauna, nouă, tuturor celor însemnaţi cu această nobleţe-a neamului românesc: CEL MAI FRUMOS MĂRŢIŞOR.

Era la 1 martie 1837. În satul Humuleşti din ţinutul Neamţului. În partea tJinspre răsărit a Pământului românesc.

Chiar în inima Moldovei.

Şi s-a menit încă de atunci ca El… şi nimeni altul, să devină ÎMPĂRATUL POVEŞTILOR şi să se numească pentru totdeauna ION CREANGĂ.

DIN CREAŢIILE COPIILOR

Împovărat de ani, tu, mare scriitor, vei rămâne mereu în sufletele noastre, în sufletele celor ce vor şi sunt încântaţi să-ţi asculte poveştile.

Mi te închipui scriind o poveste, dar sufletul tău nu este mulţumit. Vrei să fie mai frumoasă şi mai frumoasă, mereu, mereu…!

Ionela Teslariu clasa a IV-a D

3

Reoh-H tai fa Rmuk & ti

Formaţia de teatru a clasei a IV-a vă propune o revistă literară vorbită, care v-ar putea fi de folos în cadrul manifestării cultural-artistice dedicate sărbătoririi marelui povestitor – „Zilele Creangă”.

„Acolo-n sat la Humuleşti, în zvon de crâng şi de talangă, îl simţi cu tine şi-l iubeşti

Pe cel ce ne-a iubit: pe CREANGĂ!”

Copilăria, cu jocurile, bucuriile şi suferinţele ei, a inspirat pana scriitorilor din toate timpurile. Ei s-au aplecat cu înţelegere şi dragoste asupra universului pur şi delicat al copilului.

Pe calea memoriei (cea a amintirilor), însufleţit când de emoţii,

când de încântare, când de regrete şi nostalgii, scriitorul humuleştean prezintă universul plin de farmec, unic, cel în care copilul Nică este simbolul „copilului năzdrăvan" de pretutindeni şi din toate timpurile.

„Copilăria lui Creangă este copilăria copilului universal", spunea George Călinescu.

Copilăria, numai ea singură şi nevinovată, primii paşi până-n prag şi înapoi", gingaşul mers al căprioarei, un boboc de trandafir, primăvară a vieţii este o binecuvântare dumnezeiască, soarele ce luminează viaţa.

Copilăria este leagănul vieţii, darul cel mai de preţ.

„Hai, mai bine, despre copilărie să povestim, căci ea singura este veselă şi nevinovată", spunea mereu marele povestitor îndrăgit de noi.

PREZENTATORUL:

Într-o vară, pe la Moşi, O mătuşă cam haină L-a prins pe nepotul său chiar în pomul din grădină.

NICĂ:

Odată, vara, aproape de Moşi, mă furişez din casă şi mă duc la moş Vasile, fratele tatii mai mare, să fur nişte cireşe care se coceau-păleau de Duminica Mare.

Mă furişez şi eu şi mă duc la mătuşa Mărioara:

— Sărut-mâna, mătuşă Mărioara! Nu-i acasă Ion, văru-meu?

MĂTUŞA MĂRIOARA:

Nu-i acasă văr tu, Ion, a plecat cu moşu' tău Vasile la o chiua din Condreni, de sub cetate, s-aducă nişte sumane.

NICA:

Apoi, dar mai rămâi sănătoasă, mătuşă Mărioara! Şi-mi pare rău că nu-i văru' Ion acasă, că tare aş fi avut plăcere să ne scăldăm împreună… Dar în gândul meu: „Ştii c-am nimerit-o? Bine că nu-i acasă, şi de n-ar veni degrabă şi mai bine ar fi!…"

Şi scurt şi cuprinzător, sărut mâna mătuşii, luându-mi ziua bună, ca un băiet de treabă; ies din casă cu chip că mă duc la scăldat, mă şupuresc pe unde pot şi când colo, mă trezesc în cireşul femeii şi încep a cărăbăni la cireşe în sân, crude-coapte, cum se nimereau. Şi când ţi-era lumea mai dragă, când colo, ce să vezi? Iaca şi mătuşa Mărioara c-o jordie în mână la tulpina cireşului!…

MĂTUŞA MĂRIOARA:

Da' bine, ghiavole, aici ţi-i scăldatul? Scoboară-te jos, tâlharule, că te-oi învăţa eu!

NICĂ:

Dar cum să te scobori, căci jos era prăpădenie!

Dacă vede ea şi vede că nu mă dau jos, zvârr! De vreo două-trei ori după mine, dar nu mă chiteşte. Apoi începe a se aburca în cireş, zicând:

MĂTUŞA MĂRIOARA:

Stai, măi porcane, că te căptuşeşte ea, Mărioara, acuşi!

NICĂ:

Apoi, eu sar în nişte cânepă, care se întindea până hăt departe; şi eu fuga, şi ea fuga, şi eu fuga, şi ea fuga!… Apoi, nu ştiu cum se face că mătuşa Mărioara se încâlceşte prin nişte cânepă şi cade jos, hărsăta!

Iar eu scap cu vai anevoie şi mă duc acasă, fiind tare cuminte în ziua aceea!

Dar spre seară, iaca şi moş Vasile cu paznicul şi vornicul satului, striga la tata la poartă să-i spună pricina. Ş-apoi şi moş Vasile e-un pui de zgârie-brânză, căci vorba ceea: „o tunat şi i-o adunat".

Când vine tata ruşinat de afară îmi trage o chelfăneală!

TATA:

Na! Satură-te de cireşe! De-amu ţi-ai mâncat liftiria de la mine, spânzuratule! Oare multe stricăciuni am să mai plătesc eu pe urma ta?

NICĂ:

Toate ca toate, d-apoi ruşinea mea unde-o pui? Mi se dusese buhul de pozna ce-o făcusem! Şi asta tocmai acum când se ridicaseră vreo două fete frumuşele-n sat şi începuse să mă scormonească şi pe mine la inimă. Vorba ceea:

— Măi Ioane, dragi ţi-s fetele?

— Dragi…

— Da' tu lor?

— Şi ele mie…

S-a întâmplat vorba mamei, sărmana, iute şi degrabă: „Dumnezeu nu ajută celui ce umblă cu furtişag". Şi iac-aşa şi cu cireşele.

Pupăza *dw* tei ufai Mfiztte)

PREZENTATORUL: Pu, pu, pu! Stă cocoţată, Cântă în tei şi e moţată!

NICĂ:

Mă trezeşte mama într-o dimineaţă din somn, cu vai anevoie, zicându-mi:

MAMA:

Scoală, duglişule, înainte de răsăritul soarelui, iar vrei să te pupe cucul armenesc şi să te spurce, ca să nu-ţi meargă bine toată ziua?

NICĂ:

Iac-aşa mă amăgea mama cu o pupăză care-şi făcea cuib de mai mulţi ani într-un tei, tocmai pe creasta dealului la moş Andrei, fratele tatii mai mare.

Mă trezeşte mama dis-de-dimineaţă, şi mă trimite cu mâncare la lingurarii ce-i aveam tocmiţi tocmai la Valea Seacă la Topoliţa! Şi pornind eu, numai ce aud:

„Pupu-pup! Pupu-pup!"

Eu atunci să-mi caut de drum? Mă sui în tei, găbuiesc pupăză, zicând: Taci, leliţo, că te-oi căptuşi eu pe tine, ai mai pupa tu pe dracul de acum!

Dar când aproape să o scot, nu ştiu cum se face că mă spării de creasta ei rotată şi-i dau drumul în scorbură. Şi mă gândesc eu: şarpe cu pene nu poate să fie! Mă îmbărbătez eu în mine, arunc căciula la gura scorburii şi plec. Dar cât am umblat eu bâjbâind şi hojbăind erau gata să mă snopească din bătaie lingurarii! Noroc de unul mai tânăr care m-a salvat:

LINGURARUL:

Hauleou, mo! Ogoiţi-vă, ce tolocăniţi băiatul? Cu taică-său aveţi ce aveţi, nu cu dânsul!

NICĂ:

După ce-am scăpat cu obraz curat, am luat traista cu blide şi m-am dus la tei. Când ajung la tei, leg pupăza cu o aţă de picioare şi-o ţin două-trei zile în pod, de asta nu ştia mama ce tot caut în pod! Da' iaca şi mătuşa Mărioara cu o falcă în ceriu şi se ia la ciondănit cu mama.

MĂTUŞA MĂRIOARA:

Mai auzit-ai dumneata, cumnată, să fure Ion pupăza care ne scoală dimineaţă?

MAMA:

Ce spui, cumnată?! Dacă aş şti eu că Ion a luat pupăza s-o chinuiască, l-aş ucide din bătaie! Las pe mine că ţi-l iau eu la depănat!

MĂTUŞA MĂRIOARA:

Nici nu te mai îndoi de asta, cumnată Smaranda, căci de zbânţuitul ista al matale nimica nu scapă!

NICĂ:

Când am auzit eu una ca asta, m-am dus în pod, am luat pupăza şi m-am dus la iarmaroc. Cum ajung acolo, încep a mă plimba ţanţoş printre oameni „zicând: La cumpărat găini! La cumpărat găini! Şi iaca un moşneag n-are ce face:

— MOŞNEAGUL:

De vânzare ţi-i găinuşa aceea, măi băiete?

NICĂ:

De vânzare, moşule!

MOŞNEAGUL:

Şi cât ceri pe dânsa?

NICĂ:

Cât crezi dumneata că face! MOŞNEAGUL:

la adu-o încoace la moşul s-o drămăluiască! Iaca poznă c-am scăpat-o!

NICĂ:

Da' ce crezi dumneata, moşule, că te joci cu marfa omului? Dacă nu ţi-a fost de cumpărat, nu trebuia să-i dai drumul, că nu scapi nici cu giunca asta de mine!

3

MOŞNEAGUL:

Da' ştii că eşti amarnic, măi băiete? Doar nu vrei să-ţi dau o giuncă pe-un cuc armenesc! t

UN HUMULEŞTEAN:

Dă pace băietului, moşule, că îi feciorul lui Ştefan a Petrei şi ţi-i găsi beleaifa cu dânsul! §

*

ALT HUMULEŞTEAN:

Da' chiar adineauri l-am văzut pe Ştefan a Petrei, cu nişte sumane sub braţ, trebuie să fie pe aici!

MOŞNEAGUL:

Hii, d-apoi chiteşti dumneata că noi nu-l cunoaştem pe Ştefan a Petrei?

NICĂ:

Toate ca toate, da' când am auzit de tata, odată am luat-o la fugă spre Humuleşti, vorba ceea: „Lasă-l măi! L-aş lăsa eu, dar nu mă lasă el pe mine!"

Şi numai ce-aud: „Pupu-pup! Pupu-pup!", iarsoră-mea Catrina îmi spune cu mirare:

CATRINA:

I-auzi, bădiţă, cum sunt unii de năpăstuiesc omul, chiar pe sfânta dreptate!

NICĂ:

Chiar aşa, surioară! Da-n gândul meu: Dac-aţi şti voi câte-a pătimit sărmana din pricina mea, i-aţi plânge de milă!

Şi a doua zi face mama un cuptor cu plăcinte s-o cheme şi pe mătuşa Mărioara.

MĂTUŞA MĂRIOARA:

Doamne, cumnăţică hai, cum sunt oamenii de se dondănesc, luându-se după gurile rele!

MAMA:

Chiar aşa, cumnăţică! Da' eu zic una: „Cele rele să se spele, cele bune să se-adune!"

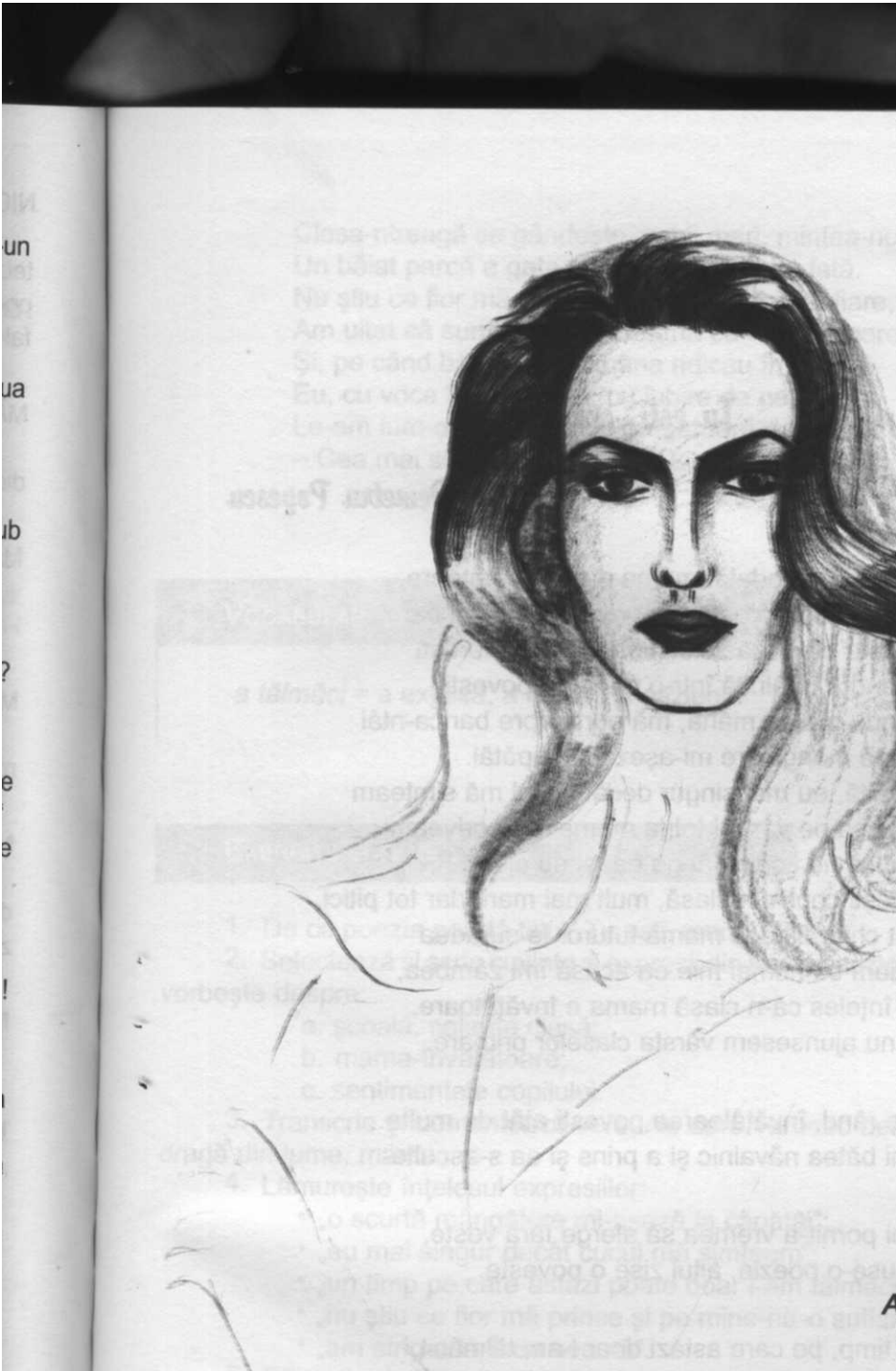

Tu coti, *mamăl*

Pefou Dentehu Pe-wai

Când eram copil odată, mama mea, învăţătoare, M-a luat cu ea la şcoală doar aşa, într-o plimbare. Şcoala mi-a părut castelul, iară clasa cu fereşti Poza mândră întâlnită într-o carte cu poveşti. Ea, ţinându-mă de mână, mă purtă spre banca-ntâi şi o scurtă mângâiere mi-aşeză la căpătâi. Banca-naltă, eu mai singur decât cucul mă simţeam Şinălţat aşa pe vârfuri tot la mama mea priveam; Aş fi vrut să fiu acolo, lângă ea, şi nu aici Lâng-aceşti copii din clasă, mult mai mari, dar tot pitici. Am oftat chiar fiindcă mama tuturor le surâdea când ştiam că numai mie ea acasă îmi zâmbea, Dar am înţeles că-n clasă mama e învăţătoare, fără eu nu ajunsesem vârsta claselor primare.

Rând pe rând, învăţătoarea povesti atât de multe… Inima-mi bătea năvalnic şi a prins şi ea s-asculte.

Mai apoi pornit-a vremea să alerge fără veste, Unul spuse o poezie, altul zise o poveste.

Dup-un timp, pe care astăzi doar l-am tălmăcit.

Clasa-ntreagă, întrebată, a fost pusă la ghicit:

— Dragii mei, să-mi spuneţi mie – a-nceput învăţătoarea – Cine muntele-l întrece-n înălţime, iară marea

O întrece în mărime prin atâta bunătate;

Ce fiinţă este-n lume cea mai scumpă dintre toate.

Care mângâie când doare, care cântă când mângâie.

Stând de strajă suferinţei pruncilor la căpătâie.

Cine este acea fiinţă fără care nu se poate.

Cea mai dragă, cea mai mare şi mai bună decât toate?!

Clasa-ntreagă se gândeşte, ochii mari, mintea-ncordată.

Un băiat parcă e gata să răspundă… şi o fată.

Nu ştiu ce fior mă prinse şi pe mine-ntr-o suflare.

Am uitat că sunt în bancă, mama că-i învăţătoare

Şi, pe când băieţi şi fete mâna ridicau în sus.

Eu, cu voce îndrăzneaţă, cu iubire de nespus.

Le-am luat-o înainte şi-am strigat fără de seamă:

— Cea mai scumpă din fiinţe-n lumea asta, tu eşti, mamă!

Vocabular *a tălmăci* = a explica, a lămuri, a dezlega

Exerciţii şi teme

1. De ce poezia poartă titlul „Tu eşti, mamă!”?

2. Selectează şi scrie cuvinte şi expresii din textul poeziei prin care scriitorul vorbeşte despre:

a. şcoală, sala de clasă;

b. mama-învăţătoare;

c. sentimentele copilului.

3. Transcrie şi comentează versurile care vorbesc despre fiinţa cea mai dragă din lume, mama.

4. Lămureşte înţelesul expresiilor:

„O scurtă mângâiere mi-aşează la căpătâi”;

„Eu mai singur decât cucul mă simţeam”;

„Un timp pe care astăzi poate doar l-am tălmăcit”;

„Nu ştiu ce fior mă prinse şi pe mine-ntr-o suflare”;

„Am strigat fără de seamă”.

5. Găseşte şi alte adjective potrivite pentru substantivele următoare:

mama – „dragă”…

copil – „sfios”…

mintea – „încordată”… Alcătuieşte enunţuri cu acestea.

6. Ce sentiment puternic şi statornic îşi exprimă poetul prin versurile poeziei?

7. Cum îţi exprimi tu iubirea faţă de mama ta?

8. Memorează poezia. Scrie partea care ţi-a plăcut mai mult pe o felicitare adresată mamei, felicitare pe care o poţi realiza din diferite materiale, la ora de abilităţi practice.

Tema campionilor

1 Alcătuieşte o compunere cu titlul „Gânduri închinate mamei”.

* Enumera, din lecturile parcurse de tine, gesturi şi fapte care exprimă dragostea şi puterea de sacrificiu a mamei faţă de copilul ei.

Sfaturi utile

Să oferi un dar făcut de tine…

Taie o bucată de pânză tare în formă de dreptunghi. Tiveşte îngrijit lungimile dreptunghiului.

Din lăţime, în ambele părţi scoate câteva fire ca să obţii franjuri.

Pregăteşte două beţişoare albe, egale cu lăţimea şi leagă pe ele, într-un model cât mai plăcut, franjurile obţinute. La mijlocul unuia dintre beţişoare fixează o agăţătoare.

Din hârtie albă şi din hârtie glasată verde, de nuanţe diferite, decupează ghiocei de diferite mărimi, astfel încât să-i poţi lipi pe pânza tare pentru a forma un buchet.

Leagă buchetul obţinut cu funda unei panglici, apoi fixează-l bine cu lipici.

Alături, pe o plăcuţă dintr-un material ales de tine, scrie-i o urare mamei, cu prilejul zilei de 8 Martie.

Succes!

DACĂ VREI SĂ ŞTII MAI MULT…

LECTURI SUPLIMENTARE!: 3

*Vwbu*l *wiama*

Dfoijie *Canumepd*

Tare necăjită ai fost, mamă, lama, vara, orice timp trecând, Cât era de frig sau căldură Tot desculţă te-am văzut, plângând.

N-ai purtat o haină mai ca lumea, O scurteică veche doar aveai, Dar şi pe-aceea-ntotdeauna Numai câteodată-o-mbrăcai.

3

Ochii tăi ardeau ca două stele, Le mai văd luminile şi azi, Boabe mari de lacrimi, mari cât jarul, Le striveai cu mâna pe obraz.

Tot aşa ai fost de când ţin minte, Pe picioare ai mers la drum mereu, Nici în car nu te suiai, de teamă Boilor să nu le fie greu.

Ce păcat că n-ai trăit, măicuţă, l-ai plecat fără de timp în lut, Ce pantofi ţi-aş fi adus acuma şi ce haină azi ai fi avut.

Dacă poetul Virgil Carianopol este atât de trist din cauză că nu-i mai poate aduce „măicuţei" – plecate „fără de timp în lut" – tot ce şi-ar dori, tu, drag copil, o poţi face şi sperăm să nu uiţi vreodată că „doar mama, fără a fi datoare", îţi dă „tot ce-n suflet are" şi te ajută să treci prin zborul anotimpurilor de la primii paşi ai tăi până la sfârşitul vieţii Ei.

DIN CREAŢIILE COPIILOR FLORI PENTRU MAMA

Hliama

Te port în suflet, Cu privirea-ţi dulce, Căci ochii tăi m-or urmări Oriunde paşii mă vor duce…

Cu mine eu te iau mereu.

Tu, floare a sufletului meu.

La sânu-ţi dulce m-ai crescut cu drag.

Cu zâmbetul tău sfânt.

M-aştepţi şi azi în prag…

Elenalulia Ponor clasa a IV-a

3

HCoiicei

Mama-i îngerul meu bun, *

Mă-nsoţeşte oriunde-n lume, Mama e surâsul blând Ce clădeşte al meu nume.

Ea mă-nvaţă tot ce-i bine, Tot ce e curat şi sfânt, Zile, nopţi, ea ocroteşte Drumul meu pe-acest pământ.

Iuliana Muşei clasa a IV-a

Mama: e prima stea pe cer, e soarele cel luminos, e un înger strălucitor cu palme de aur, e o floare roşie.

E un sfânt mereu cu aripile deschise şi trupul de aer cald, e cel dintâi şi cel de pe urmă cuvânt al omului, în ea se cuprind toate bucuriile copilăriei.

Minai Marian Gàlea clasa a IV-a

Hiiamel

Iarăşi este primăvară, Martie a sosit în ţară, Asfinţitul e de ceară, Stol de vrăbii a sosit şi cântă câmpul înverzit!

O floare-n dar de ziua ta şi gândul meu cel bun, Măicuţa mea.

E ziua ta, zi sfântă pentru mine, Toată natura cântă pentru tine!

Andreea Nicoleta Chitareu clasa a IV-a

„Dă, Doamne, cântec,
Dă, Doamne, vers

Să port credinţa mea în Univers. Dă, Doamne, viaţă, Dă, Doamne, rost şi-ascultă ruga oamenilor".

Alina Obadă – clasa a X-a Premiul III – faza naţională (icoane pe lemn), Sibiu, 1998

3

Lamé din hmm în noaptea de Înviere, toată lumea-i fericită, Lumina şi bucuria peste tot e întâlnită. Creştini îmbrăcaţi ales şi cu coşurile pline. Se grăbesc în mersul lor, spre Lăcaşurile Divine.

Casele sunt luminate, şi mormintele la fel, Toată lumea îl cinsteşte pe Domnul cel plin de zel, înviind întru Putere, ne-a dat bucurie mare. Ochii înspre Cer se uită, sufletul e-n sărbătoare!…

În această Noapte Albă, îngerii din cer coboară, Ce-i suflare creştinească, toată lumea iese-afară, Biserici şi mănăstiri, îmbrăcate-n sărbătoare, Cântă: „Hristos a-nviat!", aduc Domnului urare.

Tot ce-i clopot pe pământ în această Noapte bate, Toaca, în vorbirea ei, se aude de departe. Taină mare-i învierea şi e fapt adevărat, Spun şi eu cu bucurie: „Domnul fie Lăudat!"

Hristoase!

Tu eşti Domnul cel Puternic, Tu eşti învierea Vieţii, Eşti şi Soarele pe cer, chiar şi Roua Dimineţii, Toată lumea Te cunoaşte şi în Faţa Tase-nchină, Eşti izvor de Bucurie, Tu eşti Pace şi Lumină.

Exerciţii şi teme

Când sărbătorim învierea Domnului Iisus Hristos? Cum întâmpină creştinii această sărbătoare?

3. Cum sunt îmbrăcate bisericile, mănăstirile, în preajma acestei sărbători?

4. Ce înseamnă pentru tine Lumina învierii? Enumera câteva dintre faptele bune pe care le-ai făcut în această perioadă.

5. Dacă ai fi pus în situaţia de a expedia, pe Internet, o scrisoare adresată tuturor creştinilor lumii, ce le-ai spune în seara de înviere?

6. Comentează versurile:

„Hristoase!

Tu eşti Domnul cel Puternic, Tu eşti învierea Vieţii, *

Eşti şi Soarele pe cer, chiar şi Roua Dimineţii, Toată lumea Te cunoaşte şi în Faţa Tase-nchină, Eşti izvor de Bucurie, Tu eşti Pace şi Lumină".

7. Enumera marile sărbători ale primăverii.

8. Memorează versurile poeziei.

Tema campionilor

Alcătuieşte un text cu titlul „Rugă pentru toţi copiii lumii”, text în care să-i faceţi cunoscute Mântuitorului Iisus dorinţele tale de mai bine şi frumos pentru toţi copiii planetei, în mileniul al treilea.

Nu uita să te rogi ca bucuria să ajungă şi în casele celor chinuiţi, osteniţi, amărâţi şi atât de trişti…

DIN CREAŢIILE COPIILOR URCUŞ SPRE LUMINĂ

Cântec *pwtm* Tine în viaţa Ta ai pătimit

Dureri prea greu de-nchipuit.

Nu ne laşi singuri în durere.

Semeni mereu Nădejde, Mângâiere…

Oricând ne este greu în casa Ta venim mereu, Ne vindeci rănile trupeşti, Le-alini pe cele sufleteşti…

Marina Alexandra Stoica clasa a IV-a

Şi cântă natura şi pomii cântă, *Se-nalţă spre cer sufletul meu* la *un pom înflorit*.

Cutând wur *bprm* – „Hiwâm a *wuioll*”.

Se apropie cu paşi repezi „Sărbătoarea Sărbătorilor şi Praznicul Praznicelor – Sfântul Paşti”.

Creştinătatea de pretutindeni se pregăteşte să întâmpine acest sfânt eveniment cu o haină nouă, curăţată prin post, rugăciune şi fapte bune.

Părintele, cu chip blând şi lesne iertător, întruchipând pe Părintele ceresc care aşteaptă întoarcerea fiului risipitor, ne-a luminat sufleteşte prin Sfânta Spovedanie şi Euharistie. Astfel, lumânarea ce o vom aprinde fiecare dintre noi la Sfânta Slujbă a învierii, urmând pilda fecioarelor înţelepte, va simboliza tocmai bogăţia şi puritatea sufletelor noastre.

Natura, nici ea nu vrea să rămână mai prejos de om, ci, prin puterea lui Dumnezeu, se trezeşte la o nouă viaţă.

Haina ei împodobită de multe flori cu miresme felurite şi atâta verde ne aminteşte de frumuseţea acelei grădini minunate din care, cândva, pentru neascultarea noastră am fost izgoniţi.

Însă Sărbătoarea învierii ne vesteşte că acum, prin Jertfa Sa de pe cruce şi prin înviere, Mântuitorul Hristos ne-a împăcat cu Tatăl Ceresc.

Acum, toţi creştinii, dacă urmează exemplul şi îndemnul lui Hristos şi poartă şi ei crucea lor, prin post şi rugăciune, şi fapte bune, au posibilitatea să devină fiii iubiţi ai lui Dumnezeu.

Să ne ajute Dumnezeu să ne întâlnim cu toţii în Noaptea învierii, ca împreună cu părintele slujitor să-nălţăm o rugăciune puternică asemenea unui mănunchi de lumânări arzând cu o singură flacără, cu neputinţă de stins de vreo suflare de vânt potrivnică.

Să fie pentru noi această Sărbătoare trecerea noastră de la moarte la viaţă, de la pământ la cer, de la păcat la virtute, de la întuneric la lumină, de la ură şi egoism la dreptate şi comuniune în Biserica lui Hristos.

Ana-María Tmcu clasa a IV-a

Lmim Câku…

O lumină lină» Parcă văd în zare.

O lumină lină Pentru noi apare…

O lumină lină Pentru fiecare.

O lumină lină.

Dinspre mândrul Soare.

O lumină lină Vine şi străluce, O lumină lină Pân' la noi ajunge…

Iuliana Mușei – clasa a IV-a Premiul III – revista Copilăria, leagăn de vis, *concursul*

„*Autori*, *copiii*", *1999*

Dewtufi, ut *Hwdou*…

A fost odată ca niciodată, că de n-ar fi fost, nu s-ar mai povesti.

Demult, în oraşul Hârlău, într-un magazin de jucării, pe raftul din mijloc, într-un colţ, se afla o jucărie mică, ieftină, ce înfăţişa un mieluţ. Pe când toate celelalte jucării îşi găsiseră un stăpân, acea jucărie nu era cumpărată de nimeni. Motivele nu se ştiu: poate că era prea mică, sau poate că nu înfăţişa pentru unii ceva interesant, sau, cine ştie?!…

Zilele treceau, iar jucăria devenea tot mai pustiită şi nedorită.

Vedea adesea cum celelalte jucării îşi luau valizele şi se urcau vesele în trenul plin de călători.

— Gata, plecăm! Plecăm! Am fost alese „Miss jucăria" şi am câştigat o excursie! La revedere, tu rămâi tot aici!

— Aici, răspundea tot mai stins mieluţul.

Din când în când, vânzătoarea mai dădea cu pământuful peste el. Jucăria era tristă şi se întreba:

— „Dacă ei nu mă vor, oare trebuie să mai rămân?”

Când era singur-singurel, cânta, gândind că aşa, poate, s-ar mai înveseli puţin. Cântecul său îţi înmuia inima: „Eu sunt mic, Tare mic, îi iubesc, îi doresc, dar

…Toţi… toţi… mă dispreţuiesc…”

Câteodată, de atâta supărare, ajunsese să-şi dorească chiar moartea. Mâhnirea din sufletul său nu-l mai lăsa să doarmă.

Într-o seară, mama jucăriei, Zâna Stejarului – căci din stejar era făcută jucăria – i-a spus să se culce, căci a doua zi vor face o călătorie cu trenul.

Mieluţul a dormit până când zorii şi-au întins aripile luminii.

La următoarea oră a dimineţii, un călător, uitându-se printre jucării, a luat mieluţul în mână, zicând:

— De când caut pentru băiatul meu un mieluţ! Se apropie Pastele şi mielul simbolizează… ce?! spuneţi-mi voi, copii! Ştiţi, nu?

Fii binevenit în viaţa familiei mele!

Luă cu grijă mieluţul, mulţumind vânzătoarei şi porni spre casă, mulţumit. Ce fericit era mieluţul! Singurătatea şi tristeţea lui luaseră sfârşit…

Mihaela Lungu clasa a IV-a

Sugestii practice

Ce *pol* (ace *dmia wâm dikaw*

Pe o coală de mărimea unui caiet, desenează imaginea unui iepuraş. Aşezând încă o coală, suprapune şi decupează în dublu exemplar imaginea realizată.

Folosind acuarela şi carioca, încearcă să colorezi cât mai frumos cei doi iepuraşi.

După ce s-au uscat, lipeşte-le marginile de jur-împrejur: picioarele, trunchiul cu codiţă şi gâtul. Partea de sus, reprezentând capul, las-o nelipită, deoarece pe acolo vei introduce scrisoarea adresată Iepuraşului, scrisoare în care îi vei putea spune ce doreşti să îţi aducă de Paşti, dacă meriţi şi dacă ai de făcut vreo promisiune în

legătură cu notele, calificativele, comportarea la şcoală şi în afara ei.

În mod asemănător, poţi realiza coşuleţul cu ouă de Paşti. În plus, poţi adăuga o panglică frumos colorată coşuleţului, panglică pe care vei scrie urarea de Paşti: Hristos a înviat!

Pe cartonaşele pe care ai desenat ouăle, poţi desena sau lipi florile primăverii sau modele cu cruciuliţe. Poţi desena chiar şi imagini ale lui Iisus, dacă ai talent, sau personaje din desenele animate îndrăgite de tine.

Încearcă! Cooperează cu colegii, la ora de abilităţi practice.

A *mwiil* luciri…

Un clopoţel a început să se smucească deasupra uşii, speriat. Parcă vrea să-şi rupă frânghiuţa şi s-o ia la fugă. Intru în clasă.

Pupitrul e înalt. Mă ridic în vârful picioarelor, mă sprijin în coate şi abia izbutesc să mă aşez, strâmb, pe-o margine de bancă. Fetele se foiesc o vreme, pe urmă se astâmpără. E aşa de linişte, că se aude cum îşi strigă Humă, pe stradă, covrigii lui săraţi…

— Casian Alexandra!

E numele meu. Ştiu. Dar nu răspund. Pe mine nu mă strigă nimeni aşa, toată lumea mă strigă Luchi…

Îmi vine-a râde. Aşa-i de caraghios să te strige cineva Casian Alexandra! Ca şi cum ar striga-o tata pe mama, în loc de Catia, Casian Ecaterina.

Doamna se uită la mine şi râde.

Are – un dinte de aur, drept în faţă.

— Cu mata vorbesc, fetiţe. Cum te cheamă?

Am uitat că banca e înaltă şi cad de sus, bocănind, în picioare. Simt în jurul meu râsul stăpânit al clasei.

— Cum îţi zice mama acasă? stăruie doamna blând, dar c-un fel de nerăbdare parcă.

— Luchi! sare de lângă mine, repezind înainte două degete ascuţite, una bondoacă şi zburlită, Luchi, ca la căţei!

Toate fetele se uită la mine. Încă nu râd, dar ochii lor împung şi dor. Şi dintr-odată mi-e ruşine de numele meu, mi-e ruşine de mine, mi-e ruşine de tot.

— Nu-i adevărat! Acasă, mama îmi zice… Casian Alexandra! Răspund repede, ca să se isprăvească odată, uitându-mă urât spre zburlită.

S-a isprăvit. Nu mă mai întreabă nimeni nimic. Mă aşez la locul meu şi mă uit la mine, la fetiţa asta nouă pe care-o cheamă Casian Alexandra şi pe care parcă n-o cunosc.

Casian Alexandra are şorţ negru, de sub care nu i se mai văd genunchii, ciorapi lungi prinşi cu gumă de pieptăraş, şi guler de pichet alb, care o supără priţin, cum o supără şi cozile împletite prea strâns, care-i trag ochii spre tâmple ca la chinezoaice. Stă cuminte, cu mâinile

pe pupitru, şi i-e ruşine că o cheamă Luchi, ca pe căţei…

Dar nu-i adevărat. N-o cheamă Luchi. Luchi nu mai este. A rămas pe undeva pe-acasă, poate în lădiţa din cameră, printre resturile de jucării pe care nu le mai ştie ce-au fost şi care nu mai au nume. %

Luchi era mică, Luchi era proastă, Luchi era caraghioasă.

Luchi era fericită…

Lui Casian Alexandra i-e milă de Luchi. i-e milă, ca de păpuşa moartă, căreia i-a cules ochii verzi şi reci de pe covor, într-o dimineaţă de Crăciun… demult…

Mă uit la turnul bisericii, pătrat şi greu. Două ciori încearcă să se aşeze* alături pe spiţele crucii. Dar vântul le umflă penele şi le suflă jos.

Le văd limpede, pe urmă cenuşii, ca printr-o ploaie măruntă şi deasă. Liniile se strâmbă. Turnul stă cam hait, crucea s-a întors ca semnul înmulţirii. Cum să nu cadă ciorile, săracele?

Ceva fierbinte îmi frige obrajii reci, şi doar nu plâng.

— Ce ai, Casian? Ţi-e rău?

— Nu, doamnă…

Nu i-e rău lui Casian, îi vine să plângă în gura mare şi nu poate. Dacă doamna ar fi întrebat-o: s

— Ce ai, Luchi?

Poate că ar plânge. Şi ar fi mai bine…

Dar Luchi nu mai este nicăieri. Luchi a murit. În locul ei, o şcolăriţă cuminte clipeşte mărunţel şi-şi înghite lacrimile care au, pentru întâia oară, un gust de cenuşă… A murit Luchi…

S-a născut în satul Cotul-Vameşului, lângă Roman. A iubit mult plaiurile moldovene şi oraşul copilăriei. Printre volumele sale de poezii, se numără şi Lumini şi umbre, Fluturi de noapte, Poezii, Grădina cu amintiri.

Dintre paginile literaturii pentru copii, mult îndrăgite sunt volumele Baba Iarna intră-n sat *şi* Prietenii mei, scriitorii.

Lucian Lupu

Întrebări

1, Ce anunţă clopoţelul?

2 Despre ce moment important din viaţa sa ne vorbeşte poeta?

3. Cum este prezentat momentul întâlnirii fetiţei cu doamna învăţătoare?

4. Cu ce nume era alintată şcolăriţa, acasă?

5. De ce nu a răspuns la auzirea numelui ei adevărat?

6. Cum se desparte mica şcolăriţă de numele Luchi?

3

Alcătuieşte noi enunţuri cu expresiile:

— „să-şi rupă frânghiuţa”;

— „stăruie doamna blând”;

— „bondoacă şi zburlită”;

— „vântul le umflă penele”;

— „o şcolăriţă clipeşte mărunţel”;

— „lacrimi cu gust de cenuşă”.

2 Transcrie fragmentele din lectură în care autoarea descrie chipul elevei Casian Alexandra, respectiv chipul micuţei Luchi.

3 Alcătuieşte planul de idei al textului.

4. Povesteşte fragmentul în care poeta exprimă părerea de rău a fetiţei pentru pierderea numelui de alint. 5 Explică versurile:

„Învăţătura e averea
Ce pururea o duci în gând
Şi, fără raza ei, puterea
E doar un colb purtat de vânt”.

(Nicolae Tăutu – *învăţătura*)

Tema campionilor

1 Realizează o compunere în care să evoci prima ta întâlnire cu

şcoala şi cu învăţătoarea.

Alcătuiţi un album al clasei în care să adunaţi imagini ale celor mai importante activităţi desfăşurate în clasele l-IV şi impresii personale exprimate în texte ce poartă titlul:

Rămas bun, clase primare!

Sugestii practice

Dacă aţi alcătuit albumul clasei (cerut la tema campionilor), înfăşuraţi-l cu o panglică pe care v-aţi semnat fiecare numele, clasa, anul de studiu.

Îi puteţi adăuga un set de desene cu aceeaşi temă – „Rămas bun, clase primare!"

Dăruiţi-l dascălului ce v-a ajutat să pătrundeţi în lumea minunată a cunoaşterii. Va fi o surpriză plăcută.

y

— EVALUARE CURENTĂ

Probă scrisă

1. Redă, în scris, planul ideilor principale ale textului *A murit Luchi*... de Otilia Cazimir.

2. Pornind de la ideile principale, povesteşte, în scris, textul. Utilizează, în povestire, următoarele expresii:

„Să-şi rupă frânghiuţa";

„Stăruie doamna blând"; „bondoacă şi zburlită";

„Vântul le umflă penele";

„O şcolăriţă clipeşte mărunţel";

„Lacrimi cu gust de cenuşă".

3. Comentează, pe scurt, proverbul „Cine are carte are parte".

DIN CREAŢIILE COPIILOR

Howuw fewt, ceoaie *primaul*

O zi ploioasă de primăvară. Stau întinsă, cu mâinile sub cap, ascultând cântecul stropilor ce se lovesc de geam. Închid ochii şi imagini vechi mă împresoară din toate colţurile memoriei. Ploaia îmi picură lacrimi în suflet. Amintirile sunt şterse, ca într-o fotografie prost developată, dar, încet, devin din ce în ce mai prezente. Este clipa în care trag linia şi adun cei patru ani de şcoală primară...

...M-a trezit de dimineaţă o rază călduţă de soare, care mi se juca

pe pleoape. Apoi glasul mamei: „Trezeşte-te, mergem la şcoală!”. „Şcoală!” – un cuvânt care revenea din ce în ce mai des în convorbirile noastre. La început mă înspăimânta, mi se părea ceva măreţ, cu neputinţă de ajuns. Apoi mi s-a explicat că acolo voi învăţa multe, că voi afla atâtea noutăţi, dar frica persistă într-un colţ al inimii.

Pe umeraş şedeau cuminţi uniforma, şorţuleţul albastru, guleraşul şi manşetele albe ca petala de crin, toate scrobite.

Le-am îmbrăcat cu evlavie, mi-am aşezat fundele în păr, am luat ghiozdanul şi, cu un buchet de flori în mână, am pornit spre locul în care mi s-a deschis universul cunoaşterii.

Mi-am adus aminte de castanii înfloriţi din faţa şcolii, precum şi de primii paşi pe porţile larg deschise. În curtea şcolii era larmă mare. Vechii colegi se strigau veseli, îşi povesteau amintiri din vacanţă… Noi, bobocii, stăteam stingheri, strângând mâna mamei, care ne însoţea, şi cu priviri înfricoşate tresăream la auzul forfotei din jur. Ne uitam la şcoala înaltă cu geamuri mari, care avea să ne-nghită acuşi-acuşi, ca un balaur din poveşti.

Dar deodată a apărut Dânsa! Cu privirea caldă şi veselă, cu glas blând, cu chip de zână, doamna învăţătoare ne-a chemat lângă dânsa, aşa cum o cloşcă îşi strânge puii la vreme de furtună.

I-am înmânat timidă florile, o ultimă privire spre mama şi am păşit în şcoala mare. Toate spaimele se risipiseră ca puful de păpădie. Clădirea ce mă speriase devenea un palat sub vocea liniştitoare a doamnei învăţătoare.

Şi uite aşa a început aventura cunoaşterii. Am descifrat, încet-încet, sub grija, dar şi severitatea doamnei, misterul literelor şi al cifrelor, tainele istoriei şi ale geografiei, şi multe alte taine în care am pătruns cu acea curiozitate naivă a copilului de şapte ani şi care sunt adevărata zestre cu care mergem spre viaţă…

Dar toate acestea au trecut ca un vis frumos şi am ajuns la clipa despărţirii. Cei patru ani s-au risipit în cele patru zări, lăsând încrustate în inima mea amintiri de neşters.

Mă înfioară gândul că nu mă voi mai întâlni zilnic cu chipul drag al doamnei învăţătoare, că nu-i voi mai auzi glasul vesel sau dojenitor, că nu-i voi mai vedea ochii luminoşi. Imaginea ei va rămâne o icoană

veşnică ce-mi va călăuzi paşii în viaţă.

Păşim într-o altă etapă a vieţii noastre, poate ne vom despărţi, nu toţi vom rămâne în aceeaşi clasă. Am crescut, nu mai suntem boboceii de mai ieri, drumul nostru urcă-urcă, încercând să ne ducă pe culmile cunoaşterii. Dar primii patru ani de şcoală, când, cu mâna tremurând încercam să scriu, când cu glas mic încercam să silabisesc primele cuvinte, vor rămâne în suflet ca o casetă cu bijuterii de familie.

Am citit zilele acestea o poezie care m-a înduioşat şi pe care vreau să v-o dedic, doamnă învăţătoare:

„Sunteţi micuţă şi gingaşă ca o floare şi-aveţi un glas ce prinde, în surdină, Mireasma florilor gingaşe din grădină. Când dojeniţi aveţi în glas tristeţe; Aţi vrea ca toţi copii să înveţe. Când un copil vă dovedeşte lene, O lacrimă ascundeţi printre gene. Luaţi la toate parte, Tristeţe şi plăceri, De aceea vă-nconjoară Dulci amintiri de ieri".

Nostalgia mi s-a cuibărit în suflet ca o caracatiţă ce îmi strânge inima, lăsându-mi un gust amar.

Anii ce au trecut mi-au ascuţit mintea să pătrund în tainele cărţilor, pentru a vedea ce-i bine, ce-i frumos, ce-i demn.

Un glas tremurător şi o lacrimă-ntre gene străbat timpul: RĂMAS BUN, DOAMNĂ ÎNVĂŢĂTOARE…

Cristina Vulpe – clasa a IV-a Premiul I – faza judeţeană a concursului de literatură

„Minai Eminescu", Iaşi, *1994*

Dascăle.

Pentru mine Tu eşti Lumina.

De n-ai fi Tu.

Fără căldura Ta, n-aş înţelege frumuseţea firii.

…Mi-e gândul azi şi aripă şi stea, îţi mulţumesc şi mă înclin în faţa Ta, Zeu al copilăriei mele, Tu, Dascăle, Măria-Ta.

Silviu-Nicolae Pârâială – clasa a IV-a Premiul I – faza judeţeană a concursului de literatură

„Minai Eminescu', Iaşi, *1996*

„LIMBA NOASTRĂ-I O COMOARĂ" (sugestii pentru o şezătoare literară)

În sala de clasă, un grup de copii desfăşoară un joc, pornind de

la creaţii din folclorul copiilor, însoţite de mişcare:

a) „Un ţânţar milionar Venea de la potcovar

Şi striga, pe cât putea, Că-i scosese o măsea!”

b) „Antan, tichitan Urechilă, căpitan, Lupul tremură pe scară, Iar tu ieşi afară!”

c) Un alt grup de copii face repetiţie cu marionetele, cântând: Carnaval, carnaval.

Vesel carnaval.

Vă poftim acum pe toţi

Vă poftim la bal!

— Eu sunt Albă-ca-Zăpada Din căsuţa cu pitici.

— Eu sunt vulpea cea roşcată.

— fără eu sunt un arici!

— Hm! Eu sunt veselul Păcală!

— Eu, Motanul încălţat. Chiar acum cu şoriceii Am dansat!

— Noi suntem trei iezi cuminţi şi cântăm în cor!

— Eu sunt mare vânător, La bunici am pornit, Dar pe lupul din poveşti Nu l-am întâlnit!

d) Dialog între colegi:

— Ce-i atâta gălăgie?

— Cum, Ciprian, nu ştii ce zi este astăzi?

— Luni, marţi, miercuri, joi, vineri, sâmbătă, duminică, ce-o fi oare?!

— Hai să-l ajutăm, copii! Azi e zi de şezătoare!

— Şezătoare, ce-o mai fi şi asta oare?!

— Stai să vezi…

LICURICIUL:

„Chiar acum din crâng venii şi c-o veste bună, Iarăşi e concert, copii, Vin şi eu, şi tu să vii, Mergem împreună! Vrei programă lămurit? Stai puţin să caut…”

COPIII:

Dar tu cine eşti?!

LICURICIUL:

Eu sunt licuriciul! Mă primiţi şi pe mine la şezătoare?

I

COPIII:

Desigur!

3

LICURICIUL (după cântecul din filmul pentru copii „Veronica”): Eu sunt licuriciul

Precum vezi,»

Sunt un ciob dintr-o stea.

Eu sunt licuriciul.

Şi zbor numai noaptea.

Ce să fac, asta e viaţa mea!

(joc cu bătaie din palme)

Ti, li, bum, bum, bum.

De trei ori peste cap, halei hap!

Di, li, dum, di, li, dum, di, li, dum halei hap, halei hap, halei hap, hap, hap!

COPIII:

Bine ai venit, licuriciule!

LICURICIUL:

Dar n-am venit cu mâna goală! Am şi eu invitaţii mei. Sunt nume cunoscute vouă şi o să le dau drumul pe rând din traista fermecată, să vedem, dacă ghiciţi. CINE ESTE PERSONAJUL?! (Se aşază, la tablă sau pe un suport, o floare de mărimea blocului de desen pe care este scris titlul jocului; rând pe rând se interpretează rolurile şi se ghicesc personajele.)

1. „Nu-i rău, măi Ştefane şi Smărănducă, să ştie şi băiatul tău oleacă de carte! Cartea îţi aduce mângâiere, înţelepciune şi, la drept vorbind, nu eşti numai aşa, o vacă de muls pentru fiecare!…”

(Bunicul David Creangă, din Pipirig – *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă)

2. „Ei, şi cine-i vulpea? să îndrăznească numai s-apară, şi eu haţ! îi scot ochiul cu ciocul!”

(Puişorul – *Puişorul şi vulpea*, de Ion Pas)

3. „Da” bine, ghiavole, aici ţi-i căldatul? Coboară-te jos, spânzuratule!”

(Mătuşa Mărioara – *Amintiri din copilărie*, de Ion Creangă)

4”. Ce bucurie pe noi, Crăciune, i-a venit pe lume, La noi S-a născut

Domnul cel de sus.

Domnul Cerului şi-al pământului…”

(Baba Iova – *Legenda naşterii lui Iisus*, de Simion Florea Marian)

5. „Degeaba-mi spui, babo, că fata mea e leneşă, supărăcioasă şi rea la inimă. Mie parcă tot nu-mi vine să cred…”

(Moşneagul – *Fata babei şi fata moşneagului*, de Ion Creangă)

Apare un fluturaş-copil. Către licurici:

Am avut noroc

Să te întâlnesc.

De azi înainte

Aici poposesc.

Copiilor să le vorbesc!

Voi ştiţi şi multe poezii!

Cine recită mai bine

Ca să le ghicească, cine?!

Se aşază pe tablă al doilea element floral pe care este scris titlul jocului: RECUNOAŞTEŢI VERSURILE?

Copiii recită, iar ceilalţi ghicesc poezia şi autorul.

1. „De pe-o bună dimineaţă cu tulpină de cârcel

A sărit un gândăcel cu mustăţile de aţă”.

(De *pe-o bună dimineaţă*, de Otilia Cazimir)

2. „Chiar acum din crâng veni şi c-o veste bună:

Iarăşi e concert, copii… Merg şi eu, şi tu să vii, Mergem împreună!”

(*Concertul primăverii*, de George Coşbuc)

* 3. „A trecut întâi o boare Pe deasupra viilor

3

Şi-a furat de prin ponoare Puful păpădiilor”.

(*Rapsodii de toamnă*, de George Topârceanu)

4 „Mult e dulce şi frumoasă;

Limba ce-o vorbim, Altă limbă armonioasă la ea nu găsim”.

(*Limba românească*, de George Sion)

Apare greierele cu o chitară sau o vioară. Dirijează. (Cântă toţi

copiii *Limba românească*, de George Sion.) Greierele are ochelari pe nas, este profesor şi desface o mapă cu ghicitori literare.

Aşază la tablă plăcuţa cu numele următorului joc: RECUNOAŞTEŢI PERSONAJELE, LECTURA, AUTORUL!

Ghicitori literare

1, „Răchita străjuită de licurici şi flori l-a găzduit pe cei doi călători".

(Lizuca şi Patrocle – *Dumbrava minunată*, de Mihail Sadoveanu)

2, „Gândăcelul a murit Uite-aşa în pumn strivit".

(Gândăcelul – *Gândăcelul*, de Elena Farago)

3, „E un lup venit din crâng Vără-n sac copii de plâng".

(Lupul – *Cântec*, de George Coşbuc)

4, „Curios din fire, împăratul zise:

— Prea mândre fecioare, Cum mă iubiţi oare?"

(împăratul – *Sarea în bucate*, de Petre Ispirescu)

5. „E o-mpărăţie, undeva, Cu locuri veşnic albe, Stăpâna lor cu nesfârşită viaţă Are o inimă de gheaţă".

(*Crăiasa zăpezii*, de Hans Christian Andersen)

6. „L-a păcălit o vulpe şi-un motan şi-a rămas fără un ban".

(Pinocchio – *Pinocchio*, de Carlo Collodi)

7. „Pe cer cocorii iar vâslesc şi galben cornii înfloresc, Păscându-şi turma de mioare, De ce e trist băiatul oare?"

(Copilul – *Un om năcăjit*, de Mihail Sadoveanu)

Apare un moş cu o tobă în care bate ritmul, cântând: HAI la MOŞIT CU PROVERBE!

Are pe mână mai multe frânturi de proverbe. Desface cartonul cu numele activităţii şi-l aşază la tablă sau pe suport. Se cântă:

Hai la moşu' cu proverbe, Dai un leu, da' ştii că fierbe, Fierbe-n sus şi fierbe-n jos, Hai la moşu' cu proverbe!

Moşul desface pe rând setul de proverbe ilustrate, iar elevii rostesc proverbele corespunzătoare imaginii.

Se adaugă faptul că cine nu trece de această probă, deci de poarta proverbelor, nu mai poate participa la probele următoare ale şezătorii literare. 1 Cine aleargă după doi iepuri

Nu prinde niciunul. 2 – Cine are carte are patru ochi.

Buturuga mică răstoarnă carul mare.

4 Cine se scoală de dimineaţă departe ajunge.

5 Se împacă precum câinele şi pisica.

6 Pisica blândă zgârie rău.

Ulciorul nu merge de multe ori la apă. etc.

3

Se desemnează copiii câştigători, iar moşul scoate un săculeţ, din care aşază pe tablă un element decorativ cu GHICITORI ILUSTRATE. Imaginile pot fi realizate şi de către copii. Cu ochii închişi, fiecare copil extrage un jeton, având ca sarcină să spună o ghicitoare corespunzătoare imaginii alese.

Se aleg câştigătorii. Activitatea continuă cu audierea unor versuri pe care elevii trebuie să le rostească mai departe.

JOC – SPUNE MAI DEPARTE!

1. „Ce te legeni codrule”… „Codrule, codruţule”…

3. „Somnoroase păsărele”…

„Pe la cuiburi se adună”… 4 „Copii eram noi amândoi”…

„Frate-meu şi cu mine”… Un grup de copii recită, ridicând plăcuţa: CINE ESTE AUTORUL? l „Avu numele Mihai.

Drag poet pe-al nostru plai.

Lacul, codrii, floarea, ţara l-a-ndrăgit şi-a doinit ţara.

Ce-a scris prin noi trăieşte.

Spuneţi, deci, cum se numeşte?

2. Ceilalţi răspund: Mihai Eminescu.

Se audiază cântecul *Eminescu*.»

Versuri: Grigore Vieru Muzica: Ion Aldea-Teodorovici

Se descoperă expoziţia de desene ce ilustrează poeziile parcurse.

3. „Prin pana lui, Cerneală, povesteşte.

E un Ceahlău

Vorbind în românește”.

(*Mihail Sadoveanu*)

4 „A scris cu gingăşie cu pana-i ce încântă Despre o lume care nu cuvântă”.

(*Emil Gârleanu*)

5. „Cine a scris Cântece, poezii şi giuvaierurile de rapsodii?”
(*George Topârceanu*)
Auziţii muzicale: *Răsai*
Versuri: Grigore Vieru Muzica: Ion Aldea-Teodorovici
3

Copiii sunt aşezaţi în semicerc, jumătate din elevii clasei au în mâini o panglică tricolor cu spice de grâu împletite sau presărate în mănunchiuri. Se rotesc, înfăşurându-se împreună în tricolor.

Cealaltă jumătate a clasei aşază flori lângă cărţile expoziţiei cu tema: „CARTE FRUMOASĂ, CINSTE CUI TE-A SCRIS…”

Apare un personaj, îmbrăcat în costum naţional:

NICĂ:

Dragi copii, atâtea cântece şi poezii ştiţi.

Dar de mine vă mai amintiţi?!

Am o surpriză pentru voi. (Scoate din traistă mai multe cartonaşe cu versurile încurcate ale unor ghicitori literare. Le împarte la două grupe.) Aşezând în ordine cartonaşele, prima grupă va obţine: „Într-o vară, pe la moşi, O mătuşă cam haină L-a prins pe nepotul său chiar în pomul din grădină”. „Pupu-pu! Stă cocoţată, Cântă în tei şi e moţată”.

La alegere, se va prezenta dramatizarea unuia dintre textele: *Pupăza din tei* sau la *cireşe*.

Se poate încheia şezătoarea cu un dans popular sau cu interpretarea cântecului popular *Noi suntem români*!

Se completează harta conturată cu brâu de flori şi tricolor, cu miniportretele poeţilor şi scriitorilor, localizând ţinutul în care s-au născut.

Audiţie muzicală:

Limba noastră

Versuri: Alexe Mateevici

Muzica: Dumitru Chiriac

Se recită *Nu uita că eşti român* (versuri populare)

Nu uita că eşti român, Că sus în deal, la tine-n sat Popa Ioan te-a botezat şi lelea Stanca te-a ţinut Un an la sân… Nu uita că eşti român, Că tatăl tău şi mama ta, Bunicul şi bunica ta Te-au învăţat dintotdeauna

Să fii bun… Nu uita că eşti român, că tatăl tău a fost cioban, Bunicul tău a fost Traian şi-n ţara asta te-ai născut să fii stăpân…

Răâai de Giujolte *Vum*

Dragu-mi-i a te cânta Scrisule venit din stele, Orice literă a ta ia pe ochii maicii mele Dornic o sărut.

Răsai, răsai, răsai.

Ca grâul verde, ca lacrima.

Răsai, răsai, răsai.

Şi nu te mai pierde.

Iubirea mea.

Oare pe ce planetă am trăi Dacă Pământul nu ar mai fi, Viaţa ce formă ar avea Dacă Pământul n-ar exista?…

3

„Oare pe ce planetă am trăi Dacă Pământul nu ar mai fi, Viaţa ce formă ar avea Dacă Pământul n-ar exista?…”

3

20.000 de Begte aud *mm*

Cap Md XUII

Ajunserăm, în sfârşit, la marginea pădurii, care era, fără îndoială, unul dintre cele mai frumoase colţuri ale nemărginitului domeniu al căpitanului Nemo. El o socotea proprietatea sa. De altfel, cine s-ar fi putut gândi să-şi însuşească aceste domenii din fundul mărilor? Ce alt pionier mai îndrăzneţ ar fi venit, cu toporul în mână, să taie drum prin tufişurile întunecate de acolo?

Pădurea era formată din plante mari, arborescente. Când am pătruns pe sub bolţile ei înalte, privirile mi-au fost atrase de ciudata aşezare a crengilor – aşezare cum nu mai văzusem până atunci.

Niciuna dintre plantele care creşteau pe solul acestei păduri, niciuna dintre ramurile arbuştilor nu se târa, nu se îndoia şi nu se întindea orizontal. Toate se înălţau spre suprafaţa oceanului. Nu era fir, nu era panglică, oricât de subţire era ea, care să nu stea dreaptă ca o sârmă. Fucuşii şi lianele se întindeau, urmând o linie ţeapănă, perpendiculară, aşa cum le obligă demnitatea elementului care le crease; dacă le îndepărtam cu mâna, ele reveneau la poziţia de la început, de cum le dădeam drumul. Aici era domnia verticalităţii.

În scurtă vreme mă deprinsei cu aşezarea aceasta neobişnuită, ca şi cu întunericul care ne învăluia. Solul pădurii era presărat cu stânci ascuţite de care cu greu te puteai feri. Flora submarină mi s-a părut destul de bogată, mai bogată decât a zonelor arctice sau tropicale. De la început am amestecat, fără să vreau, regulile între ele, luând animalele drept plante. Dar cine s-ar fi aşteptat? Fauna şi flora sunt atât de apropiate în lumea submarină!

Am observat că toate exemplarele acestea ale regnului vegetal erau prinse foarte uşor de fund, lipite de rădăcini, nepăsătoare faţă de nisipul, scoicile, pietrişul sau alte corpuri solide pe care stau – ele nu cer *Sabjn Bălaşa* – *Sfinţii delfini* hrană, ci doar un punct de sprijin. Plantele acestea se întreţin singure, şi principiul existenţei lor se găseşte în apa care le susţine şi care le hrăneşte. Cea mai mare parte dintre ele aveau, în loc de frunze, un fel de plăcuţe de forme ciudate, de un colorit mărginit doar la câteva culori: roz, carmin, verde, măsliniu, roşcat şi brun. „Curioasă abatere de la legile naturii şi uimitor mediu mai e acesta, în care regnul animal înfloreşte, iar regnul vegetal, nu!" a spus un naturalist inteligent.

Printre arbuştii mari cât copacii, din zonele temperate, la umbra lor udă, se îngrămădeau adevărate tufişuri de flori vii şi, ca să se întregească priveliştea, peştii-muscă zburau din creangă în creangă ca nişte colibri.

Pe la ora unu, căpitanul Nemo dădu semnalul de oprire. Eu, unul, n-am putut decât să mă bucur când ne-am culcat sub un leagăn de alarice, ale căror crengi ascuţite semănau cu săgeţile.

Popasul acesta scurt a fost o adevărată desfătare. Nu ne lipsea decât plăcerea unei convorbiri. Dar nu era cu putinţă nici să vorbeşti, nici să răspunzi. Totuşi, mi-am apropiat casca mea mare, de aramă, de capul lui Conseil. Am văzut cum ochii lui străluceau de mulţumire şi, ca să-şi arate bucuria, bietul băiat se zbuciuma în carapacea lui într-un fel nespus de caraghios.

Mă miram că după patru ore de drum nu eram lihnit de foame. Care să fi fost pricina acestei stări neobişnuite a stomacului n-aş putea spune. În schimb, simţeam o nevoie grozavă să dorm, aşa cum li se întâmplă tuturor scafandrilor. Ochii mi se închiseră curând îndărătul

sticlei groase şi căzui într-o amorţire de neînvins, pe care numai mişcarea făcută în timpul mersului îmi dăduse până atunci putinţa să o înfrunt. Căpitanul Nemo şi vânjosul său tovarăş, întinşi în cristalul limpede al apei, se culcară şi ei. N-aş putea spune cât am dormit, dar, când m-am trezit, mi s-a părut că soarele coboară spre orizont. Căpitanul Nemo se şi sculase. Tocmai mă gândeam să-mi dezmorţesc puţin corpul, când o apariţie neaşteptată mă făcu să sar în picioare.

La câţiva paşi, un păianjen mare, monstruos, înalt de un metru, mă privea cu ochii săi tulburi, gata să se repeadă spre mine. Cu toate că haina de scafandru era destul de groasă ca să mă apere de muşcăturile fiarei, nu mi-am putut stăpâni o mişcare de groază. Conseil şi marinarul de la Nautilus se treziră în acelaşi clipă. Căpitanul Nemo făcu un semn însoţitorului său şi acesta doborî păianjenul dintr-o lovitură dată cu patul puştii. Groaznicele braţe ale monstrului se zbârciră în spasme înfiorătoare.

Vocabular *fucuşi* – alge brune *regn* = parte a lumii vii *regn vegetal* = totalitatea plantelor *regn animal* = totalitatea animalelor *naturalist* = persoană care se ocupă cu studiul ştiinţelor naturii ţ *spasm*][= contracţie, tremur

1. Care sunt personajele principale ale textului prezentat?
2. Cine este stăpânul pădurii submarine?
3. Cunoşti ora şi locul de popas al echipajului căpitanului Nemo?
4. Ce le-a lipsit călătorilor în minunatul popas?
5. Ce vietate a apărut pe neaşteptate? 6 Cine a ucis monstruosul păianjen?

7. Ce te-a impresionat mai mult în această lectură?

Exerciţii şi teme

1. Alcătuieşte enunţuri cu următoarele expresii:

„Plante mari, arborescente”;

„Ciudata aşezare a crengilor”;

„Linie ţeapănă, perpendiculară”;

„Domnia verticalităţii”;

„Flora submarină”;

„Zone arctice”;

„Zone tropicale”;

„Lumea submarină”;

„Regnul vegetal, regnul animal”;

„Groaznicele braţe ale monstrului”;

„Spasme înfiorătoare”.

2. Descrie pădurea submarină, folosind expresiile artistice care ţi-au plăcut mai mult.

3. Precizează câteva date referitoare la modul de viaţă al plantelor şi animalelor din pădurea submarină.

4. Comentează observaţia naturalistului:

„Curioasă abatere de la legile naturii şi uimitor mediu mai e şi acesta, în care regnul animal înfloreşte, iar regnul vegetal, nu!”

5. Transcrie:

a. fragmentul în care autorul vorbeşte despre flora submarină;

b. partea din text în care ne este prezentat popasul.

6. Citeşte cu atenţie următorul fragment:

„«Popasul acesta scurt a fost o adevărată desfătare. Nu ne lipsea decât plăcerea unei convorbiri. Dar nu era cu putinţă nici să vorbeşti, nici să răspunzi.»

Imaginaţi-vă o lume în care nimeni nu ar putea vorbi şi nimeni nu ar putea răspunde”.

Cum crezi că ar putea fi această lume?

7. Care crezi că ar putea fi cauza pentru care scafandrii aflaţi în mediul submarin simt nevoia să doarmă?

8. Enumera:

a. pericole din lumea imaginară; le poţi căuta şi în lecturile

parcurse – poveşti, basme, legende, fabule, creaţii populare, literatură ştiinţifico-fantastică;

b. pericole din lumea reală; precizează cum pot fi prevenite acestea sau cum pot fi înlăturate, atunci când au apărut deja.

9. Încearcă să identifici ce pericole ar putea ameninţa Pământul, planeta locuită de noi.

10. Cum crezi că ar putea contribui oamenii mari la salvarea Planetei Albastre? Dar copiii?

11. Alcătuieşte o compunere cu titlul „Dacă Soarele moare…"

Tema campionilor

1 Descrie un colţ de natură imaginar. Ilustrează-l cu desene realizate de tine. Comentează, împreună cu colegii, aceste desene.

2. Imaginează-ţi o întâlnire între locuitorii diferitelor planete.

3. Realizează o compunere cu titlul „S.O.S., Natura!"

EVALUARE SUMATIVĂ

„Ce poate fi mai emoţionant decât să citeşti rândurile scrise de un copil, cu sinceritate şi profunzime, adeseori surprinzătoare?" învăţătorul

Uiaez la a *hm mi km*

(*mu*)

1 Ai nevoie de ajutor?!

Ar trebui să încercăm să parcurgem împreună mai multe etape.

3

1. Subiectul e gata formulat, da? Vrei altul? Poate „Gânduri de copil", poate „Aş vrea…", sau „Gânduri pentru mileniul IM". Exprimă-ţi dorinţa!

2. Orice subiect trebuie foarte bine înţeles. Discutaţi în clasă ce ar pwtea face o lume mai bună, ce ar putea fi, sau ce ar trebui să însemne pentru noi o lume mai bună. Expuneţi-vă ideile personale!

3. Orice text reuşit are la bază o documentare. Documentarea constă în căutarea exemplelor necesare, alegerea, adunarea datelor, consultarea unor J texte, a unor culegeri şi a altor materiale, emisiuni preferate de tine.

Nu uita „experienţa personală"!

Felul în care fiecare dintre noi observă mediul natural, social,

familial, de joacă, concluziile noastre.

Ai voie, în cadrul unui text, să remodelezi realul, să-l reordonezi, să-l recreezi, într-o mare varietate de forme, mergând până acolo unde o persoană – cu care te întâlneşti pe stradă, în familie, în parc, în şcoală, în excursie – poate convieţui laolaltă cu fiinţe şi fapte de pe alte planete.

SFATURI:

Pregăteşte-ţi ideile, dar nu căuta fraze gata elaborate!

Gândeşte! Gândeşte, vorbeşte şi scrie! Ideile tale pot fi minunate! Fă-le cunoscute şi celorlalţi!

Nu te lăsa prins de capcana uitării subiectului de la care ai plecat! Mulţi colegi ai tăi cad în ea!

Eşti gata? Trecem la următoarea etapă!

4. Planul eseului

Planul simplu? Notează principalele idei. Stabileşte părţile mari ale eseului.

Un plan bun are cam 3 – 4 idei mari (diviziuni). Dă-le viaţă!

Planul dezvoltat? Este necesar, cred.

Propune-ţi, pentru fiecare idee principală, alte idei, mai mici, secundare (subdiviziuni).

Nu uita de părţile eseului: introducere, cuprins, încheiere!

5. Redactarea eseului

Te-ai înarmat suficient? Un scris corect gramatical, clar, precis, expresii artistice culese sau construite de tine vor face ideile mai interesante şi mai frumoase, căci – nu-i aşa? – „Limba noastră-i o comoară…”

Succes, micule autor! Copiii au totdeauna puterea de a cânta, în vorbe meşteşugite, cutezanţa, hărnicia, prezentul, lumina… Copiii au puterea de a găsi soluţii salvatoare…

Ştiaţi că.

— *Ziua de 22 aprilie este Ziua Mondială a Pământului*?

…Aripile Planetei Albastre, cu ceasuri tot mai obosite şi grele de întristare, cu o permanentă luptă între Forţele Binelui şi Forţele Răului, dar şi cu îndrăzneţe gânduri navigând spre Lună şi spre Soare, vor poposi pe umerii voştri, dragi copii…

Voi sunteţi Florile Pământului Bun şi Sfânt, Speranţa-i de a avea un Viitor. Voi sunteţi Lumina-i.

Fie ca liliacul să înflorească la fel în fiecare primăvară, florile să-şi împrăştie mereu miresmele, ploile să fie la fel de domoale, zăpezile să cadă mereu peste oameni şi locuri, şi-n apărarea Vieţii pe Pământ, voi, piticii de azi – oamenii mari de mâine – să nu uitaţi că faptele voastre pot fi petale ce mângâie, ori sabie ce ucide.

De noi, de toţi, depinde însăşi Viaţa Planetei!…

Sugestii practice

Pe o fişă de lucru, realizează o imagine a globului pământesc. Lipeşte pe imaginea obţinută o plăcuţă de carton colorat, înconjurată cu flori de măr, pe care ai scris „S.O.S. Terra!”. În jurul plăcuţei, desenează chipuri de copii aparţinând diferitelor rase.

Poţi face imaginea şi mai interesantă, dacă vei adăuga şi alte elemente, potrivit imaginaţiei tale…

Pe spatele fişei adaugă un program de activităţi pe care îţi propui să le realizezi împreună cu ceilalţi co [egi, activităţi care să contribuie la diminuarea poluării. Poţi intitula programul „învaţă să schimbi lumea!”

Gândeşte-te la sala de clasă, la şcoala în care înveţi şi împrejurimile ei, la parcul copiilor, la pădurea din apropiere, la o zi pentru curăţenia oraşului etc. Succes!

2. Cu prilejul sărbătoririi Zilei Mondiale a Pământului, organizaţi un concurs de desene pe asfalt, sub genericul: „O zi de-ar fi al meu Pământul…”

DIN CREAŢIILE COPIILOR

Soarele se înalţă spre cer ca o minge aurie. Razele lui calde coboară darnic peste oameni şi locuri. Ciripit de păsări fac copacii să vorbească. Fluturaşii parcă sunt flori zburătoare.

3

I

Veseli, copiii se joacă în parc. Văzându-l atât de grăbit pe colegul lor să spună ceva, s-au oprit din joacă şi ceilalţi copii.

— Am auzit ceva, vreau să vă dau o veste!…

— Ce veste? întrebă Ionela, prietena lui.

— Voi, cred că nu ştiţi… oamenii au descoperit o nouă planetă, Planeta Piticilor…

— Fugi de-aici, această planetă există numai în poveşti! exclamă Mihaela.

— Stai, am o idee: ce-ar fi să încercăm să ajungem şi noi pe acea planetă*? spuse Victor.

— Să vedem piticii, o, ce interesant! Nu-i aşa? răspunse, visător, Şerban.

— Hm! Dar cum să ajungem acolo? Nu vedeţi că dorinţa noastră e irealizabilă?

— Staţi, staţi, uite, ce e aceea? strigă Mihaela speriată, ridicând ochii spre albastra zare.

— Ce-i? strigară toţi.

— Poate un spiriduş ne-a trimis o navă! comentă Alexandra.

— Mi se pare că seamănă cu o navă, dar e prea mică, spune Ionela.

— Într-adevăr, e mică, dar hai s-o vedem! porni hotărâtă Maria.

* Copiii alergară pe deal, unde coborâse nava. Când ajunseră în vârful dealului, constatară cu mirare că nu văd nicio urmă de navă sau altceva? în clipa următoare însă, de jos, se auziră voci ciudate:

— Cine sunteţi şi de ce staţi cu picioarele atât de apropiate de nava noastră?

— Noi suntem un grup de copii, dar voi? Voi cine sunteţi?

— Venim de pe Planeta Piticilor şi vrem să vedem aripile fermecate ale Planetei Albastre. Am auzit că oamenii, locuitorii ei, au pus-o în pericol şi vrem să lansăm un S.O.S. Terra! Salvaţi Pământul până nu e prea târziu!

— Da, interesant, dar am vrea atât de mult să călătorim pe planeta voastră, a piticilor!… Ne duceţi şi pe noi pe planeta voastră? spuse, rugător, Anghel.

— V-am duce cu plăcere, numai că voi sunteţi mari ca nişte uriaşi şi aţi distruge într-o clipă minunatul nostru lăcaş… Voi, oamenii, sunteţi minunaţi, dar adeseori neatenţi… încă un motiv pentru care am venit la voi e să vă rugăm să nu ne distrugeţi ghemul nostru de lumină, Planeta Piticilor… Vă rugăm fierbinte…

Şi-n aceeaşi clipă, piticii plecară ca-n filele unei poveşti deja sfârşite.

— Staţi, mai staţi! strigară copiii. Ce putem face acum?

— Am o idee! Ce-ar fi să le scriem lor, lor şi oamenilor! murmură Alina.

— Interesant! adaugă Victor.

…Încă mai avem timp liber. Copiii se aşezară pe două bănci din parc, formară două echipe şi… iată textul echipei câştigătoare: Să-ntindem mâinile prieteniei Peste pământ, pământul viu! Daţi cale liberă doar omeniei, Până nu este mult prea târziu!

3

Să-ntindem mâinile prieteniei Peste ninsori şi primăveri, Să fie un cântec al bucuriei, Să nu mai fie nori şi dureri… V-a plăcut, dragi colegi?

Voi ce-aţi fi scris în locul prietenilor noştri de o clipă?

Elpida-Andreea Neghină clasa a IV-a

După iarna geroasă, îmbrăcată în albul zăpezilor şi acompaniată de sunetul crivăţului care a cântat întregii ţări, lăsându-i o lume de cristal, primăvara soseşte ca un rai nevisat de pământeni, cu bagheta-i de foc, reînviind întreaga natură, chemând-o la dansul florilor şi armonie.

Apoi, pe covorul de verdeaţă aşternut cu migală, aşază flori multicolore cu rochii de carnaval, gătite parcă pentru un fără asemănare bal: vara. Ea cu razele-i de lumină şi nisipu-i fin ne acoperă ca şi cum am fi nişte fragezi pomi ce trebuie să se coacă. Încet lumea se schimbă, pomii se împodobesc cu mere de mărgean, iar lumina orbeşte cu puterea-i orice suflare de om.

Lin, vine şi toamna îmbrăcată în rochie de aur, cu frunzele arămii, ruginii, strălucind de putere şi înţelepciune, până când se aşterne din nou valul argintiu al iernii. Dar până la podoabele pufoase de nea, ea, toamna, ne aduce bogatul rod ce înfloreşte glia şi soarele cu străluciri stelare.

Să cunoaştem bine natura, să o îngrijim şi să fim ca nişte furnici ce-şi clădesc încet-încet casa! Oare noi nu putem fi salvarea a tot ce ne înconjoară? Ne bucurăm de roadele naturii, dar câţi dintre noi

contribuim la salvarea întregului pământ? Oamenii aleargă în goană, uitând de poluare, de factorii perturbatori ai vieţii. Ce s-ar întâmpla dacă soarele ar muri, dacă natura s-ar schimba? Lumea ar muri, viaţa n-ar mai exista şi totul s-ar pierde într-un gând mai mult sau mai puţin cunoscut!

Viaţa, această minunată făptură, stă în puterea noastră s-o ocrotim! Să n-o lăsăm să moară! în fiecare oră, pe planetă mor atâtea specii de plante şi animale, pierzându-se în neant! Să facem ceva până nu e prea târziu! Unde-i unul, nu-i putere, doar de-om fi uniţi, natura nu piere!

Dacă natura s-ar schimba, întreaga lume va deveni doar un vis urât în care îţi pierzi urmele vieţii şi ale bucuriei! Copii nevinovaţi ar muri! Nimic nu va mai putea simboliza nici prietenia, nici bucuria, nici fericirea!

3

Vom muri ca macii ce-şi joacă apele sângerii, apoi pier sub dinţii batozei – i transformă într-o făină de aur, veşnică jucărie a vântului… Se va întâmpla asta? t

Depinde de fiecare dintre noi!

Gabi Niţă – clasa a IV-a Premiul III – revista Copilăria, leagăn de vis, *concursul „Autori, copiii", 1999*

De *Vumiezw w vu-iulwm* întotdeauna soarele răsare, Mereu sunt pescăruşi pe mare, întotdeauna fluturii coboară şi-n sufletul meu aduc primăvară! Mereu planeta eu mi-o voi iubi şi florile-i voi apăra, în lumina lor eu voi citi, La frumuseţe nu voi renunţa! Mereu un vis iarăşi va înflori, De Dumnezeu se va-ndura, Credinţa, Bunătatea-n orice zi Chipul pământului vor lumina…

Iuliana Muşei clasa a IV-a

DACĂ VREI SĂ ŞTII MAI MULT.

I: … \> N

din lirica *imvequma* învaţă de la ape să ai statornic drum, învaţă de la flăcări că toate-s numai scrum, învaţă de la umbră să treci şi să veghezi, învaţă de la stâncă cum neclintit să crezi, învaţă de la soare cum trebuie s-apui, învaţă de la piatră cât trebuie să spui, învaţă de la vântul ce-adie pe poteci Cum trebuie prin lume de liniştit să treci,

învaţă de la toate, căci toate-ţi sunt surori, Cum treci frumos prin viaţă, cum trebuie să mori! învaţă de la vierme că nimeni nu-i uitat, învaţă de la nufăr să fii mereu curat, învaţă de la flăcări ce-avem de ars în noi, învaţă de la ape să nu dai înapoi, învaţă de la umbră să fii smerit ca ea, învaţă de la stâncă să-nfrunţi furtuna grea, învaţă de la soare ca vremea să-ţi cunoşti, învaţă de la stele că-n cer sunt numai oşti, învaţă de la greier, când singur eşti, să cânţi, învaţă de la lună să nu te înspăimânţi, învaţă de la vulturi, când umerii ţi-s grei, şi du-te la furnică să vezi povara ei, învaţă de la floare să fii gingaş ca ea, învaţă de la miel să ai blândeţea sa, învaţă de la păsări să fii mereu în zbor, învaţă de la toate că totu-i trecător, i la seama, fiu al jertfei, prin lumea-n care treci.

Să-nveţi din tot ce piere, cum să trăieşti în veci.

3

Wilkai Bewuc

Mă rog la floarea de cireş.
Mă rog la frunza de măceş.
Mă rog la spicul grâului.
Mă rog la unda râului.
Dă-i omului tot ce-i frumos.
Dă-i gânguritul cel duios
Al porumbeilor pe ram.
Dă-i boare de parfum prin geam.
Dă-i dorul de-a umbla prin munţi.
Cu zori şi cu zăpezi pe frunţi.
Cu flori pe cărărui, pe stânci;
Cu vulturi peste râpi adânci;
Dă-i pâine albă lângă vin.
Şi peste casă cer senin.
Şi frate bun, şi bun vecin.
Şi somnul noaptea fără chin;
Dă-i chipul de izvor curat în care şi-a astâmpărat
Şi setea şi obrazul cald în drumul lui către înalt;
Mă rog la toate câte sunt
Să fie bine pe pământ.

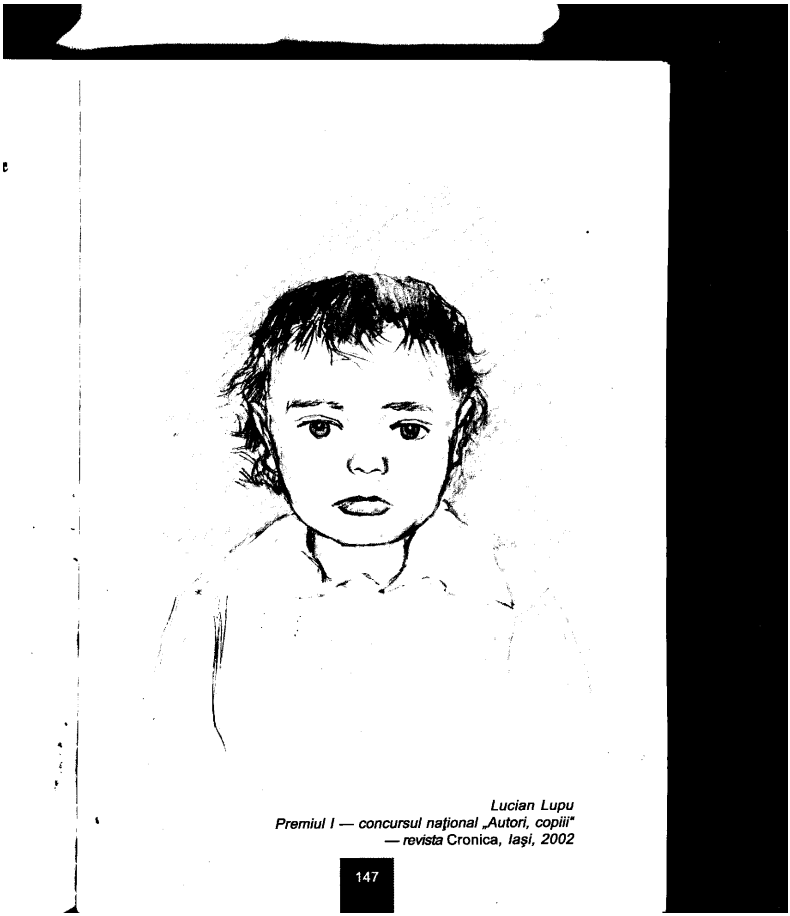

Lucian Lupu
Premiul I — concursul naţional „Autori, copii"
— revista Cronica, *Iaşi, 2002*

147

Kiiaia *pwl knU iM* de *Sawi – Exup* & *în*

Vulpea se întoarse la gândurile sale:

— Viaţa mea e veşnic aceeaşi. Eu vânez găinile, pe mine mă vânează oamenii. Toate găinile se aseamănă între ele şi toţi oamenii se aseamănă între ei. Aşa că mă plictisesc. Dar dacă tu mă îmblânzeşti, viaţa mi se va însenina. Voi cunoaşte sunetul unor paşi, deosebit de al tuturor. Paşii altora mă fac să intru sub pământ. Al tău mă va chema din vizuină, ca o melodie. Şi-apoi, priveşte! Vezi tu, acolo, lanurile de grâu? Eu nu mănânc pâine. Mie grâul nu mi-e de folos. Lanurile de grâu mie nu-mi aduc aminte de nimic. Şi asta-i trist! Tu ai însă părul de

culoarea aurului. Va fi, de aceea, minunat, când mă vei fi îmblânzit! Grâul, auriu şi el, îmi va aminti de tine. Şi-mi va fi nespus de dragă murmurarea vântului prin grâu…

Vulpea tăcu şi se uită îndelung la micul prinţ;

— Te rog… îmbrăţişează-mă, zise apoi.

— Bucuros aş vrea, răspunse micul prinţ, numai că nu prea am timp. Am de căutat prieteni şi o mulţime de lucruri de cunoscut.

— Nu cunoaştem decât ceea ce îmblânzim, zise vulpea. Oamenii nu mai au timp să cunoască nimic. Ei cumpără lucrurile de gata, de la neguţători. Cum însă nu există neguţători de prieteni, oamenii nu mai au prieteni. Dacă vrei să ai un prieten, îmblânzeşte-mă!

— Cum trebuie să fac? zise micul prinţ.

— Trebuie să ai foarte multă răbdare, răspunse vulpea. La început, te vei aşeza mai departe de mine, uite-aşa în iarbă, eu te voi privi cu coada ochiului, iar tu nu vei rosti niciun cuvânt. Graiul e izvor de neînţelegeri. Însă vei putea, pe zi ce trece, să te aşezi din ce în ce mai aproape de mine…

A doua zi, micul prinţ veni din nou.

— Mult mai frumos era dacă veneai şi astăzi la aceeaşi oră, zise vulpea. Dacă tu, de pildă, vii la ora patru după-amiază, eu încă de la orele trei voi începe să fiu fericită. Pe măsură ce ora va trece, şi mai fericită mă voi simţi. La ora patru, mă vor cuprinde un freamăt şi o nelinişte: voi descoperi cât preţuieşte fericirea! Dar, dacă vii la voia întâmplării, eu niciodată nu voi şti la care ceas să-mi împodobesc sufletul. Ne trebuie rituri.

3

— Ce-i acela rit?

— E şi el ceva cu totul dat uitării, zise vulpea. E ceea ce face ca o zi să se deosebească de celelalte zile, o oră, de celelalte ore. Au un rit, spre pildă, vânătorii mei. Se duc să se joace joia, cu fetele din sat. Joia, prin urmare, e o zi minunată! Mă plimb şi eu atunci până la vie. Dacă vânătorii s-ar duce la joc la voia întâmplării, toate zilele ar fi la fel, iar eu n-aş mai avea vacanţă niciodată.

Astfel, micul prinţ îmblânzi vulpea. Iar când ora despărţirii fu aproape:

— Vai, zise vulpea. Am să plâng.

— Din vina ta, zise micul prinţ, eu nicidecum nu-ţi voiam răul, ci tu ai vrut să te-mblânzesc…

— Aşa e, zise vulpea…

— Dar ai să plângi! zise micul prinţ.

— Aşa e, zise vulpea.

— Atunci nu dobândeşti nimic din asta!

— Ba dobândesc, zise vulpea, datorită grâului. Apoi adaugă:

— Du-te să mai vezi o dată trandafirii. Vei descoperi că floarea ta n-are-n lume seamăn. Întoarce-te apoi la mine, spre a-ţi lua rămas bun, iar eu îţi voi dărui o taină.

Micul prinţ se duse să mai vadă o dată trandafirii.

— Voi nu semănaţi deloc cu floarea mea, voi încă nu sunteţi nimic, le spuse el. Pe voi nimeni nu v-a îmblânzit, precum nici voi n-aţi îmblânzit pe nimeni. Sunteţi precum era şi vulpea mea. Nu era decât o vulpe, aidoma cu altele, o sută de mii. Eu însă mi-am făcut din ea un prieten, iar ea acum nu are în lume seamăn.

Vocabular *rit* = obicei, tradiţie

Întrebări

1 Care sunt personajele principale ale acestui text?

2. Ce aflăm despre viaţa vulpii din dialogul cu micul prinţ?

3 Care este îndemnul adresat micului prinţ?

4. Cum reuşeşte micul prinţ să îmblânzească vulpea?

5. Ce învăţătură desprindem din fragmentul prezentat?

Exerciţii şi teme

1. Alcătuieşte noi enunţuri cu expresiile:

— „părul de culoarea aurului”;

— „murmurarea vântului prin grâu”; i

— „neguţători de prieteni”?

— „să-mi împodobesc sufletul”.

2. Alcătuieşte, oral, un dialog din care să reiasă că uneori „graiul e izvor de neînţelegeri”.

3. Cum comentezi următoarele fragmente?

a. „Nu cunoaştem decât ceea ce îmblânzim, zise vulpea. Oamenii nu mai au timp să cunoască nimic. Ei cumpără lucrurile de gata, de la

neguţători. Cum însă nu există neguţători de prieteni, oamenii nu mai au prieteni. Dacă vrei să ai un prieten, îmblânzeşte-mă!”

b… dacă tu mă îmblânzeşti, viaţa mi se va însenina. Voi cunoaşte sunetul unor paşi, deosebit de al tuturor. Paşii altora mă fac să intru sub pământ. Al tău mă va chema din vizuină, ca o melodie”.

4. Transcrie fragmentul în care vulpea arată ce trebuie să facă micul prinţ pentru a o îmblânzi.

5. Explică înţelesul enunţului: „Ne trebuie rituri” şi dă exemple de alte rituri decât cele prezentate de autor în fragmentul parcurs.

6. Găseşte cât mai multe sensuri ale verbului „a îmblânzi”.

7. Prezintă însuşirile sufleteşti ale vulpii şi ale micului prinţ.

8. Cum ţi-l imaginezi pe micul prinţ? Ilustrează momentul care ţi-a plăcut cel mai mult.

9. Un prieten trebuie aşteptat, căutat, dobândit prin efort. Grupul prietenilor este foarte important. Nu degeaba se spune atât de des: „Spune-mi cu cine te împrieteneşti, ca să-ţi spun cine eşti!”

Tu cum îţi alegi prietenii?

Cum crezi că ar trebui să te comporţi pentru a putea fi considerat, la rându-ţi, prieten de nădejde?

10. Explică proverbul:

„Prietenii siguri îi cunoşti în împrejurări nesigure”.

11. Caută şi alte proverbe despre prietenie.

12. Alcătuieşte un text cu titlul „Prietenul adevărat la nevoie se cunoaşte”. Ilustrează textul.

3

Tema campionilor

1. Dă exemple de adevărate prietenii despre care ai aflat citind pagini din literatura pentru copii.

2. Alcătuieşte un text în care să vorbeşti despre prietenia dintre două mari personalităţi literare, istorice, muzicale ş.a.

„Prietenia este bunul cel mai de preţ al omului” – aceasta să fie ideea principală a textului realizat.

3. Citeşte în întregime cartea *Micul prinţ*, de Antoine de Saint-Exupéry. Rezumă povestirea în câteva alineate, fără a uita să indici:

a. locul şi timpul desfăşurării acţiunii;

b. momentele principale ale desfăşurării acţiunii;

c. personajele principale şi secundare;

d. sfârşitul acţiunii, învăţătura desprinsă din textul parcurs. Ajută-te de elemente personale precum:

— Un fapt citat;

— Un fragment apreciat;

— Cuvintele mai dificile pentru care ai recurs la dicţionar ca să le afli înţelesul;

Completează cu date asupra autorului: cine este, ce evenimente i-au marcat viaţa, ce cărţi a scris.

1 Realizează portretul personajului principal, folosindu-te de următorul tabel:

Nr. crt.	Personajul principal	Cine îl caracterizează?		Când? Unde?	Elemen portretului	
		pro priile fapte	alte personaje	Prezentarea unor întâmplări din care reies însuşirile	Înş uşiri fizice	uşi suf
1	Micul prinţ					
Impresii personale						

DIN CREAŢIILE COPIILOR

Voi kwi puieim

„*De unde vii, dă-mi mâna, prietene, în orice zi să fii mai bun pe lume, De unde vii, mâna să mi-o dai*!”

Despre frumoasa şi rodnica prietenie dintre Eminescu şi Creangă au vorbit mereu cronicile vremii, ea păstrându-se şi acum în sufletele românilor.

Mari români, iubitori de patrie, de neam, de locurile natale, unul – visător, cu „ochii cât istoria de mare", celălalt – „vesel ca vremea cea bună", dar atât de străin când cel ce obişnuia să vorbească cu codrii Ipoteştilor – bătuţi de vântul iernii, auriţi de toamnă, ori verzi ca bradul – era plecat departe: „Vino, bădie Mihai, căci fără tine sunt străin".

Dacă n-ar fi fost Ion Creangă, poate că Eminescu n-ar fi strălucit ca un, luceafăr pe cerul poeziei româneşti.

De n-ar fi fost Eminescu, poate milioanele de copii n-ar fi citit astăzi cu» sufletul la gură despre năzdrăvăniile lui Nică.

Imaginea celui ce cutreiera pădurile, asculta murmurul izvoarelor, zăbovea pe lângă bătrânii ce ştiau doine, legende, basme, zicători, domneşte şi astăzi în inima Ipoteştilor.

Humuleştiul, „plin de legende şi proverbe", păstrează nestinse în zborul vremii năzdrăvăniile lui Nică a lui Ştefan a Petrei.

Scăldatul, furatul cireşelor, ascunderea pupezei din tei, şi câte locuri şi câţi oameni nu se desprind din caierul de culori vrăjite, caierul amintirilor, dar şi al cunoaşterii!

Prietenia adevărată este o comoară pe care trebuie să ştim s-o păstrăm, căci ea seamănă gânduri şi fapte bune.

Prietenia cere muncă, răbdare şi putere de a o apăra. Aşa cum spunea „Ceahlăul" literaturii româneşti, „Prietenia este floarea cea mai rară în lumea aceasta".

Ovidiu Lăcureanu clasa a IV-a

3

…Dragi Cireşari, voi întruchipaţi copilăria cu tot farmecul ei. Fără voi, derdeluşul copilăriei ar fi sărac şi trist… Dragă Tic.

Sunt o fetiţă de doisprezece ani, dintr-un orăşel micuţ din Moldova, probabil la fel cu orăşelul tău natal, care te-a îndrăgit şi te-a urmărit cu sufletul la gură în toate peripeţiile tale.

În vacanţa de vară, mama mi-a pus în faţă nişte cărţi minunate. Se numeau *Cireşarii*, şi, văzându-le câte pagini au, mă gândeam că nu le

voi termina vreodată!

Însă doar începutul a fost greu. Înghiţeam zilnic pagină cu pagină, fermecată de universul copilăriei voastre şi de aventurile prin care tu şi prietenii tăi aţi trecut.

Aşa am ajuns să te cunosc. Am fost alături de tine în Peştera Neagră, suferind că nu te-au luat şi pe tine de la început şi bucurându-mă că ai reuşit să îi ajungi pe drum.

V-am ţinut pumnii în aventurile din peşteră, în confruntările voastre cu Petrăchescu şi cu alţi răufăcători; am colindat cu tine printre stalactite şi stalagmite, visând la cutia fermecată din care ar fi răsărit toate minunile lumii, îmbrăţişând – cu PACE, LINIŞTE, BUNĂTATE – PLANETA ALBASTRĂ.

Am colindat apoi, alături de voi, prin munţii sălbatici, încercând să dezleg „misterul fetei în alb”. Trăiam alături de tine disperarea că Laura este prizoniera unor oameni cruzi şi sufletul mi s-a luminat când adevărul a ieşit la iveală, când cercetătorii au descoperit o nouă cetate a ţării de legendă şi vis.

Am răsuflat uşurată când aţi descoperit hoţii statuetelor şi m-am plimbat cu tine printre jocurile bâlciului, care-ţi furau ochii cu luminile lor multicolore, alungându-ţi gândurile triste în cele mai îndepărtate unghere.

Când a venit iarna, nu ştiam ce sentimente mă încearcă. Splendoarea albă şi încremenită a munţilor sub zăpadă sau vitregiile prin care treceaţi: lupii care vă vânau, oamenii certaţi cu legea care vă pândeau… Am răsuflat uşurată când totul s-a sfârşit cu bine şi v-aţi întors sănătoşi în orăşelul vostru. Ce bine! Casă, dulce casă!…

Apoi m-am reîntâlnit cu voi la malul mării. Nostalgia mă înconjura din toate părţile, căci ghiceam că aceasta va fi ultima noastră aventură. Eraţi împreună pentru ultima dată, smulgând mării o taină de nepătruns. M-am despărţit de voi acolo, pe nisipul fin al plajei sărutate de valurile sărate ale mării. Fiecare îşi urma drumul său pe cursul firesc al vieţii… O lacrimă fierbinte mi s-a strecurat i printre pleoape când aventurile voastre s-au sfârşit… O vară întreagă am călătorit, v-am urmărit peripeţiile, am tremurat şi m-am bucurat alături de voi.

3

Aş fi vrut să fiu toate la un loc, năzdrăvană ca tine, visătoare ca Maria şi Laura, inteligentă ca Victor, puternică şi neînfricată ca Ursu, calculată ca Lucia, insistentă ca Ionel şi prietenoasă ca Dan. i

Aş fi vrut să vă cunosc mai bine, să fiu alături de voi, dar am înţeles că toţi copiii pot fi ca voi, că întruchipaţi copilăria cu tot farmecul ei şi zboru-i spre înalt.

Poate că ar fi mai bine să-mi intitulez scrisoarea „Dragi Cireşari", pentru că nu vă pot despărţi, pentru că toţi sunteţi la fel de dragi inimii mele de copil, eroii principali ai vacanţei mele însorite.

Vă mulţumesc pentru tot ce mi-aţi oferit, pentru clipele fericite petrecute alături de voi, pentru că mi-aţi deschis orizontul viselor, dându-le aripi să zboare spre culmile imaginaţiei, gata oricând să străbată, într-o clipă, TRECUTUL, PREZENTUL ŞI VIITORUL!

...Şi rostesc şi eu, aici, în vuietul valurilor ce se sparg de ţărm:

Drum bun, Cireşari!

Cristina Vulpe – clasa a IV-a Premiul I – faza judeţeană a concursului de literatură

„*Minai Eminescu*", Iaşi, *1994*

Sugestii pentru vacanţă

„*Carte frumoasă, cinste cui te-a scris încet gândită, gingaş cumpănită Eşti ca o floare anume-nflorită Mâinilor mele care te-au deschis*".

(Tudor Arghezi – *Ex-libris*)

Foloseşte, pentru lecturile din vacanţa de vară, un caiet de lectură special, în care îţi poţi nota:

a. autorul şi titlul cărţii;

b. câteva date biografice ale autorului;

c. conţinutul, pe scurt, sub forma unui rezumat sau a unei povestiri mai detaliate;

d. extrase din text referitoare la momentele principale ale acţiunii;

e. citate care caracterizează personajele, sau anumite aspecte care ţi-au plăcut mai mult;

f. expresii artistice preferate de tine.

a.

Îi lt. ru te re

Planifică-ţi lectura pe săptămâni. Alcătuieşte un tabel în care să precizezi numărul, autorul, titlul lecturii, termenul de realizare. După ce ai parcurs o lectură stabilită, colorează dreptunghiul în care este menţionată.

La sfârşitul caietului de lectură, alcătuieşte un test surpriză care să conţină un set de douăzeci de întrebări pentru colegii tăi, în cadrul primului concurs gen „Cine ştie câştigă!", pe care-l veţi organiza împreună, după începerea anului şcolar următor.

Stabileşte-ţi singur un număr de jetoane pe care să reprezinţi scene din lecturile parcurse, sau personaje, urmând că ai tăi colegi să fie supuşi încercării de a le recunoaşte şi chiar de a compune şi interpreta câte un mic joc de rol.

Va fi o activitate plăcută, utilă şi interesantă… Succes!

Păstrează ultima pagină a caietului pentru impresii personale. Poţi continua chiar textul următor:

La bnakd mii

Când fluturii zboară, simt că zbor şi eu cu ei…

Când rândunelele se-nalţă peste streaşină casei, simt că mă înalţ cu ele…

Când florile cântă, simt că plutesc deasupra lor…

E vara un palat al culorilor, e vara un castel cu poarta din flori, în care soarele rămâne stăpânul de Dumnezeu trimis…

Şi e vara, regina marii vacanţe, aducătoare de prietenie, lumină, căldură şi aripi de vis pe marginea lecturii…

Vacanţă plăcută!

Ial, ştiri iii; are

Cuprim

ARGUMENT…3
Limba noastră, de Alexe Mateevici…6
Evaluare curentă…9
Dacă vrei să ştii mai mult… Lecturi suplimentare…10
Pentru ea, de Grigore Vieru…10

Limba noastră, de Virgil Carianopol…11
Din creaţiile copiilor…13
Dimineaţa cuvântului…13 *
Toamna, de George Coşbuc…16
Evaluare curentă…20.
Dacă vrei să ştii mai mult… Lecturi suplimentare…21
Toamna, de Octavian Goga…21
S-au aurit a toamnă pădurile… de Gheorghe Tomozei…22
Toamna, de Roman Robu…23
Din creaţiile copiilor…24
Vis de toamnă…24
Frunza…24
Ascultă frunzele…25
Mâhnirea unei frunze galbene…26
Monolog…26
Din nou la şcoală…27
O întâmplare deosebită, de Călin Gruia…29
Evaluare curentă…32
Din creaţiile copiilor…33
Pe aripile vântului…33
Hora anotimpurilor…34
File din poveste…35
Povestea unei picături de apă…35
Picătura de apă…36
Dacă vrei să ştii mai mult… Lecturi suplimentare…37
Îndemn, de Demostene Botez…
„Lenea" şi „Hărnicia", în faţa instanţei judecătoreşti, de înv. Rodica Loghin…
Racul, broasca şi ştiuca, de Alexandru Donici…
Dacă vrei să ştii mai mult… Lecturi suplimentare…
În împărăţia fabulei, după Alecu Popovici…
Iarna, de Barbu Ştefănescu Delavrancea…
Evaluare curentă…
Din creaţiile copiilor – Visând la braţul iernii…
Să visăm cu Alexandra…

O minune de-o secundă…
Colindătorii, de George Coşbuc…
Evaluare sumativă…
Din creaţiile copiilor – Mai aproape de Tine…
Naşterea Domnului…
Cântec pentru tine…
Fulgul sfânt…
Pentru serbările Crăciunului din clasa ta…
Minunata poveste a lui Moş Crăciun, de Simion Florea Marian
Revedere, de Mihai Eminescu…
Evaluare curentă…
Din creaţiile copiilor…
Eminescu, voievodul stelar…
Cum a apărut Luceafărul pe pământ…
Limba ce-o vorbim…
Dacă vrei să ştii mai mult… Lecturi suplimentare…
Voievodul stelar, de Mircea Micu…
Eminescu, de Grigore Vieru…
Legământ lui Mihai Eminescu…
Ştiu: cândva la miez de noapte, de Grigore Vieru…
Am primit un dar ceresc, de Grigore Vieru…
Legende printre noi…
Din creaţiile copiilor…
Sunetul mării…
Flămândă de univers…
Amintiri…
Întâlnire cu Maestrul…
Confesiune…92
Primăvara…93
Vis de primăvară…93
Ideea…94
La cireşe, de Ion Creangă…96 – f
Evaluare…99
Dacă vrei să ştii mai mult… Lecturi suplimentare…100
1 Martie 1937, cel mai frumos Mărţişor, de Constantin Parascan,

Boris Crăciun…100
Din creaţiile copiilor…101
Chipul tău…101
Acolo-n sat la Humuleşti…102
Tu eşti, mamă! de Petru Demetru Popescu…108
Dacă vrei să ştii mai mult… Lecturi suplimentare…110
Pentru mama, de Virgil Carianopol…110
Din creaţiile copiilor – Flori pentru mama…111".
Mamă…111
Mamei…112 – Definiţie…112
Mamei…112»
Lumină din lumină, de Cornel Constantin Simionescu…115
Din creaţiile copiilor – Urcuş spre lumină…116
Cântec pentru Tine…116
Curând vom spune: „Hristos a înviat!" …117
Lumina lină…117
Demult, în Hârlău…118
A murit Luchi… de Otilia Cazimir…121
Evaluare curentă…124
Din creaţiile copiilor…124
Rămas bun, clase primare!…124
Dascăle…126
„Limba noastră-i o comoară" (sugestii pentru o şezătoare literară) …126
20.000 de leghe sub mări, de Jules Verne…136
Evaluare sumativă…139
Din creaţiile copiilor…141
Planeta Piticilor…141
S.O.S. Pământul…143
De Dumnezeu se va-ndura…
Dacă vrei să ştii mai mult… Lecturi suplimentare învaţă (din lirica norvegiană) …
Mă rog, de Mihai Beniuc…
Micul prinţ, de Antoine de Saint-Exupéry…
Din creaţiile copiilor…

Doi buni prieteni…
Cărţi prietene…